

TURUN SEUDUN KUNTIEN SEUDULLINEN KOTOUTTAMISOHJELMA

VUOSILLE 2018 - 2021

23.4.2018

Naantali

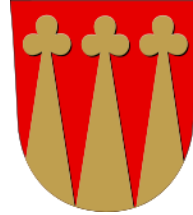
Masku

Parainen

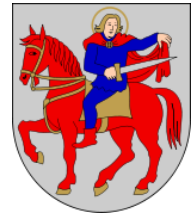
Kaarina

Rusko

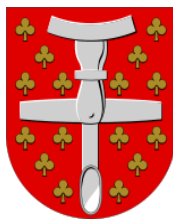
Raisio

Sauvo

Paimio

Mynämäki

Lieto

Nousiainen

Sisällysluettelo

1.	Kotouttamisohjelman valmistelu.....	3
2.	Seudullisen kotouttamisohjelman päivittämisen lähtökohdat	4
2.1.	Laki kotoutumisen edistämisestä.....	10
2.2.	Valtion kotouttamisohjelma	11
2.3.	Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittinen ohjelma.....	11
2.4.	Valtion korvaukset.....	12
3.	Maahanmuuttajat Varsinais-Suomessa.....	13
4.	Seudullisen kotouttamisohjelman tavoitteet.....	18
5.	Kotouttamista tukevat toimet.....	19
5.1.	Alkuinfo, ohjaus ja neuvonta.....	19
5.2.	Alkukartoitukset	20
5.3.	Kotoutumissuunnitelma.....	21
5.4.	Kotoutumiskoulutus ja suomenkielen koulutus.....	22
5.5.	Tulkkaus	23
6.	Peruspalvelut	24
6.1.	Kuntien nykyiset palvelut.....	24
6.2.	Kuntien palvelujen kehittäminen.....	24
6.2.1.	Varhaiskasvatus, perusopetus ja koulutus	24
6.2.2.	Perusopetuksen jälkeinen koulutus ja aikuisväestön koulutus	28
6.2.3.	Suomen kielen opetus.....	30
6.2.4.	Sosiaalipalvelut.....	32
6.2.5.	Terveyspalvelut	33
6.2.6.	Työllistäminen.....	34
6.2.7.	Asuminen.....	36
6.2.8.	Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut	36
6.2.9.	Pakolaisten vastaanotto kuntaan.....	37
6.2.10.	Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy	39
6.2.11.	Kuntien maahanmuuttajapalveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen.....	40
6.3.	Seudullinen kotouttamisohjelma ja elinkeinopolitiikka	43

6.4. Muiden viranomaisten palvelut	46
6.4.1. Maahanmuuttovirasto	46
6.4.2. Maistraatti.....	46
6.4.3. Kela.....	46
6.4.4. TE-toimisto.....	47
6.5. Muut toimijat	47
7. Kehittämistoimenpiteet.....	48
8. Kotoutumisen seuranta	48
9. Kuntien peruspalvelut maahanmuuttajille ja kuntien näkemykset kotouttamista tukevista toimista	49
9.1. Kaarina	49
9.2. Lieto.....	56
9.3. Masku	60
9.4. Mynämäki.....	63
9.5. Naantali.....	65
9.6. Nousiainen.....	67
9.7. Paimio.....	70
9.8. Parainen	73
9.9. Raisio.....	79
9.10. Rusko.....	88
9.11. Sauvo.....	90

LIITTEET

Liite 1: Käsitteitä

Liite 2: Toimijoita

Liite 3: Kuntien hyviä käytäntöjä

Liite 4: Seudullinen kotouttamisohjelma – konkreettiset kehittämistoimenpiteet

Liite 5: Kotouttamisen ohjausprosessi Varsinais-Suomen TE-toimistossa

SEUDULLINEN KOTOUTTAMISOHJELMA

1. Kotouttamisohjelman valmistelu

Syksyllä 2016 Liedon kunta ehdotti Turun seudullisen kotouttamisohjelman päivittämistä, koska ohjelmakausi oli päättymässä vuoden vaiheessa. Varsinais-Suomen ELY-keskus kyseli aiempaan ohjelmaan osallistuneilta kunnilta halukkuutta osallistua kotouttamisohjelman päivittämiseen. Kaikki mukana olleet kunnat eli Raisio, Kaarina, Lieto, Parainen, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Rusko ja Sauvo lähtivät mukaan ohjelman päivitystyöhön. Varsinais-Suomen ELY-keskus kutsui jokaisesta kunnasta edustajat valmistavaan kokoukseen, joka pidettiin 31.10.2016. Kokouksessa päätettiin päivittää seudullinen kotouttamisohjelma olemassa olevien resurssien puitteissa vastaamaan nykytilannetta. Jokainen kunta vastaa omasta osuudestaan. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen maahanmuuttopäällikkö Kalle Myllymäki ja maahanmuuttoasiantuntija Timo Konttinen sekä Kotona Suomessa –hankkeen aluekoordinaattori Päivi Ruotsala tukevat kotouttamisohjelmatyötä esittelemällä tausta-aineistoa ja kokoavat tilastotietoa ja vastaavat joiltakin osin ohjelman päivittämisestä. ELY-keskus järjesti ohjausryhmän kokoukset ja sen edustajat toimivat vuorollaan kokousten sihteereinä. Kunnat nimesivät ohjelmatyön ohjausryhmään seuraavat edustajat: Sosiaalityön johtaja Arja Iho (Raisio), hallintojohtaja Maija Löfstedt (Masku), perhe- ja sosiaalipalvelujohtaja Krista Ryödi (Lieto), vt. hallintojohtaja Riitta Pahikkala (Rusko), kasvatus- ja sivistysjohtaja Laura Päiviö-Häkämies (Mynämäki), sosiaalijohtaja Leena Pesu (Sauvo), sosiaali- ja terveysjohtaja Eeva-Sirkku Pöyhönen (Paimio), perusturvajohtaja Iiro Pöyhönen (Naantali), hallintojohtaja Juha Rinta-Jouppi (Nousiainen), johtava sosiaalityöntekijä Salla Salmennimi (Kaarina) ja sosiaalityöntekijä Micaela Strömborg (Parainen). Henkilöstömuutosten ja muiden työasioiden vuoksi kaikki eivät päässeet kaikkiin kokouksiin. Muut ohjausryhmän työskentelyyn osallistuneet kuntien edustajat ovat: vs. sosiaalityön johtaja Leena Lahti (Raisio), sosiaalityöntekijä Eija Saramola (Raisio), hallintojohtaja Kari Lehtinen (Rusko), sosiaalityöntekijä Heidi Mäki-Tulokas (Paimio), taloussuunnittelija Jonna Susi (Nousiainen), sosiaalityöntekijä Ritva Vahanne (Naantali), sosiaalityöntekijä Johanna Varjoranta (Kaarina) ja sosiaalityöntekijä Jouko Viita (Lieto).

Ensimmäinen varsinainen ohjausryhmän kokous pidettiin 9.1.2017 Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa. Kokouksessa käytiin läpi aiemman seudullisen kotouttamisohjelman lähtökohtia, tavoitteita ja painotuksia ja sovittiin niiden muutosehdotuksista. Sovittiin myös, että kunnat kokoavat omat työryhmänsä ja työstävät ohjelmaa niissä sekä ilmoittavat ELY-keskukselle kuntien maahanmuuttoyhteyshenkilöt. Haasteena oli poikkeuksellinen valtuustokausi, joka jatkuu toukokuun 2017 loppuun asti. Osa kunnista halusi päivittää ohjelman vielä kuluvana valtuustokautena ja osa puolestaan siirtää hyväksymisen seuraavalle valtuustolle.

Ohjausryhmän toinen kokous oli 2.3.2017. Paikalle oli kutsuttu Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin monikulttuurisuustyöntekijä Pauliina Pensikkala ja projektikoordinaattori Anna Tenho esittelemään SPR:n koordinoimaa järjestöjen kotoutumistarjotinta ja Starttipaja-työpajoja, joissa eri järjestöjen kotouttavaa työtä kootaan yhteen kunnittain. Seudulliseen kotouttamisohjelmaan osallistuvista kunnista Starttipaja-työpaja oli siihen mennessä pidetty ainoastaan Mynämäellä. Kokouksessa kaikki muutkin kunnat olivat kiinnostuneita osallistumaan järjestöjen

kotoutumistarjottimen laatimiseen omassa kunnassaan ja kytkemään eri järjestöjen kotouttavan toiminnan kotouttamisohjelmaan. Starttipajoihin kutsutaan kaikki kunnan alueella toimivat kansalaisjärjestöt mukaan lukien monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajajärjestöt ja niitä aletaan järjestää syksyllä 2017. Henkilömuutosten ym. syiden vuoksi myös ohjelman valmistuminen siirtyi.

Tarkoituksena oli päivittää Turun ympäristökuntien yhteinen, vuosien 2013-2016 seudullinen kotouttamisohjelma vastaamaan nykytilannetta. Edelleen tavoite on huomioida eri maahanmuuttajien tarpeet ja kehittää kuntien sosiaali-, terveys-, opetus-, nuoriso-, vapaa-aika- ja sivistyspalveluita siten, että ne tukisivat maahanmuuttajien osallistumista ja kotoutumista.

2. Seudullisen kotouttamisohjelman päivittämisen lähtökohdat

Kuntien kotouttamisohjelman laatimisen lähtökohtana ovat laki kotoutumisen edistämisestä ((1386/2010) ja valtion kotouttamisohjelma (vuosille 2016 – 2019) sekä aiempi Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittinen ohjelma (vuoteen 2015 asti). Seudullinen kotouttamisohjelma vahvistaa yleisiä maahanmuuttopolitiikkaa tukevia rakenteita, luo selkeän mallin Turun ympäristökuntien maahanmuuttotyölle sekä selkeyttää kuntien välistä yhteistyötä ja työnjakoa.

Aiemman seudullisen kotouttamisohjelman laatimisen jälkeen on yhteiskuntamme toimintaympäristössä tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2015 Suomeen tuli ennätysmäärä turvapaikanhakijoita. Heistä yksin tulleita alaikäisiä oli huomattava määrä. Syksyllä 2015 perustettiin runsaasti uusia pakolaisten vastaanottokeskuksia, vaikkakaan Turun seudun kuntiin niitä ei perustettu. Pakolaisten hätämajoitusyksiköitä sen sijaan toimi eripituisia aikoja Turussa, Liedossa ja Paraisilla. Maahanmuuttoviraston tietojen mukaan oleskeluvan Suomeen sai vuonna 2016 yhteensä 8 688 pakolaista ja lisäksi 1 179 pakolaisten perheenjäsentä. Luvut ovat suurimmat kuin koskaan aiemmin.

Lähiajan suuri muutos maahanmuuttajien kotouttamisen palveluihin tuli 1.8.2017, jolloin Turun seudulla alkoi elinkeino- ja työllisyyskokeilu. Kokeilussa ovat Turun lisäksi mukana Naantali, Raisio ja Paimio. Samaan aikaan valmistellaan vuoden 2020 alussa voimaantulevaa maakuntaudistusta, joka tulee tuomaan runsaasti muutoksia kotouttamisen palveluihin.

Kotouttamislain yhtenä tavoitteena on pakolaisten hallittu kuntiin sijoittaminen ja se on myös työ- ja elinkeinoministeriön ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tavoite. Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittisen ohjelman tavoitteena vuosina 2013-2016 oli pyrkiä alueella tasapuoliseen väestön kehitykseen sekä pakolaisten vastaanoton vastuun laajentaminen useammalle kunnalle. Edelleen seudullisessa kotouttamisohjelmassa on tarvetta lisätä kuntien yhteistyötä maahanmuuttajien kotouttamisessa sekä varmistaa pakolaisten sijoittaminen tasaisemmin alueen eri kuntiin. Viime vuosina mm. Paraisten ja Paimion kaupungit ovat aloittaneet aktiivisen pakolaisten vastaanoton täydentämällä Kaarinan, Liedon, Naantalien ja Raision joukkoa pakolaisia vastaanottavien kuntien joukkoa. Pienempien kuntien osalta kehitys on ollut myös myönteistä: Masku, Mynämäki, Nousiainen ja Rusko ovat tehneet ELY-keskuksen kanssa vastaanottoa koskevan sopimuksen vuosiksi 2016-2018, mutta käytännössä ELY-keskus ei ole kyennyt sijoittamaan pakolaisia ko. kuntiin. Tämä johtuu pääosin siitä, että pakolaisten kuntiin sijoittaminen perustuu vapaaehtoisuuteen, eikä pakolaisilla ole oikeaa ja riittävää tietoa asumisesta pienemmillä

paikkakunnilla. Erityisesti Turkuun, ja osittain myös Raisioon, pakolaiset muuttavat itsenäisesti. Itsenäinen muutto tapahtuu suoraan vastaanottokeskuksesta kuntiin ohi ELY-keskuksen ja kuntien välisten sopimusten. Turussa noin 95 % ja Raisiossa noin 90 % pakolaisten muutoista tapahtuu nimenomaan itsenäisen muuton kautta. Hallitun pakolaisten kuntiin sijoittamisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeätä, että kunnat sitoutuisivat tiettyyn määrälliseen sijoitettavien pakolaisten määrään (esim. 4-5 asuntoa vuodessa). Näin kunnat voivat ohjata asumista ja välttää erilaisten asumiskeskittymien syntymistä joillekin alueille tai yksittäisiin taloihin. Mikäli kunnat eivät sitoudu pakolaisten hallittuun vastaanottoon, asunnottomuus ja ahdas asuminen lisääntyvät ja pakolaiset sijoittuvat entistä harvempiin kuntiin. Seurauksena saattaa olla kotoutumisen hidastuminen ja asenteiden kiristyminen.

Seudullisen kotouttamisohjelman päivittämisen tavoitteet vuonna 2017:

1. Päivitetään seudun kuntien yhteinen seudullinen kotouttamisohjelma ja siihen sisältyvät kuntakohtaiset osiot.
2. Täsmennetään ja lisätään kuntien välistä yhteistyötä ja työnjakoa. Yhteistyötä lisätään myös perusopetuksen valmistavan opetuksen toteuttamisessa.
3. Arvioidaan pakolaisten vastaanottoon liittyvien kustannusten jakautumista kuntien välillä mm. valtion maksamien korvausten määrällä.
4. Päivitetään tieto alueen kotouttamistyön toimijoista ja vahvistetaan niiden välistä yhteistyötä. SPR:n Varsinais-Suomen piiri kokoaa Starttivoimaa-hankkeessa kunnittain järjestöjen kotouttavaa työtä ns. järjestöjen kotoutumistarjottimiin. Tämä SPR:n koordinointityö voidaan linkittää kuntien omaan kotouttavaan työhön ja SPR on kutsuttu mukaan tukemaan kotouttamisohjelmatyötä siltä osin.
5. Kuntien palveluissa huomioidaan maahanmuuttajat mm. laatimalla selkokielistä materiaalia kunnan palveluista, tarkistamalla tulkkauksen käytännöt.
6. Edistetään kantaväestön ja maahanmuuttajien kanssakäymistä ja lisätään monikulttuurisuustietoutta ja ehkäistään syrjintää. Tässä on tärkeä yhteistyö eri kansalaisjärjestöjen kanssa.
7. Pyritään tuomaan esiin kansainvälistymisen mukanaan tuomat haasteet. Useat suuret työnantajat rekrytoivat uusia työntekijöitä myös ulkomailta. On tärkeä nähdä alueella asuvat maahanmuuttajat resurssina ja edistää heidän työllistymistään.
8. Kaikilla ohjelmaan osallistuvilla kunnilla Sauvoa lukuun ottamatta on voimassa oleva pakolaissopimus. Kaikkiin kuntiin ei ole sijoittunut oleskeluluvan saaneita pakolaisia. Selvitetään, onko näillä kunnilla mahdollisuutta ottaa vastaan kiintiöpakolaisia.
9. Varautumista laajamittaisen maahantulon tilanteisiin kehitetään osana kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelmaa.

Kuntien tilanteesta

Kuntien maahanmuuttajatilanne vaihtelee maahanmuuttajamäärien ja kansallisuuksien mukaan. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2016 lopulla Varsinais-Suomessa asui 30 603 vieraskielistä henkilöä, heistä suurin osa Turussa (19 877) ja Salossa (3 168). Pakolaisia jo pidempään vastaanottaneissa kunnissa maahanmuuttajamäärät ovat suuremmat (Raisio, Kaarina, Lieto, Parainen, Naantali,), kun taas muiden kuntien (Nousiainen Mynämäki, Masku, Paimio, Rusko, Sauvo) maahanmuuttajamäärät ovat pieniä. Hankkeessa mukana olevissa kunnissa puhutaan kaikkiaan noin 70 eri kieltä.

Päivityksen laatiminen

Turun seudun kuntien seudullisen kotouttamisohjelman päivitys aloitettiin syksyllä 2016 Liedon aloitteesta. Hankkeeseen lähti mukaan yksitoista kuntaa: Raisio, Kaarina, Lieto, Parainen, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Rusko ja Sauvo. Ohjelman valmistelua koordinoi ohjausryhmä, jonka edustajat olivat kaikista kunnista sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta.

Päivitys koettiin tarpeelliseksi, koska monet kunnat ovat tehneet sopimuksen tai uudistaneet sopimusta pakolaisten vastaanotosta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Lisäksi haluttiin päivittää vanhentuneet tiedot.

Seudullisen kotouttamisohjelman kehittämistoimenpiteiden painotukset

1. Kuntien maahanmuuttajapalvelujen kokonaisvaltainen kehittäminen

- Pyritään hallittuun maahanmuuttoon sekä laajentamaan seudullista yhteistyötä.
- Kunnilla on nimetty maahanmuuttajayhdyshenkilö, joka välittää tietoa kotouttamis- ja maahanmuuttoasioista kunnassa.
- Kunnat nimeävät maahanmuuttajayhdyshenkilöt kunnan eri hallinnonaloille kuntaan (sosiaali-, terveys-, opetus-, nuoriso-, liikunta-, asuminen ja joukkoliikenne).
- Eri sektoreiden asiantuntijoiden kunnallisissa ja seudullisissa verkostoissa käsitellään maahanmuutto- ja kotouttamisasiota tarpeen mukaan.
- Säännöllisten koulutusten järjestäminen kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöille. Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Kotona Suomessa -hanke järjestävät koulutuksia maahanmuutto- ja kotouttamisasiantuntijoille tarpeiden ja toivomusten mukaan ja niistä voi ilmoittaa ELY-keskukselle.
- Kuntien kotouttamisohjelman päivittäminen.
- Työperäisten maahanmuuttajien huomioiminen kunnan palveluissa.

2. Alkuinfo, ohjaus ja neuvonta

- Asiakkaiden ohjaaminen Turun kaupungin Infotorille.
- Selkokielisten oppaiden laatiminen eri kielillä kuntien eri sektoreille (esim. sosiaali-, terveys-, opetus- ja asuminen).
- Kirjastojen yhteistyön ja roolin kehittäminen tiedottamisessa.
- Kuntien internet-sivuille monikulttuurisuusosion kehittäminen ja mahdollisesti eri kieliset sivustot esim. englanniksi.

3. Alkukartoitus

- Alkukartoitus muille kuin työnhakija-asiakkaille.

4. Tulkkaus

- Kunnille järjestetään koulutusta tulkin käytöstä.

5. Varhaiskasvatus

- Suomi toisena kielen opetuksen järjestäminen kunnassa
- Erikielisen materiaalin hankkiminen kirjastoihin hyödyntämällä VASKI-yhteistyötä kuntien välillä ja näin tuetaan mm. vanhempia lasten oman äidinkielen oppimisessa.
- Kuntien varhaiskasvatukseen luomien hyvien työkäytäntöjen levittäminen kuntien välillä ja näin yhtenäistämällä toimintamalleja kunnissa.
 - Käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja
 - Luodaan vanhempien kanssa tehtävään alkukeskusteluun monikulttuurisuusosio
 - Laaditaan ”Monikulttuurisuuden käsikirja” päiväkodeissa työskenteleville
 - Varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma toimivat samalla lapsen kotoutumissuunnitelmana
 - Laaditaan maahanmuuttajille selkokielen/kuvitettu opas, josta selviää tärkeimmät päiväkotiin liittyvät asiat.
- Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset.

6. Perusopetus

- Hyödynnetään video-opetusta aiempaa enemmän uskontojen opetuksessa ja oman äidinkielen opetuksessa. Tällöin oppilaat voisivat saada opetuksen omassa koulussaan. Tarvittavat laitteet ovat jo monissa kouluissa olemassa.
- Yläkouluikäisten kohdalla selvitetään joustavan perusopetuksen (JOPO) -mallin soveltumista erityistä tukea tarvitseville maahanmuuttajaoppilaille myös muissa seudun kunnissa.
- Hyödynnetään erilaisia verkkomateriaaleja opetuksessa. Esim. [edu.fi- sivusto](http://edu.fi-sivusto) sisältää tietoa opettajan tukipalveluista ja erilaisista maahanmuuttajien koulutukseen liittyvistä teemoista sekä erilaisia materiaaleja. [ActLib – Lasten ja nuorten monikielisyteen kasvu ja sen vahvistaminen](#) -sivustolla on tarjolla materiaalia ja ideoita monikielisen ja -kulttuurisen pedagogiikan toteuttamiseen perusopetuksessa. Sivustolla on käytössä useita oppimiskokonaisuuksia eli kirja-arkkuja.
- Valmistavaa opetusta toteutetaan seudullisesti osassa kuntia yhteistyössä kuntien kesken tai ostamalla palvelun Turusta.
- Opetus/sivistyssektorien verkostotapaamiset.

7. Perusopetuksen jälkeinen koulutus ja aikuisväestön koulutus

- Alueella toimivien yleissivistävien oppilaitosten (kansanopistot, työväenopistot) yhteistyön ja työnjaon kehittäminen.
- Kuntien ja TE-toimistojen yhteistyö työvoimaan kuuluvien kotoutumiskoulutukseen pääsyn edistämiseksi. Yhteistyö kuntien ja TE-toimiston kanssa tiivistyy 1.8.2017

alkaneen Turun seudun työllisyyden kuntakokeilun myötä. Siinä ovat Turun lisäksi mukana Naantali, Raisio ja Paimio.

8. Suomen kielen opetus

- Oppivelvollisuusiän ylittäneiden nuorten suomen kielen opetuksen järjestäminen opetustoimen ja kansalaisopiston/työväenopiston yhteistyönä tai kuntien yhteistyönä.
- Työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajanaisten suomen kielen opetuksen järjestäminen kunnan sosiaalitoimen, työväenopiston/kansalaisopiston ja päivähoidon tai järjestöjen kanssa lähipalveluna huomioiden lastenhoidon järjestäminen. Kaarinassa on syksyllä 2016 aloittanut opetuskoti Pikku-Mustikka, joka suunnittelee myös opetuskotibussia, joka liikkuisi mm. Paraisilla ja muissa lähikunnissa. Perhekeskus Satelliitti on osa Raision kaupungin perhepalvelujen ja sivistyskeskuksen toimintaa. Perhekeskuksen vakituista toimintaa pyörittää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri. Siellä on mm. pop up -palveluohjausta sekä suomen kielen opetusta, jota antavat vapaaehtoiset suomen kielen opettajat.
- Muun aikuisikäisten suomen kielen opetuksen järjestäminen opetustoimen ja kansalaisopiston/työväenopiston yhteistyönä. Työhön tulleiden maahanmuuttajien suomen kielen opetuksen järjestäminen kansalais- ja työväenopistoissa.

9. Sosiaali- ja terveystoimet

- Kunnat nimeävät sosiaali- ja terveystoimiin maahanmuuttajayhdyshenkilöt.
- Maahanmuuttajayhdyshenkilöitä perehdytetään tarvittaessa maahanmuuttaja-asioihin ELY-keskuksen toimesta.
- Säännöllisten seudullisten verkostotapaamisten järjestäminen sosiaali- ja terveystoimen yhdyshenkilöiden kesken.
- Selkokielisten oppaiden laatiminen sosiaali- ja terveystoimista maahanmuuttajille ja työntekijöille.

10. Työllistäminen

- Kunnat ja TE- toimisto kehittävät yhdessä kotoutumissuunnitelmien laatimiseen liittyvät työkäytännöt huomioiden Turun seudun työllisyyden kuntakokeiluun osallistuminen alle 25-vuotiaitten ja yli vuoden työttömänä olleiden osalta (Raisio, Naantali ja Paimio). Kuntakokeiluun osallistuvien kuntien osalta kohderyhmään kuuluvien maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelut hoitaa Turun kaupunki.
- Nuorten ohjauksessa ja etsivässä nuorisotyössä huomioidaan maahanmuuttajanuoret.
- Yhteistyö yritys sektorin, työnantajien ja oppilaitosten kanssa.
- Kuntouttavassa työtoiminnassa (työpajat) huomioidaan maahanmuuttajat.
- Työkokeilupaiikkojen ja työssäoppimispaikkojen osoittaminen maahanmuuttajille.
- Yrittäjyysneuvonta (Turun seudun yritys palvelupiste Potkuri).
- Maahanmuuttajien rekrytoinnin kehittäminen kunnassa.

11. Asuminen

- Asuntopoliittisessa ohjelmassa huomioidaan riittävä vuokra-asuntojen tarjonta.
- Maahanmuuttajat saavat tietoa ja ohjausta asunnon hankinnassa ja asumisessa.
- Hankitaan asumiseen liittyvää erikielistä materiaalia.

12. Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

- Maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutuksen lisääminen erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien kautta kunnissa kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyönä.
- Erikielistä materiaalia hankitaan kirjastoihin hyödyntämällä kirjastojen VASKI-yhteistyötä (esim. kotiaideille, ym.).
- Tilojen tarjoaminen eri väestöryhmien kohtaamisille.
- ELY-keskus järjestää koulutusta kulttuuritietoisesta työskentelystä ja tiedottaa kunnille muiden järjestämistä koulutuksista alueella.
- Pelisääntöjen luominen nuoriso-, liikunta-, opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa puuttumalla loukkaavaan ja rasistiseen kielenkäyttöön.

13. Pakolaisten vastaanotto kuntaan

- Kuntien sosiaali- ja terveyspalveluihin nimetään maahanmuuttajayhdyshenkilöt (sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja, lääkäri), jotka koulutetaan maahanmuuttajasioihin. Työntekijä voi olla myös kiertävä.
- Hyödynnetään pakolaisia vastaanottaneiden kuntien työkäytäntöjä.

14. Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

- Suunnitelman laatiminen hyvien etnisten suhteiden edistämisestä ja rasismien ehkäisemisestä ja sen sisällyttäminen kuntien yhdenvertaisuussuunnitelmiin.
- Monikulttuurisuutta ja vuorovaikutusta edistävien tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen yhteistyössä järjestöjen kanssa.
- Monikulttuurisuuteen liittyvän koulutuksen järjestäminen kuntien henkilöstölle.
- Maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvän tiedon jakaminen kuntalaisille.
- Asennetyön tekeminen ja loukkaavaan ja rasistiseen kielenkäyttöön puuttuminen.
- Maahanmuuttajien omien järjestöjen toiminnan tukeminen (esim. avustukset).
- Tilojen tarjoaminen eri väestöryhmien kohtaamisille.
- Tarjotaan maahanmuuttajille tietoa osallistumismahdollisuuksista, otetaan maahanmuuttajat mukaan kunnan palvelujen suunnitteluun.
- Maahanmuuttajien kuulemistilaisuuksien järjestäminen.

2.1. Laki kotoutumisen edistämisestä

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) tuli voimaan 1.9.2011. Uusi laki ottaa huomioon kaikki Suomeen muuttavat henkilöt riippumatta siitä, mistä syystä he Suomeen muuttavat.

Lain tavoitteet:

- Huomioida kaikki eri syistä Suomeen muuttavat henkilöt.
- Kotoutuminen edellyttää maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa. Kotoutumisen kaksisuuntaisuutta edistetään.
- Kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta lisätään ja niiden seuranta parannetaan.
- Alkuvaiheen ohjausta parannetaan. Maahan tulon alkuvaiheessa on tärkeää saada tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä neuvontaa kielikoulutus- ja työnhakuaiheissa.
- Haavoittuviin ryhmiin kuuluvien syrjäytymistä ehkäistään (esim. vammaiset, vanhukset ja vaikeassa tilanteessa elävät naiset ja lapset).
- Maahanmuuttajien osallisuutta lisätään.
- Pakolaisten hallittua kuntiin sijoittamista vahvistetaan.

Laki edellyttää kuntia laatimaan paikallisen kotouttamisohjelman, joka sisältää suunnitelman kotoutumista edistävästä toimenpiteistä, eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä ja vastuista sekä maahanmuuttajien erityisten tarpeiden huomioon ottamisesta.

Kunnan kotouttamisohjelma voi sisältää:

- Selvityksen siitä, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan (mm. väestökehitys ja – rakenne, työvoiman määrä, kouluikäiset, vanhukset jne.).
- Suunnitelman kunnan yleisten palvelujen soveltumisesta maahanmuuttajille sekä suunnitelma erityisesti kotoutumista edistävästä toimenpiteistä (esim. kielen/kielten opetus, tulkkaus, pakolaisten alkuvaiheen tuki jne.)
- Tiedot kunnassa kotouttamisen yhteensovittamisesta vastaavasta tahosta sekä eri toimenpiteistä vastaavista tahoista
- Suunnitelman lasten ja nuorten kotoutumisen edistämisestä
- Suunnitelman työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen edistämisestä
- Monivuotisen suunnitelman pakolaisten vastaanotosta ja kotouttamisesta
- Suunnitelman hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä
- Suunnitelman kotouttamisohjelman seurannasta ja ajan tasalla pitämisestä.

Lisäksi kunnan kotouttamisohjelmassa voidaan määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot. Kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla.

Laki nostaa myös esiin monialaisen yhteistyön merkityksen paikallistasolla (kunta, työ- ja elinkeinotoimisto, poliisi, järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt).

Kunta tai useampi kunta yhdessä voi myös asettaa paikallistason neuvottelukunnan, esimerkiksi yhdessä paikallisten työmarkkina-, yrittäjä- ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Neuvottelukunta voi suunnitella ja toimeenpanna ja kehittää kotouttamista. Kotouttamisohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja se on tarkistettava vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan myös huomioon kuntalain mukaista talousarvio- ja toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

2.2. Valtion kotouttamisohjelma

Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 on julkaistu 20.12.2016:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79075/TEMjul_45_2016_verkko.pdf?sequence=1).

Valtion kotouttamisohjelman neljä pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan perustuvaa tavoitealuetta ovat:

1. Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä;
2. Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti;
3. Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa;
4. Kannustetaan avointa keskustelua maahanmuuttopolitiikasta, eikä rasismia sallita.

Työ- ja elinkeinoministeriö on laatinut v. 2015 myös kotouttamisen kumppanuusohjelman, jonka tavoitteena on kehittää ja lisätä yhteistyötä ja kumppanuutta julkisen sektorin toimijoiden ja järjestöjen kanssa (<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74946>).

2.3. Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittinen ohjelma

Seudullisen kotouttamisohjelman taustalla on paitsi kotouttamislaki myös jo aiemmin laadittu vuoteen 2015 asti ulottunut Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittinen ohjelma. Seudullinen kotouttamisohjelma kytkeytyy maahanmuuttopoliittiseen ohjelmaan.

Maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa on esitetty kuusi toimintalinjaa:

- Työperusteista maahanmuuttoa halutaan edistää, ja ohjelmassa esitetään toimenpiteitä maahanmuuttajien rekrytoinnin kehittämiseksi ja työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.
- Maahanmuuttajien työllistäminen ja heidän oman osaamisensa hyödyntäminen. Tavoitteena on kehittää työvoimatoimistojen, oppilaitosten, työmarkkinajärjestöjen ja maahanmuuttajayhdistysten välistä yhteistyötä.

- Halutaan edistää maahanmuuttajien kotoutumista, ja erityisesti kehittää kotouttamistoiminnan koordinoitua sekä panostaa perheisiin, lapsiin ja nuoriin.
- Humanitaarisen maahanmuuton kehittäminen ja kuntien vastaanottovalmiuksien parantaminen
- Varsinais-Suomen vetovoimaisuuden lisääminen muun muassa yhdyskuntasuunnittelun ja asuntopolitiikan kehittämisen kautta
- Yleisten maahanmuuttopolitiikkaa tukevien rakenteiden vahvistaminen.

2.4. Valtion korvaukset

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) ja valtioneuvoston asetus (1393/2011) määrittelevät, millä perusteella valtio korvaa kustannuksia kunnille. KEHA-keskus maksaa kunnille pakolaisten vastaanotosta aiheutuvat laskennalliset korvaukset automaattisesti ja kunta hakee erikseen erityiskustannusten korvaukset KEHA-keskukselta. Valtio korvaa pakolaisten vastaanotosta kunnalle aiheutuvia kustannuksia seuraavasti:

1. Laskennalliset kustannukset (ohjaus, neuvonta ja muu kotoutumista tukeva toiminta). Korvauksen suuruus on 2 300 €/v. yli 7-vuotiaasta ja 6 845 €/v alle 7-vuotiaasta.
2. Kunnan maksamat toimeentulotuet enintään kolmen vuoden ajan. (1.1.2017 alkaen perustoimeentulotuen myöntää KELA ja kunnat maksavat täydentävää ja ennaltaehkäisevää toimeentulotukea.)
3. Tulkitsemisesta (tulkkaus ja kääntäminen) aiheutuneet kustannukset ilman aikarajaa.
4. Erityiskustannuksista (vamman tai sairauden aiheuttamat huomattavat kustannukset) aiheutuneet kustannukset enintään kymmeneltä vuodelta.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut kotouttamisohjelman ja tehnyt ELY-keskuksen kanssa sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta.

Kunnalle maksetaan lisäksi laskennallista korvausta (700 €) alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista, mikäli kunta tekee maahanmuuttajan alkukartoituksen.

Lisäksi entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevien ns. inkerinsuomalaisten ja entisten Suomen kansalaisten kustannuksia korvataan kunnille kuusi kuukautta/viisi vuotta. Myös sodissa vapaaehtoisina palvelleista henkilöistä aiheutuneita kustannuksia ja ihmiskaupan uhreille annetuista palveluista aiheutuvia kustannuksia korvataan kunnille.

3. Maahanmuuttajat Varsinais-Suomessa

Tilastokeskuksen väestötilastojen mukaan vuonna 2017 Varsinais-Suomessa asui 32 416 vieraskielistä henkilöä, heistä suurin osa Turussa (20 998) ja Salossa (3 154). Seudullisessa kotouttamisohjelmassa mukana olevista kunnista eniten vieraskielistä väestöä on Raisiossa, 7,2 % koko väestöstä. Kaarinassa vieraskielistä väestöä on 4,5 % koko väestöstä. Muissa kunnissa vieraskielisen väestön osuus vaihtelee 1,3–2,9 % koko kunnan asukkaista. (Taulukko 1)

Hankkeessa mukana olevissa kunnissa puhutaan ainakin 81 eri kieltä äidinkielenä. Joukossa on toki useita kieliä, joiden puhujia on vain yksi tai kaksi. Suurimmat kieliryhmät ko. kunnissa vuoden 2016 lopussa olivat venäjä (726), viro (683), albania (325), englantia (308), kurdi (274), bosnia (238), arabia (234), thai (229), somali (167) ja serbokroatia (162). Kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja siinä, mitä kieliä niissä puhutaan. Suurimmassa osassa kuntia puhutuin vieras kieli on joko viro tai venäjä. Venäjä on suurin vieras äidinkieli Kaarinassa, Maskussa, Nousiaisissa, Raisiossa ja Ruskolla, viro taas Mynämäessä, Naantalissa, Paimiossa ja Paraisilla. Liedon puhutuin vieras äidinkieli on kurdi ja Sauvossa ukraina ja puola. (Taulukot 4 ja 5)

Seudullisessa kotouttamisohjelmassa mukana olevista kunnista pakolaisia ovat vuosien 1991-2017 välisenä aikana pääosin ottaneet vastaan Raisio, Kaarina, Lieto, Naantali ja Paimio. (Taulukko 6)

Taulukko 1: Vieraskielisen väestön osuus kunnan koko väestöstä 31.12.2017

	Vieraskielisten osuus väestöstä % v. 2017
Kaarina	4,5
Lieto	2,9
Masku	1,5
Mynämäki	1,8
Naantali	2,2
Nousiainen	1,3
Paimio	2,3
Parainen	2,9
Raisio	7,2
Rusko	2,0
Sauvo	2,5
Turku	11,1

Lähde: Tilastokeskus 31.12.2017

Taulukko 2: Väestö kielen mukaan kunnissa 31.12.2017

Alue	Väkiluku 31.12.2017	Suomenkieliset	Ruotsinkieliset	Saamenkieliset	Muut kielet yhteensä
Kaarina	33099	30166	1433	0	1500
Lieto	19596	18750	274	0	572
Masku	9656	9399	108	0	149
Mynämäki	7838	7637	63	0	138
Naantali	19167	18480	260	1	426
Nousiainen	4813	4714	36	1	62
Paimio	10730	10381	106	1	242
Parainen	15285	6375	8463	0	447
Raisio	24234	22145	339	0	1750
Rusko	6263	6042	98	0	123
Sauvo	3007	2860	72	0	75
Turku	189669	158343	10310	18	20998

Lähde: Tilastokeskus 31.12.2017

Taulukko 3: Vieraskielisten määrän kehitys alueella 1986-2017

Kunta	1986	1996	2006	2016	2017
Kaarina	30	250	586	1380	1500
Lieto	16	67	247	548	572
Masku	5	13	59	135	149
Mynämäki	2	20	52	129	138
Naantali	38	83	185	401	426
Nousiainen	1	8	32	57	62
Paimio	25	59	84	218	242
Parainen	25	127	158	412	447
Raisio	48	266	767	1638	1750
Rusko	3	16	41	107	123
Sauvo	4	16	49	66	75

Lähde: Tilastokeskus 31.12.2017

Taulukko 4: Suurimmat vieraat kielet kunnissa 31.12.2016

kielet	Kaarina	Lieto	Masku	Mynä- mäki	Naantali	Nousi- ainen	Paimio	Parai- nen	Raisio	Rusko	Sauvo
vieraskieliset yhteensä	1380	548	135	129	401	57	218	412	1638	107	66
albania	107	23			6			8	174	5	
arabia	78	25	< 5		16		13	53	45		
bosnia	48		< 5						186		
bulgaria	9		6		< 5				9	< 5	
englanti	87	35	9	11	38	< 5	11	51	51	7	5
espanja	44	19	< 5	< 5	16	< 5	7	12	20	< 5	
italia	7	5	7		< 5		< 5	< 5	8		
kiina	48	19	5	< 5	18	< 5	< 5	< 5	42		
kurdi	55	104	< 5		7	< 5	< 5	5	91	6	< 5
persia, farsi	65	11	< 5		8		< 5	< 5	59		
puola	22	8	< 5	8	19			17	48	9	13
romania	27	7	9	5	9	< 5	< 5	6	15	12	< 5
saksa	17	5	6	< 5	14	< 5	7	21	15	5	< 5
serbokroatia	29	< 5	< 5					5	125		
somali	40		< 5		11			< 5	115		
tagalog, pilipino	9	5	< 5		9	< 5	< 5	9	8		
thai	47	39	12	8	28	8	8	30	42	5	< 5
turkki	15	6	< 5	8	7		6		17		< 5
ukraina	6	< 5	< 5	14	9	10	14	26	26	12	13
venäjä	220	66	28	17	62	10	48	40	212	17	6
vietnam	81	44	< 5	< 5	< 5		< 5	8	11	< 5	
viro, eesti	160	65	18	31	69	12	69	74	169	9	7

Lähde: Tilastokeskus 31.12.2016

Yllä olevassa taulukossa on mukana vähintään 4-10 puhutuinta vierasta kieltä kunnissa. Nousiaisista mukana on vain 4 suurinta kieltä ja Sauvosta 5 kieltä, sillä mikäli kunnassa on alle 5 ko. kielen puhujaa, niin tarkkaa lukua ei voi mainita.

Taulukko 5: Suurimmat vieraat kielet koko alueella yhteensä 31.12.2016

kieli	henkilöä
venäjä	726
viro	638
albania	325
englanti	308
kurdi	274
bosnia	238
arabia	234
thai	229
somali	167
serbokroatia	162
vietnam	155
persia	149
puola	146
kiina	139
ukraina	136
espanja	126
saksa	96
romania	93

Lähde: Tilastokeskus 31.12.2016

Taulukko 6: Pakolaisten vastaanotto Varsinais-Suomessa 1991 -2017

	Turku	Salo	Raisio	Kaarina	Lieto	Parainen	Naantali	Paimio
1991-1999	1218	194	111	63	48	60	3	
2000	67	17	X	7	6	x	x	
2001	290	28	5	8	8	x	x	
2002	123	16	4	X	5	x	x	
2003	47	22	1	X	x	3	x	
2004	74	31	1	3	10	x	x	
2005	48	16	2	x	x	x	x	
2006	49	8	13	x	x	x	x	
2007	88	31	15	x	1	x	x	
2008	97	16	28	1	1	x	x	
2009	89	25	22	1	1	x	x	
2010	154	14	19	10	6	0	4	
2011	125	15	37	12	13	0	7	
2012	150	11	13	15	8	0	5	
2013	215	19	43	10	10	0	0	
2014	196	9	39	24	8	20	5	
2015	170	5	10	8	10	9	3	
2016	304	57	23	27	7	7	14	8
2017	259	14	26	21	12	20	9	0
yhteensä	3763	548	412	210	154	119	50	8

Lähde: Varsinais-Suomen ELY-keskus 1.3.2018

4. Seudullisen kotouttamisohjelman tavoitteet

Maahanmuuttajien palvelut ja pakolaisten vastaanotto ja asuminen ovat Turun seudulla keskittyneet Turkuun, jossain määrin myös Raisioon. Myös Kaarina, Parainen, Naantali ja Lieto ovat viime vuosina ottaneet vastaan enemmän pakolaisia. Paimioon ensimmäiset oleskeluluvan saaneet pakolaiset muuttivat vuoden 2016 lopulla. Maahanmuuttajien palvelujen kehittäminen maahanmuuttajien kotoutumisen tehostamiseksi muissakin seudun kunnissa on tärkeää, sillä kaikki kunnat Sauvoa lukuun ottamatta ovat tehneet Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa sopimuksen pakolaisten vastaanotosta.

Lähtökohtana on, että seudullinen kotouttamisohjelma vahvistaa yleisiä maahanmuuttopolitiikkaa tukevia rakenteita sekä toimii runkona maahanmuuttajatyölle ko. kunnissa ja selkeyttää eri viranomaisten työnjakoa kunnassa maahanmuuttajatyössä. Lisäksi se antaa näkemyksiä siitä, miten olemassa olevia palveluja kunnissa tulee kehittää niin, että palvelut vastaavat maahanmuuttajien tarpeita. Ohjelman avulla selkeytetään kuntien välistä yhteistyötä ja työnjakoa: mitkä palvelut kannattaa toteuttaa kunnan omana toimintana lähipalveluna, mitkä kuntien yhteistyönä ja mitkä palvelut kannattaa ”ostaa” (esim. Turulta tai järjestöiltä).

Aiemman ohjelman laatimisen yhteydessä kartoitettiin myös erilaisia kotouttamistyön toimijoita ja hyviä käytäntöjä kunnissa ja ne on päivitetty tässä ohjelmassa tarpeen mukaan. Kuntien välisellä verkostoitumisella voidaan yhtenäistää kuntien maahanmuuttotyön käytäntöjä. Ohjelma antaa myös eväitä siihen, miten kunnissa voidaan lisätä vuorovaikutusta ja kanssakäymistä kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä ja näin lisätä monikulttuurisuustietoutta ja ehkäistä syrjintää.

Seudullisen kotouttamisohjelman tavoitteet:

- 1) Laaditaan seudun kunnille yhteinen seudullinen kotouttamisohjelma, johon sisältyy kuntakohtaiset osiot.
- 2) Selkeytetään kuntien välistä yhteistyötä ja työnjakoa sekä siihen liittyvien kustannusten jakautumista kuntien välillä.
- 3) Päivitetään kotouttamistyön toimijat ajan tasalle ja vahvistetaan niiden välistä yhteistyötä. Tämä tehdään SPR:n vetämissä Starttipajoissa, joissa laaditaan kunnittain järjestöjen kotoutumisen tarjotin. Em. starttipaja on jo aiemmin järjestetty Mynämäellä ja muissa kunnissa ne järjestetään syksystä 2017 alkaen.
- 4) Pyritään kehittämään olemassa olevia palveluja kunnissa niin, että palveluissa huomioidaan maahanmuuttajat sekä luodaan toimiva malli maahanmuuttajien vastaanottoon.
- 5) Yhtenäistetään kuntien käytäntöjä maahanmuuttajatyössä.
- 6) Edistetään kunnissa kantaväestön ja maahanmuuttajien kanssakäymistä ja lisätään monikulttuurisuustietoutta ja ehkäistään syrjintää.
- 7) Pyritään tuomaan esiin kansainvälistymisen mukanaan tuomat haasteet ja työperäisen maahanmuuton tarpeet.

5. Kotouttamista tukevat toimet

5.1. Alkuinfo, ohjaus ja neuvonta

Kotouttamislaki korostaa maahantulon alkuvaiheen palveluja, joita ovat maahanmuuttajalle annettava ohjaus, neuvonta ja perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta, palveluista sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Maahanmuuttajalle tulee antaa tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa sekä tietoa palvelujärjestelmästä ja kotoutumistoimenpiteistä. Perustietoaineisto annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon yhteydessä. Valtion viranomaiset vastaavat osaltaan valtakunnallisen perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä, jakelusta ja ajan tasalla pitämisestä. Aineistoa jaetaan mm. maahanmuuttoviraston ja maistraatin toimipisteistä. Aineisto on saatavissa 12 kielellä. Perustietoaineisto ja eri kieliversiot löytyvät sähköisenä osoitteesta <http://tem.fi/perustietoa-suomesta>.

Lisää tärkeää tietoa Suomessa asumisesta ja elämisestä löytyy osoitteesta www.infopankki.fi. Infopankki palvelee kaikkiaan kahdellatoista kielellä, joita ovat: suomi, ruotsi, englantia, venäjä, viro, ranska, somali, espanja, turkki, kiina, persia ja arabia. Infopankissa olevien linkkien kautta on saatavissa tietoa eri viranomaisten ja järjestöjen palveluista. Sivusto palvelee niin maahanmuuttajia kuin heidän kanssaan työskenteleviä asiantuntijoita.

Hankkeessa mukana olevissa kunnissa Kaarinassa, Liedossa, Naantalissa, Paraisilla ja Raisiossa, jotka ovat vastaanottaneet pakolaisia, neuvontaa ja ohjausta antaa maahanmuuttaja-asioihin erikoistunut sosiaalityöntekijä ja/tai maahanmuuton erityistyöntekijä ja osassa kuntia myös ohjaaja. Raisiolla ja Naantalilla on sopimus EIJÄ ry:n kanssa alaikäisten ja alle 21-vuotiaiden ilman huoltajaa tulleiden nuorten asumisen tukemisesta. Jonkin verran kunnat ohjaavat uusia maahanmuuttaja-asukkaitaan omakieliseen neuvontaan Turun kaupungin Infotorille (Monitori, Skanssi, Turku). Pienempien kuntien osalta ei ole nimetty neuvontaa ja ohjausta antavaa tahoa, koska maahanmuuttajien määrät ovat pieniä.

Tavoitteena on, että kuntien peruspalveluissa voidaan antaa tarvittavaa ohjausta ja neuvontaa maahanmuuttajille. Työntekijöiden valmiuksia parannetaan järjestämällä työntekijöille monikulttuurisuuskoulutusta ja asiakkaan kohtaamiseen liittyvää koulutusta sekä järjestämällä eri ammattialojen työntekijöiden seudullisia verkostotapaamisia. Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivan Kotouttamisen osaamiskeskuksen ylläpitämä www.kotouttaminen.fi -sivusto palvelee maahanmuutto- ja kotouttamistyötä tekeviä asiantuntijoita. Sivustolla on mm. kotouttamislain ja pakolaisten vastaanoton käsikirjat ja paljon muuta pakolaisten vastaanoton toimijoiden työtä tukevaa materiaalia, kuten lomakepohjia, erilaisia työkaluja, hyviä käytäntöjä ja tietoa esimerkiksi ruotsinkielisestä kotoutumisesta. Lisäksi sivustolla on valtakunnallinen tapahtumakalenteri, jossa informoidaan kotouttamis- ja maahanmuuttotyön asiantuntijoille järjestettävistä koulutuksista.

Alkuinfon antamisessa kunnat voivat hyödyntää valtakunnallisia materiaaleja ja valtakunnallisia infolähteitä kuten Infopankkia. Kuntien yhteispalvelupisteiden valmiuksia ja kirjastojen rooleja kehitetään tiedottamisessa maahanmuuttaja-asioissa. Kunnan eri sektoreille laaditaan selkokielisiä oppaita eri kielillä. Lisäksi kuntien internet-sivuja kehitetään niin, että ne palvelevat paremmin myös maahanmuuttaja-asukkaita.

Alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta TE-toimistossa

Varsinais-Suomen TE-toimiston kotouttamispalvelut (Valtion virastotalo, Itsenäisyydenaukio 2, Turku) vastaa keskitetysti Turun seudun kuntien työnhakija-asiakkaiden kotoutumisajan palveluista. Se järjestää tarvittaessa alkuinfoja TE-toimistoon työnhakijaksi ilmoittautuneille uusille kotoutuja-asiakkaille. Samoin TE-toimiston kotouttamispalvelut antavat kotoutuja-asiakkaille neuvontaa ja ohjausta liittyen erityisesti kotoutumiskoulutuksiin, ammatillisiin koulutuksiin, urasuunnitteluun, osaamisen tunnustamiseen ja työnhakuun. 1.8.2017 alkanut Turun seudun työllisyyden kuntakokeilu siirtää alle 25-vuotiaat ja yli vuoden työttömänä olleet työnhakija-asiakkaat, myös kotoutujat, Turun kaupungin vastuulle eli kaupunki on vastannut elokuun alusta lähtien em. asiakkaiden työvoimapalveluista kuten kotoutumissuunnitelmista, ohjaamisesta koulutukseen ja työhön. Alueen kunnista kokeilussa mukana ovat Raisio, Naantali ja Paimio. Näiden kuntien kohderyhmän osalta Turku vastaa asiakkaiden palvelusta, koska kohderyhmä on melko pieni ja on tehokkaampaa hoitaa em. asiakkaiden palvelu keskitetysti.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Valmiiden, esim. hankkeissa ja muualla tehtyjen selkokielisten ja erikielisten oppaiden, ohjeiden sekä materiaalien hyödyntäminen soveltuvilta osin eri sektoreilla (esim. sosiaali-, terveys-, opetus- ja asuntotoimessa).
- Kirjastojen yhteistyön ja roolin kehittäminen tiedottamisessa
- Kuntien internet-sivujen kehittäminen palvelemaan paremmin myös maahanmuuttaja-asiakkaita.

5.2. Alkukartoitukset

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkuhaastattelu sisältää luku- ja kirjoitustaidon, suomen ja ruotsin kielen taidon, opiskelutaitojen, aikaisempien koulutusten ja työkokemusten selvittämisen sekä elämäntilanteen ja siitä johtuvien palvelutarpeiden selvittämisen.

TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi TE-toimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Tämä siis koskee maahanmuuttajia, joilla on Ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa, oleskeluoikeuden rekisteröinti tai oleskelulupakortti Suomessa.

Kunta järjestää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Heitä ovat esimerkiksi vanhukset tai kotona lasten kanssa olevat vanhemmat. TE-toimisto tai kunta voi myös käynnistää alkukartoituksen sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.

TE-toimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman.

Jos kunta tekee alkukartoituksen, valtio korvaa kunnalle kustannukset laskennallisena korvauksena. Alkukartoitus voidaan myös hankkia ostopalveluna. Alkukartoituksen laajuus on yksilöllinen ja riippuu maahanmuuttajan tilanteesta.

Lain edellyttämää alkukartoitusta on tehty TE-toimistoissa työvoiman piirissä oleville asiakkaille. TE-toimisto hankkii alkukartoitukseen liittyvän kielellisen alkukartoituksen ostopalveluna Arffman Consulting Oy:ltä. Em. kielellisessä alkukartoituksessa selvitetään mm. asiakkaan luku- ja kirjoitustaito omalla äidinkielellä ja latinalaisilla aakkosilla, opiskelunvalmiudet ja suomen kielen taitotaso ja sen perusteella asiakkaat ohjataan hänelle sopivaan kotoutumiskoulutukseen tai tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen tai muuhun koulutukseen tai palveluun. Kuntien vastuulla olevien osalta ei ole ollut tarvetta hankkia kielellistä alkukartoitusta johtuen kuntien vastuulla olevista pienistä maahanmuuttajamääristä.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Alkukartoitus ostetaan tarvittaessa Turun työväenopiston Luupista (kuntien neuvottelut Turun kaupungin kanssa).

5.3. Kotoutumissuunnitelma

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan on maahanmuuttajalla:

- jos hänen on katsottu alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisensa edistämiseksi,
- jos hän on työtön ja rekisteröitynyt työnhakijaksi julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla,
- jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisen oleskeluluvan tms. myöntämisestä ja se laaditaan enintään vuodeksi kerrallaan. Kunta tai TE-toimisto laatii kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa ja tarvittaessa kunta ja TE-toimisto voivat tehdä yhteistyötä. Kunta tai TE-toimisto käynnistää alkukartoituksen

perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua alkukartoituksesta.

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Ilman huoltajaa saapuneelle alaikäiselle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajan kanssa.

Perheen kotoutumissuunnitelma

Kunta laatii perheen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Kunnat ja TE- toimisto sopivat yhdessä kotoutumissuunnitelmien laatimiseen liittyvät työkäytännöt muiden kuin työllisyyden kuntakokeiluun osallistuvien kuntien osalta.

5.4. Kotoutumiskoulutus ja suomenkielen koulutus

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on antaa aikuiselle maahanmuuttajalle kielelliset, yhteiskunnalliset ja elämänhallintaan liittyvät valmiudet toimia tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä Suomessa. Kotouttamiskoulutusta toteutetaan Opetushallituksen opetussuunnitelmasuosituksen ja siihen lisättyjen liitteiden mukaan. Koulutukseen sisältyy kielikoulutusta, suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemusta sekä työssäoppimista. Olennainen osa kotoutumisprosessissa on siis suomen kielen opiskelu. Aikuisten kotoutumiskoulutus järjestetään työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena tai kotoutujan omaehtoisena koulutuksena. Työvoimapoliittinen koulutus rahoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoista ja ELY-keskus hankkii koulutukset kilpailutusten perusteella kouluttajilta. Kotoutumiskoulutuksissa korostetaan entistä enemmän työelämäyhteyksiä ja nykyisin kotoutumiskoulutuksiin tuodaan työelämätietoutta ja työelämään tutustumista heti koulutuksen alusta lähtien. Turun seudulla on lisäksi useita oppilaitoksia, jotka järjestävät suomen kielen koulutuksia, maahanmuuttajien perusopetusta tai valmentavaa koulutusta OKM:n rahoituksella. Koulutuksen aikana työttömyysturvaan oikeutettu maahanmuuttaja voi saada toimeentulon turvaamiseksi työttömyysturvaa ja kulukorvausta.

TE-toimiston asiakkaana olevat maahanmuuttajat ohjataan kielellisen alkukartoituksen perusteella heille parhaiten soveltuviin kotoutumiskoulutuksiin, luku- ja kirjoitustaidon koulutuksiin tai muihin koulutuksiin. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan koulutuksen alkaessa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmaa uudistetaan ja uusi OPS tuli voimaan vuoden 2018 alusta. Uudistukseen liittyy myös maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetuksen rahoituksen ja järjestämisen siirto OKM:n rahoituksen piiriin. Turun seudulla luku- ja kirjoitustaidon koulutuksia jatkossa vuoden 2018 alusta lähtien järjestävät mm. Turun ammatti-instituutti ja Turun kristillinen opisto. Kotoutuja voi niihin osallistuessaan saada kotoutujan omaehtoisen koulutuksen tukea. Myös oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen suorittaminen muuttuu joustavammaksi. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmat:

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus/a_ipe2018.

5.5. Tulkkaus

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta.

Kunta päättää tulkkauspalveluiden hankkimisesta joko hankintalainsäädännön mukaan kilpailuttamalla tai kunnan omien hankintasäädösten perusteella. Valtio korvaa kunnille tulkkien käytön, jos tulkin käyttö liittyy korvausten piiriin kuuluvalle henkilölle järjestetyn sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen, maahantulon alkuvaiheen kotouttamispalvelujen käyttöön, perehdyttämiseen kunnassa (asioiminen kaupassa, postissa ja viranomaisissa, julkisen liikenteen käyttö jne.) sekä koulun tai päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön. Lisäksi voidaan tapauskohtaisesti korvata em. tilanteisiin liittyviä kääntämisestä aiheutuneita kustannuksia, jos ne ovat olleet maahanmuuttajan kotoutumisen edistämisen ja asian selvittämisen kannalta välttämättömiä. Tulkkauksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiselle ei ole laissa määriteltyä määräaikaa. Tulkkauksen tarve on kuitenkin suurin kotoutumisen alkuvuosina ja se vähenee kielitaidon kehittyessä ja muun kotoutumisen edetessä. Kustannuksia ei korvata siitä päivästä alkaen, kun henkilö on Suomen kansalainen.

Turun seudun tulkkikeskus tarjoaa tulkkaus- ja käännöspalveluja kymmenillä eri kielillä ja sen palveluja käyttävät useimmat kunnat ja alueen viranomaiset. Turun seudulla on nykyisin myös muita yksityisiä tulkkausta ja kääntämistä tarjoavia yrityksiä, joilta kunnat hankkivat palveluja.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Kunnille järjestetään tarvittaessa koulutusta tulkin käytöstä.

6. Peruspalvelut

6.1. Kuntien nykyiset palvelut

Kotouttamislain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma. Hankkeessa mukana olevat kunnat ovat laatineet yhteisen seudullisen kotouttamisohjelman vuosille 2012-2016 ja nyt ohjelma päivitetään.

Kotouttamisohjelman kehittämistoimenpiteet tulee ottaa huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Siinä tulee olla selvitys, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina sekä suunnitelma kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä.

Ensimmäistä seudullista kotouttamisohjelmaa laadittaessa selvitettiin mukana olevien kuntien peruspalveluja ja erityisesti maahanmuuttajille suunnattuja palveluja sekä kuntien näkemyksiä niiden kehittämisestä. Nyt kunnat ovat omissa kehittämisryhmissään käyneet läpi em. palvelut ja ne on kirjattu kunnittaisiin osioihin, jotka ovat kappaleessa 9. Kuntakohtaisissa osioissa on kuvattu hankkeessa mukana olevien kuntien peruspalvelut maahanmuuttajille ja kuntien näkemykset kotouttamista tukevista toimista

6.2. Kuntien palvelujen kehittäminen

6.2.1. Varhaiskasvatus, perusopetus ja koulutus

Varhaiskasvatus

Kunnassa asuvilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus päivähoidon. Päivähoidon tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä tiiviissä yhteistyössä kodin kanssa. Päivähoitoa annetaan perheen tarpeen mukaan osa- tai kokopäivähoitona. Esiopetusta annetaan päiväkodeissa ja erillisissä esiopetusryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja.

Kunnissa olevat maahanmuuttajalapsen ohjataan päivähoidon piiriin. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrä vaihtelee eri kunnissa. Eniten on lapsia päivähoidossa pakolaisia vastaanottaneissa kunnissa (Raisio, Kaarina, Lieto, Naantali, Parainen). Muissa kunnissa lasten määrät ovat pieniä.

Alle kouluikäisten maahanmuuttajalasten kotoutumisen tukemisessa keskeistä on suomi toisena kielenä – opetuksen järjestäminen, jolloin pyritään laatimaan suomi toisena kielen –opetuksen suunnitelma, yhteistyö vanhempien kanssa ja vanhempien tukeminen lapsen oman äidinkielen oppimisessa.

Oman äidinkielen oppimista voidaan tukea hankkimalla erikielistä materiaalia esim. kotiaideille kirjastoihin VASKI-yhteistyönä. Kotoutumista voidaan myös tukea avoimen päiväkotitoiminnan kehittämisellä. Myös lasten sijoittamisella kunnan päiväkoteihin (keskittää tai hajauttaa) voidaan vaikuttaa maahanmuuttajan kotoutumiseen.

Kunnat ovat luoneet varhaiskasvatukseen hyviä käytäntöjä, joita pyritään levittämään kuntiin. Tällöin pyritään edistämään yhtenäisiä kotouttamistoimenpiteitä.

Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittavat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2017. Tietoa varhaiskasvatussuunnitelmista: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvat^{us}

Esi- ja alkuopetukseen on kehitetty Ota koppi! –hankkeen puitteissa S2-opettajat ovat luoneet pedagogisia, konkreettisia, toiminnallisia menetelmiä suomi toisena kielenä - opiskelevien lasten arkeen esi- ja alkuopetuksessa. Ohjelman menetelmiä on otettu laajasti käyttöön eri puolilla maata. Aineisto on hyödynnettävissä sivustolta: <http://www.otakoppi-ohjelma.fi>

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Suomi toisena kielen – opetuksen järjestäminen kunnassa
- Oman äidinkielen opetuksen järjestäminen
- Erikielisen materiaalin hankkiminen kirjastoihin hyödyntämällä kirjastojen VASKI-yhteistyötä kuntien välillä ja näin tuetaan mm. vanhempia lasten oman äidinkielen oppimisessa.
- Kuntien varhaiskasvatukseen luomien hyvien työkäytäntöjen levittäminen kuntien välillä ja näin yhtenäistämällä toimintamalleja kunnissa:
 - Käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja
 - Luodaan alkukeskusteluun vanhempien kanssa monikulttuurisuusosio
 - Laaditaan ”Monikulttuurisuuden käsikirja” päiväkodeissa työskenteleville
 - Varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma toimivat samalla lapsen kotoutumissuunnitelmana
 - Laaditaan selkokielineen/kuvitettu opas maahanmuuttajille, josta selviää tärkeimmät päiväkotiin liittyvät asiat.
- Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset.

Taulukko 7: Vieraskieliset ikäluokittain alueella 2017

Kunta	0-6 v	7-16 v	17-29 v	30-64 v	65- v
Kaarina	136	192	279	829	64
Lieto	48	73	99	336	16
Masku	11	14	18	99	7
Mynämäki	9	13	25	86	5
Naantali	20	46	75	262	23
Nousiainen	4	8	4	46	0
Paimio	22	26	34	152	8
Parainen	33	64	69	253	28
Raisio	192	229	378	886	65
Rusko	13	8	20	79	3
Sauvo	4	8	12	49	2

Lähde: Tilastokeskus 31.12.2017

Perusopetus

Suomessa vakinaisesti asuvalla oppivelvollisuusikäisellä (7–16 -vuotiailla) maahanmuuttajalla on oikeus samaan peruskoulutukseen kuin suomalaisillakin. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisia perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, mutta samalla otetaan huomioon oppilaiden mahdollisesti erilaiset lähtökohdat, erityisesti äidinkieli ja kulttuuri.

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat sijoitetaan pääsääntöisesti ikäänsä sekä tietojaan ja taitojaan vastaavalle luokalle. Tarvittaessa hänen on mahdollista saada suomen tai ruotsin opetusta erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaan (suomi/ruotsi toisena kielenä) sekä oppilaan oman äidinkielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan maahanmuuttajaoppilaille voidaan järjestää myös tukiopetusta eri oppiaineissa. Oppilaalla on lisäksi oikeus saada oman uskontokuntansa mukaista opetusta, jos kyseiseen uskontokuntaan kuuluvia oppilaita on vähintään kolme ja vanhemmat pyytävät opetuksen järjestämistä.

Oppivelvollisuusikäisille ja esiopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille voidaan antaa perusopetukseen valmistavaa opetusta.

A. Perusopetus ja perusopetukseen valmistava opetus.

Oppivelvollisuusikäisille sekä esiopetusikäisille maahanmuuttajalapsille voidaan antaa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Tämä on tarkoitettu kaikille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei ole tarpeeksi hyvä, jotta he voisivat opiskella tavallisessa perusopetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavat valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten.

Valmistavan opetuksen laajuus on yksi vuosi. Opetusryhmistä ja niiden sijoittelusta päättävät opetuksen järjestäjät. Valmistava opetus korvataan kunnille opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän kautta jälkikäteen

B. Suomi ja ruotsi toisena kielenä –opetus (S2).

Oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä –oppimäärän sijaan. Opetuksen laajuudesta päätetään opetussuunnitelmassa. Tavoitteena on, että oppilas saavuttaisi perusopetuksen loppuun mennessä mahdollisimman hyvän suomen (ruotsin) kielen taidon kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Oppilaan tulisi kyetä opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita ja hänellä tulisi olla valmiudet jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen.

C. Oman äidinkielen opetus.

Suomen maahanmuuttajataustaisten opetuksessa noudatetaan ns. pohjoismaista linjaa, jossa valtakielen opetuksen lisäksi annetaan oman äidinkielen opetusta.

D. Uskontojen opetus.

Perusopetuslain mukaisesti koulutuksen järjestäjän tulee järjestää oman uskonnon opetusta, kun vähintään kolmen oppilaan huoltajat sitä vaativat. Lukiossa 18 vuoden ikäisenä aloittava voi valita uskonnon tai elämäkatsomustiedon.

Hankkeessa mukana olevista kunnista Nousiaisilla, Mynämäellä, Naantalilla, Kaarinalla, Liedolla, Raisiolla, Ruskolla ja Paraisilla on sopimus Turun kaupungin kanssa perusopetukseen valmistavan opetuksen hankkimisesta, mikäli siihen on tarvetta. Kunnat ovat kuitenkin pääosin järjestäneet itse valmistavan opetuksen maahanmuuttajaoppilaille. Ostettaessa koulutusta Turusta ongelmana ovat olleet pitkät matkat ja toisaalta se, että ryhmät ovat usein täynnä, jolloin aloittaminen viivästyy. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen ollaan halukkaita hakemaan useamman kunnan yhteistä seudullista ratkaisua, joka on oppilaiden kannalta hyvä ja vähentää myös painetta Turun suuntaan.

Suomi ja ruotsi toisena kielenä - opetusta ovat kunnat järjestäneet pääsääntöisesti itse, jos kunnassa on ollut siihen tarvetta. Tarpeet kunnissa vaihtelevat määrällisesti ja vuosittain. Opetusta on myös toteutettu kuntien välisenä yhteistyönä (esim. Sauvo - Paimio, Rusko - Raisio).

Oman äidinkielen opetuksesta kunnilla ei ole ostosopimusta Turun kanssa, vaan oman äidinkielen opettaja on voinut ottaa vieraskuntalaisia oppilaita opetusryhmiinsä, jos niissä on ollut tilaa. Raisiossa järjestetään esimerkiksi kiinan kielen etäopetusta. Uskonnon opetus on järjestetty kunnissa tai toteutettu etänä video-opetuksena kuten Naantalissa ja Paimiossa.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Hyödynnetään jatkossa video-opetusta aiempaa enemmän uskontojen opetuksessa ja oman äidinkielen opetuksessa. Tällöin oppilaat voisivat saada opetuksen omassa koulussaan. Tarvittavat laitteet ovat jo monissa kouluissa olemassa.
- Yläkouluikäisten kohdalla selvitetään joustavan perusopetuksen (JOPO) –mallin soveltumista erityistä tukea tarvitseville maahanmuuttajaoppilaille myös muissa seudun kunnissa.
- Hyödynnetään erilaisia verkko-opetusmateriaaleja.
- Valmistavaa opetusta toteutetaan seudullisesti osassa kuntia yhteistyössä kuntien kesken tai ostamalla palvelun Turusta.
- Opetus/sivistyssektorien verkostotapaamiset

6.2.2. Perusopetuksen jälkeinen koulutus ja aikuisväestön koulutus

Lukio

Nykyään on mahdollista hakea myös lukioon valmistavaan koulutukseen. Turun iltalukio on järjestänyt lukioon valmistavaa koulutusta (LUVA) maahanmuuttajille muutaman vuoden ajan ja siihen voi hakeutua myös lähikunnista. Opetushallitus on asettanut tavoitteeksi, että maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osuus lukioden opiskelijoista nousee selvästi nykyisestä. Hankekuntien lukio-opetuksen piirissä olevien maahanmuuttajien määrät ovat pieniä.

Ammatillisen peruskoulutuksen valmistava koulutus

Ammatillisessa perusopetuksessa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä tulee todennäköisesti kasvamaan tulevaisuudessa. Silloin on keskeistä suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestäminen. Oleellista on yhdistää kielen ja ammatillisten sisältöjen opiskelu joustavaksi ja järkeväksi kokonaisuudeksi.

Ammatillisen peruskoulutuksen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset, kulttuuriset ja muut valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Koulutus on tarkoitettu maahanmuuttajille, jotka haluavat suorittaa Suomessa ammatillisen peruskoulutuksen ja joilla ei ole kotimaassaan ammatillista koulutusta.

Ammatillista koulutusta tarjoavia oppilaitoksia Varsinais-Suomessa on mm. Ammattiopisto Livia, Rasion koulutuskuntayhtymä (RASEKO), Turun Ammatti-instituutti, ammattiopisto Novida, Paasikivi-opisto, Turun kristillinen opisto jne. Yhteishaku ammatillisiin oppilaitoksiin tapahtuu www.opintopolku.fi –sivuston kautta. Maahanmuuttajien ja nuorten ammatillisiin koulutuksiin on ohjattu rahoitusta myös erillisrahoituksilla, joita ovat olleet mm. NAO- ja MAO-koulutukset ilman ammatillista koulutusta oleville henkilöille.

Yleissivistävä koulutus

Kuntien kansan- ja työväenopistoilla on tärkeä rooli maahanmuuttajien omaehtoisessa koulutuksessa ja kotoutumisen edistämässä. Maahanmuuttajakoulutuksia järjestävät mm. Kaarinan kansalaisopisto, Lieto-opisto, Raisio-opisto, Paimion kansalaisopisto, Saariston kombi Paraisilla ja Turun työväenopisto (Luuppi) ja Auralan kansalaisopisto.

Aikuisten maahanmuuttajien perusopetus

Vuoden 2018 alusta aikuisten perusopetuksen järjestäminen muuttuu ja myöskin opetussuunnitelman perusteet uudistuvat. Uudet opetussuunnitelman perusteet luettavissa Opetushallituksen sivustolla: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus/a_ipe2018

Myös aikuisten luku- ja kirjoitustaidon opetus siirtyy OKM:n rahoitettavaksi ja kuntien vastuulle vuoden 2018 alusta lähtien. Turun seudun kuntien aikuisten luku- ja kirjoitustaidon opetusta tarvitsevat henkilöt voivat hakeutua Turun ammatti-instituuttiin ja Turun kristilliseen opistoon, joissa koulutusta on alettu järjestää osana aikuisten perusopetusta syksystä 2017 alkaen.

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Päävastuu aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksesta on työhallinnolla. Aikuisten kotoutumiskoulutus järjestetään pääasiassa työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena. Koulutus rahoitetaan Työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoista. Koulutus noudattaa Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien suositusta kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteista: http://oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/maahanmuuttajien_koulutus. Koulutukseen sisältyy kielikoulutusta, yhteiskuntatietoutta, tietoa työelämästä ja ammatillisista koulutuksista, urasuunnittelua ja työssäoppimista työpaikoilla. Koulutuksen aikana työnhakijana olevan maahanmuuttajan toimeentulo turvataan työttömyysturvalla. Keväällä 2016 opetussuunnitelmaan lisättiin mahdollisuuksia joustavuuteen ja ennen kaikkea tavoite oli lisätä työelämälähtöisyyttä heti kotoutumiskoulutuksen alusta lähtien.

Maahanmuuttajan henkilökohtaiseen kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työvoimakoulutuksena järjestetyn kotoutumiskoulutuksen ohella myös ammatillista työvoimakoulutusta ja muuta soveltuvaa omaehtoista koulutusta. Omaehtoiisiin suomen kielen koulutuksiin, valmentaviin koulutuksiin tai ammatillisiin koulutuksiin maahanmuuttajaopiskelija voi saada kotoutumisaikana kotoutujan omaehtoisen koulutuksen tukea. Tästä asiakkaan pitää sopia kotoutumissuunnitelmassaan TE-toimiston kanssa. Työvoimapolitiittisen koulutuksen hankinnasta vastaa Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Työvoimapolitiittista kotoutumiskoulutusta järjestävät kouluttajat Varsinais-Suomessa vuonna 2017:

- Arffman Consulting Oy (Turku ja Loimaa)
- Turun aikuiskoulutuskeskus (Turku)
- Galimatias Oy (Turku)

- Länsirannikon koulutus WinNova (Vakka-Suomi)
- Salon seudun aikuisopisto (Salo)
- Kielimaa (Salo, Kemiönsaari)

Lisäksi useat Turun alueen oppilaitokset järjestävät erilaisia suomen kielen koulutuksia, perusopetukseen valmistavia koulutuksia ja muita valmistavia koulutuksia maahanmuuttajille. Näistä suurimmat oppilaitokset ovat:

- Turun kristillinen opisto
- Turun iltalukio
- Paasikivi-opisto
- Turun ammatti-instituutti
- RASEKO

Ko. kuntien maahanmuuttajat ovat osallistuneet joko työvoimapolitiittisella rahoituksella järjestettäviin kotoutumiskoulutuksiin tai maahanmuuttajille suunnattuihin omaehtoisiin koulutuksiin lähinnä Turussa ja lähikunnissa.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Alueella toimivien yleissivistävien oppilaitosten kuten kansanopistojen ja työväenopistojen keskinäisen yhteistyön ja työnjaon kehittäminen kotouttavan toiminnan järjestämisessä seudullisesti (esim. resurssit, osaaminen). Tässä voisi esimerkiksi hyödyntää Auralan kansalaisopiston ESR-rahotteista Alkukiri-hanketta, jonka tavoitteena on tukea maaseudulla asuvien maahanmuuttajien kotoutumista ja hyödyntää kansalaisopistoverkkoa suomen kielen koulutuksen järjestämisessä.
- Kuntien ja TE-toimistojen yhteistyö työvoimaan kuuluvien kotoutumiskoulutukseen pääsyn edistämässä.

6.2.3. Suomen kielen opetus

Suomen kielen opetus erityisryhmille

A. Työelämän ulkopuolella olevat maahanmuuttajanaiset

Kotouttamislaki lähtee siitä, että myös työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajanaisten kotouttaminen ja kielen oppiminen tulee taata. Kotiin jääneille maahanmuuttajanaيسille järjestettävä suomen tai ruotsin kielen ja yhteiskuntatiedon opetus pitää tuoda lähelle asuinalueita, jotta naisilla on mahdollisuus osallistua siihen ja lasten päivähoito on järjestetty opetuksen ajaksi. Uudenmaan ELY-keskuksen hallinnoima Kotona Suomessa –hanke tilasi selvityksen kotona lapsia hoitavien vanhempien suomen kielen koulutuksen malleista v. 2016 ja siinä on mukana mm. Raision malli kotiäitien kielen opetuksen järjestämisestä yhteistyössä MLL:n perhekeskus Marakatin kanssa. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/124261/Elinvoimaa-Kielitaitoa_ja_hyvinvointia_2016_final.pdf?sequence=2

B. Ikääntyvät maahanmuuttajat

Ikäihmisten hoitoa ja palveluja koskevan laatusuosituksen mukaisesti laadittaviin kuntakohtaisiin vanhuspoliittisiin strategioihin on syytä sisällyttää maahanmuuttajavanhusten tarvitsemien erityispalvelujen kehittämisohjelma. Lähtökohtana tulee olla omaehtoinen selviytymisen tukeminen, jossa mm. kielen oppiminen on tärkeää. Tässä tehtävässä kolmannella sektorilla on tärkeä rooli. Järjestöt voivat antaa kielenopetusta, yhteiskuntatietoutta ja neuvontapalveluja.

Ikääntyvien maahanmuuttajien suomen kielen opetukseen panostaminen on tärkeää.

Iäkkäiden, yli 65-vuotiaiden, maahanmuuttajien määrät olivat ko. kunnissa melko vähäisiä vuonna 2016 (Raisio 63, Kaarina 56, Parainen 26, Naantali 19 ja Lieto 14). (Taulukko 7) Iäkkäille suunnatut palvelut tulee toteuttaa kunnissa lähipalveluina.

C. Nuoret

Nuoret, jotka ovat asuneet vasta lyhyen ajan Suomessa tai joilla ei ole riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa hakeutuakseen jatko-opintoihin, tarvitsevat erityistä tehokasta ohjausta ja opastusta. Osa näistä nuorista on luku- ja kirjoitustaidottomia. Tärkeä rooli on koulujen opinto-ohjauksella, TE-toimistolla, eri viranomaisten (sosiaali-, terveys-, nuoriso, oppilaitokset, jne.) yhteistyöllä ja nuorisotoimen ohjauksella ja etsivällä nuorisotyöllä sekä järjestöyhteistyöllä.

Suomen kielen opetusta antavia oppilaitoksia Varsinais-Suomessa:

- Kaarinan aikuislukio
- Turun työväenopisto/Luuppi
- Lieto-opisto
- Turun kristillinen opisto
- Paimion kansalaisopisto
- Raisio-opisto
- Auralan kansalaisopisto
- Turun iltalukio
- Paasikivi-opisto
- Loimaan kansanopisto
- Salon seudun aikuisopisto
- Saariston kombi (Paraisilla)

Ne nuoret, jotka ovat peruskouluiän ylittäneitä, yli 16-vuotiaita, on ohjattu suomen kielen opetukseen pääasiassa Turun iltalukioon, Turun kristilliseen opistoon ja Turun työväenopistoon. Alle 25-vuotiaiden työnhakija-asiakkaiden palvelu siirtyy Turun seudun kuntakokeilun (Raision, Naantalın ja Paimion asiakkaat) myötä kotoutujien osalta Turun kaupungin vastuulle. Tarkoitus on ohjata nuoret entistä tiiviimmin perusopetukseen ja ammatillisiin koulutuksiin. Turussa toimii myös Ohjaamo, joka tukee nuoria työhön ja koulutukseen hakeutumisessa. Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-hanke puolestaan tukee nuoria maahanmuuttajia koulutuksen ja työn hakemisessa. Ohjaamo ja Vamos toimivat samassa rakennuksessa Yliopistonkadulla Turussa.

Työelämän ulkopuolella oleville maahanmuuttajille, kuten maahanmuuttajanaisille, on olemassa suomen kielen opetusta kunnissa toimivien kansanopistojen ja työväenopistojen, esimerkiksi Turun työväenopiston Luupin ja Kaarinan aikuislukion toimesta.

Syksyllä 2016 SateekaariKoto ry sai rahoitusta ESR-hankkeelle, jolla perustettiin Kaarinaan opetuskoti Pikku-Mustikka. Opetuskodissa kotona lapsiaan hoitavat äidit voivat saada suomen kielen opetusta, palveluohjausta sekä ohjausta koulutuksiin ja työelämään. Lasten hoito on järjestetty äitien opiskelun aikana. Pikku-Mustikassa käy osallistujia myös lähikunnista, mm. Paraisilta. Hankkeessa on tarkoitus hankkia myös opetuskotibussi, joka liikkuisi Turun seudun kunnissa ja järjestäisi opetuskotitoimintaa kotiaideille. Tämä toteutunee aikaisintaan syksyllä 2017.

Raisiossa MLL:n Perhekeskus Marakatin, Pikku-Mustikan ja kaupungin yhteistyönä järjestetään suomen kielen opetusta raisiolaisille ja naantalilaisille kotiaideille.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Oppivelvollisuusiän ylittäneiden nuorten suomen kielen opetuksen järjestäminen kunnan opetustoimen ja kansalaisopiston /työväenopiston yhteistyönä tai kuntien yhteistyönä.
- Työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajanaisten suomen kielen opetuksen järjestäminen ja kehittäminen kunnan sosiaalitoimen, työväenopiston/kansanopiston ja päivähoiton tai järjestöjen esim. MLL:n kanssa lähipalveluna huomioiden lastenhoidon järjestäminen.
- Iäkkäiden suomen kielen opetuksen järjestäminen lähipalveluna vanhustenhuollon, työväenopiston ja eläkeläisyhdistysten ym. järjestöjen kanssa yhteistyössä.
- Muun aikuisikäisten suomen kielen opetuksen järjestäminen kunnan opetustoimen ja kansalaisopiston /työväenopiston yhteistyönä (työhön tulleet maahanmuuttajat).

6.2.4. Sosiaalipalvelut

Sosiaalihuollon palvelut järjestetään maahanmuuttajille saman sisältöisinä ja laajuisina kuin kunnan muille asukkaille ottaen kuitenkin huomioon, mitä kotouttamislaissa (1386/2010) säädetään kunnan tehtävistä ja maahanmuuttajan oikeudesta kotouttamissuunnitelmaan ja kotoutumistukeen. Mikäli maahanmuuttajalla ja viranomaisella ei ole yhteistä kieltä, on asioimistilanteisiin hankittava tulkkipalvelua.

Pakolaisia vastaanottavien kuntien (Kaarina, Raisio, Lieto, Naantali, Parainen, Paimio) sosiaalitoimet ovat luoneet työkäytännöt pakolaisten vastaanottoon liittyvistä sosiaalipalveluista sekä toimivat yhteistyöverkostot muiden viranomaisten, erityisesti terveydenhuollon ja opetustoimen kanssa. Muiden kuntien osalta ei kunnissa ole nimettyä maahanmuuttaja-asioihin erikoistunutta työntekijää, koska sosiaalitoimen piirissä ei ole ollut maahanmuuttaja-asiakkaita kuin satunnaisesti.

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kunnat muodostivat yhteisen peruspalveluja tuottavan yhteistoiminta-alueen, joka organisoitui 1.1.20011 alkaen Perusturvakuntayhtymä Akseliksi.

Perusturvakuntayhtymä Akselin tehtävänä on järjestää asukkailleen jäsenkuntien määrittelemät, lain säätämät terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut. Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kuntien sosiaalitoimen aikuisten sosiaalityö- ja erityispalvelut siirtyivät Perusturvayhtymä Akseliin 1.1.2011 alkaen, samoin ikäihmisten palvelut. Muut sosiaalipalvelut paitsi varhaiskasvatus siirtyivät perusturvayhtymä Akseliin 1.1.2013 alkaen.

Perusturvakuntayhtymä Akselin palvelut jaotellaan seuraavasti:

- 1) Sosiaalityö- ja perhepalvelujen palvelulinja
- 2) Terveyspalvelulinja
- 3) Ikäihmisten palvelulinja.

Perusturvakuntayhtymä Akseli on nimennyt oman maahanmuuttajayhdyshenkilönsä koskien sosiaali- ja terveyspalveluita.

Tavoitteena on, että kunnissa on nimetty sosiaalipalveluihin maahanmuuttajayhdyshenkilö, joka perehtyy maahanmuuttaja-asioihin. Näiden kunnissa toimivien työntekijöiden osaamista kehitetään seudullisilla sosiaalityöntekijöiden verkostotapaamisilla. Seudullisten tapaamisten koordinoinnista vastaa Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Kaarinan, Raision, Liedon ja Naantalinnat perustivat yhdessä Turun kanssa seutuohjaajan toimen vuonna 2009. Seutuohjaaja toimi vuosina 2010-2017. Seutuohjaajasta luovuttiin, koska lähes kaikki mukana olleet kunnat ovat palkanneet oman pakolaisohjaajan, eikä seutuohjaajalle ollut enää tarvetta.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Kunnat nimeävät sosiaalipalveluihin maahanmuuttajayhdyshenkilön.
- Maahanmuuttajayhdyshenkilö perehdytetään maahanmuuttaja-asioihin ELY-keskuksen toimesta.
- Säännöllisten seudullisten verkostotapaamisten järjestäminen kuntien nimettyjen maahanmuuttajasosiaalityöntekijöiden kesken.
- Sosiaalipalveluihin liittyvien selkokielisten oppaiden laatiminen asiakkaille ja työntekijöille.
- Sosiaalisektorin työntekijöiden verkostotapaamiset.

6.2.5. Terveyspalvelut

Terveydenhuollon palvelut järjestetään maahanmuuttajille saman sisältöisinä ja laajuisina kuin kunnan muille asukkaille ottaen kuitenkin huomioon, mitä kotouttamislaissa (1386/2010) säädetään kunnan tehtävistä ja maahanmuuttajan oikeudesta kotouttamissuunnitelmaan ja kotoutumistukeen. Mikäli maahanmuuttajalla ja viranomaisella ei ole yhteistä kieltä, on asioimistilanteisiin hankittava tulkkipalvelua.

Pakolaisia vastaanottavissa kunnissa Raisiossa, Kaarinassa, Liedossa, Naantalissa, Paraisilla ja Paimiossa on pyritty nimeämään maahanmuuttajien terveyspalveluihin yhdyshenkilöt (terveydenhoitaja, lääkäri, neuvolan ja äitiysneuvolan työntekijä). Maahanmuuttajille tehdään

maahantulotarkastukset ja terveydenhoitaja antaa ohjausta ja neuvontaa terveysasioissa. Kunnissa valmistellaan myös ohjeistusta maahanmuuttajien terveystalvasta maahanmuuttajille.

Muissa kunnissa, joissa maahanmuuttajamäärät ovat pieniä, terveystalvasta annetaan kuten muillekin kuntalaisille ilman nimettyjä yhdysthenkilöitä. Tarvittaessa on käytetty tulkkipalveluja.

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kuntien terveystalvasta siirtyivät Perusturvayhtymä Akseliin 1.1.2011.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Kunnat nimeävät terveystalvasta maahanmuuttajayhdysthenkilön esim. terveydenhoitaja, lääkäri jne.
- Maahanmuuttajayhdysthenkilö koulutetaan maahanmuuttaja-asioihin ELY-keskuksen toimesta.
- Säännöllisten seudullisten verkostotapaamisten järjestäminen kuntiin nimettyjen terveydenhuollon maahanmuuttajayhdysthenkilöiden kesken
- Selkokielisten oppaiden laatiminen maahanmuuttajille (erikieliset) ja työntekijöille
- Terveystalvasta työntekijöiden verkostotapaamiset.

6.2.6. Työllistäminen

Päävastuu maahanmuuttajien työllistämässä on TE-toimistolla. TE-toimistosta maahanmuuttaja saa tietoa avoimista työpaikoista, työvoimakoulutuksesta, ammattivalinnasta, yrittäjyydestä, työttömyysturvasta ym. työelämään liittyvistä asioista.

TE-toimiston palvelut järjestetään asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. *Varsinais-Suomen TE-toimiston kotouttamispalvelut* on osaamisen kehittämisen palveluun kuuluva erityispalvelu, jonka asiakkaiksi kuuluvat kotoutumislain piirissä olevat työnhakija-asiakkaat. 1.8.2017 on alkanut alueellinen työllisyyden kuntakokeilu, jossa ovat mukana Turun lisäksi Naantali, Paimio ja Raisio. Kokeilun myötä yli vuoden työttömänä olleiden ja alle 25-vuotiaiden nuorten TE-palvelut siirtyvät kaupungin alaisuuteen ja se koskee myös näihin ryhmiin kuuluvia kotoutujia. Kotoutujien osalta palvelut hoitaa Turun kaupunki.

Varsinais-Suomen TE-toimiston kotouttamispalvelut yhdessä asiakkaan kanssa laatii kotoutumissuunnitelman ja joissain tapauksissa mukana on myös kunnan sosiaalitoimen edustaja. *Kotouttamispalvelut* ohjaa asiakkaansa kielelliseen alkukartoitukseen ja hoitaa suomen kielen koulutukseen ja muihin kotoutuja-asiakkaan tarvitsemiin palveluihin liittyvän ohjauksen. Tarvittaessa asiakas ohjataan työhallinnon ulkopuolisiin palveluihin, kuten sosiaali- ja terveystalvasta palveluihin.

Työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, valinnat ja työttömyysturva hoidetaan *kotouttamispalveluissa*. Kotoutujan omaehtoisten koulutusten osalta sovitaan asiakkaan kanssa niihin hakeutumisesta ja hoidetaan niihin liittyvät käytännön järjestelyt

siltä osin, kuin ne kuuluvat TE-toimiston tehtäväkenttään. Kielitaidon kehittämisen lisäksi kotoutuja-asiakkaalle annetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, koulutusjärjestelmästä, ammateista ja työelämän vaatimuksista. Kielikoulutuksen jälkeen pääasiallisena tavoitteena on, että kotoutuja-asiakas pystyisi hakeutumaan ammatilliseen koulutukseen tai sijoittumaan työelämään mahdollisimman tehokkaasti. Ammatinvalintaa ja työllistymistä voidaan tukea erilaisten valmennusten, kokeilujen ja palkkatuen avulla.

Varsinais-Suomen TE-toimiston kotouttamispalvelut suunnittelee, kartoittaa ja mahdollisuuksien mukaan ennakoii kotoutumistoimenpiteiden sisältöä ja määrää yhdessä muiden kotoutumistoimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään kuntien kotoutumisasiota hoitavien tahojen, yhdistysten, muiden viranomaisten, oppilaitosten ja työnantajien kanssa. Kun kotoutumisaika päättyy, asiakkaalle määritellään hänen tarvitsemansa palvelu ja hän siirtyy sen mukaisesti asioimaan lähitoimipaikkaansa, mikäli työttömyys jatkuu.

Kunnalla on mahdollisuus järjestää maahanmuuttajille kuntouttavaa työtoimintaa (nuorisopaja ja työttömien pajat), työkokeilupajakoja, yrittäjyysneuvontaa, suomen kielen opetusta jne. Etsivän nuorisotyön ja nuorten ohjauksen avulla autetaan nuorten hakeutumista opiskeluun ja sitä kautta edistetään työllistymistä yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Suomen kielen taidon oppiminen edistää maahanmuuttajan työllistymistä.

Maahanmuuttajien työllistymistä on ko. kunnissa pyritty edistämään hankkeilla esim. Kaarinassa. Raisio on järjestänyt kesätyöpaikkoja opiskeleville maahanmuuttajanuorille, työharjoittelupaikkoja ja kuntouttavaa työtoimintaa. Liedossa työllistämistä vastuussa oleva Kisällikellari tekee yhteistyötä mm. kansalaisopiston kanssa, joka järjestää kielikoulutusta. Paraisilla on aloittanut pitkäaikaistyöttömille tarkoitettu toimintakeskus Kiikari. Kunnat ovat myös mukana Turku Science Park Oy:ssä, jonka Potkuri antaa yritysneuvontaa. Tärkeää on kehittää yhteistyötä TE-toimiston kanssa kotoutumissuunnitelmien tekemisessä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan työttömiä ulkomaan kansalaisia oli Varsinais-Suomessa vuonna 2017 keskimäärin 29,2 % ulkomaisesta työvoimasta (vastaava suomalaisten työttömyys on 11,2 %). Turun seudulla v. 2017 työttömiä ulkomaan kansalaisia Turku poislukien oli keskimäärin 25,8 % eli 360 henkilöä.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Kunnat ja TE-toimisto kehittävät yhdessä kotoutumissuunnitelmien laatimiseen liittyvät työkäytännöt.
- Maahanmuuttajanuorten huomioiminen osana nuorisotakuun toteuttamista.
- Nuorten ohjauksessa ja etsivässä nuorisotyössä huomioidaan maahanmuuttajanuoret.
- Kielikoulutuksen järjestäminen ei-työvoiman piirissä oleville ja työssäkäyville maahanmuuttajille (työväenopistot/kansalaisopistot).
- Yhteistyö yrittäjien ja oppilaitosten kanssa.
- Kuntouttavassa työtoiminnassa (työpajat) huomioidaan maahanmuuttajat.
- Työharjoittelupaikkojen osoittaminen maahanmuuttajille.

- Yrittäjyysneuvonta (Turku Science Park Oy, yrityspalvelupiste Potkuri)
- Maahanmuuttajien rekrytoinnin kehittäminen kunnassa.
- Yhteistyö eri maahanmuuttaja- ja kotouttamishankkeiden kanssa mm. asiakkaiden ohjaamisessa heille parhaiten sopiviin palveluihin.

6.2.7. Asuminen

Maahanmuuttajille ei ole erillisiä asumispalveluja kunnassa. Jos kunnalla on sopimus pakolaisten vastaanotosta, se edellyttää myös asuntojen osoittamista kuntaan osoitetuille pakolaisille. Vuokra-asuntojen saatavuus on tällöin tärkeää. Asumiseen liittyvä suunnittelu kunnassa edesauttaa ja nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista. Tavoitteena olisi ohjata pakolaisia asumaan myös Turun ulkopuolelle ja erityisesti paikkakunnille, joissa tarvitaan työvoimaa.

Pakolaisia vastaanottavissa kunnissa kuten Kaarinassa, Naantalissa ja Raisiossa, on sovitut yhteistyökäytännöt maahanmuuttajien asuntojen osoittamiseen. Haasteena on asiakkaan tarpeisiin soveltuvien vuokra-asuntojen vähyys kuten Liedossa ja puutteellinen julkinen liikenne, mikä vaikeuttaa maahanmuuttajien sijoittamista muuten sopiville ja rauhallisille alueille. Asumiseen liittyvään suunnitteluun pitää vaikuttaa, jotta voidaan välttää liika keskittyminen ja edesauttaa maahanmuuttajien kotoutumista. ELY-keskuksessa on alkanut kesällä 2017 OSKU - Täsmäohjaus pakolaisten kuntiin siirtymisen tueksi -hanke, jonka tavoitteena on tukea pakolaisten sijoittumista eri kuntiin ja tukea kuntia pakolaisten vastaanotossa.

Materiaaleja asumisesta eri kielillä on mm. eri järjestöjen sivustoilla.

Kuluttajaliiton sivuston materiaalit:

<http://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/materiaalipankki/asuminen/>

Naapurussovittelun keskus: <https://www.naapurussovittelu.fi/asumiseen-liittyvaa-tietoa-ja-ma/>

Moniheli ry:n Katto-hankkeen materiaalit: <http://kattohanke.fi/>

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Julkisen liikenteen kehittäminen kuntien sisällä ja seudullisesti edistämään maahanmuuttajien lähipalveluiden käyttöä.
- Asuntopoliittisessa ohjelmassa huomioidaan riittävä vuokra-asuntojen tarjonta.
- Maahanmuuttajat saavat tietoa ja ohjausta asunnon hankinnassa ja asumisessa.
- Hankitaan asumiseen liittyvää erikielistä materiaalia jaettavaksi maahanmuuttajille.

6.2.8. Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyöllä on merkittävä rooli kotouttamisessa. Nämä tahot voivat edistää maahanmuuttajien osallistumista ja vuorovaikutusta kantäväestön kanssa. Kirjaston toiminnassa on huomioitu maahanmuuttajat. VASKI-kirjastot tuottavat erikielisiä materiaaleja keskitetysti ja

järjestävät erilaisia tapahtumia. Kuntien liikunta- ja nuoritoimen palvelut on suunnattu kaikille kuntalaisille, ei erityisesti maahanmuuttajille.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutuksen lisääminen erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien kautta viranomaisten ja yhdistysten yhteistyönä
- Erikielisen materiaalin hankkiminen kirjastoihin hyödyntämällä kirjastojen VASKI – yhteistyötä (kotiäideille ym.)
- Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden palkkaaminen.
- Kunnan tilojen osoittaminen maahanmuuttajien toimintoihin.
- Eri kulttuureihin liittyvän koulutuksen järjestäminen kuntien henkilöstölle.
- Pelisääntöjen luominen esim. nuoriso-, liikunta-, opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa puuttumalla loukkaavaan ja rasistiseen kielenkäyttöön.

6.2.9. Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Pakolaisten kuntiin sijoittaminen perustuu ELY-keskuksen ja kunnan väliseen sopimukseen ja sen tekeminen on kunnille vapaaehtoista. Toisaalta Suomen vastaanottamat pakolaiset voivat vapaasti valita oman kotikuntansa ja erityisesti oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat muuttavat usein joko vastaanottokeskuksen tukemina tai itsenäisesti suoraan kuntiin. Muutto kohdistuu pääosin Turkuun, mutta osittain myös Raisioon ja Kaarinaan. Aiemman Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittisen ohjelman (2007-2015) tavoitteiden mukaisesti Turun kaupunkiseudun kunnat vastaanottavat pakolaisia ja tekevät yhteistyötä alkuvaiheen kotouttamisessa (Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio ja Turku).

Eurooppaan kohdistui poikkeuksellisen suuri turvapaikanhakijoiden määrän kasvu loppuvuodesta 2015. Suomeenkin saapui reilussa puolessa vuodessa yli 30 000 turvapaikanhakijaa. Maahanmuuttovirasto perusti Suomeen yli 200 uutta vastaanottokeskusta. Alueen kunnista uusi vastaanottokeskus perustettiin vain Nauvoon (Parainen). Turkuun perustettiin yhteensä viisi ns. hätämajoitusyksikköä. Muidenkin kuntien alueelle perustettiin muutaman vuorokauden ajaksi erilaisia hätämajoituspaikkoja (mm. Lietoon ja Mynämäelle).

Muuttuneen tilanteen johdosta ELY-keskus käynnisti kaikkien Varsinais-Suomen kuntien kanssa neuvottelut joko pakolaisten vastaanottosopimuksen tekemiseksi tai vanhan sopimuksen laajentamiseksi. Kuntien kriisitietoisuus oli hyvä ja neuvottelut etenivät myönteisessä hengessä. Ensimmäisenä kuntana Paimio teki sopimuksen jo vuoden 2015 puolella. Vuoden 2016 puolella sopimuksen tekivät myös Masku, Mynämäki, Nousiainen ja Rusko. Ainoastaan Sauvon kanssa sopimusta ei syntynyt. Paraisten kaupunki oli aloittanut pakolaisten vastaanoton uudestaan vuonna 2014 vastaanottamalla 20 syyrialaista kiintiöpakolaista.

ELY-keskuksen esityksen tavoitteena oli pakolaisten hallittu kuntiin sijoittaminen, vastuun jakaminen tasaisemmin kuntien kesken sekä hyödyntää kuntien vapaata asuntokantaa sekä

työpaikkoja. Esityksen pohjana oli sopia pakolaisten sijoittamisesta vuosiksi 2016-2018 niin, että sijoitettavien pakolaisten määrä voisi vaihdella tarpeen mukaan eri vuosina, mutta tietyn kokonaismäärän mukaan. Neljän suurimman kunnan (Kaarina, Lieto, Naantali ja Raisio) osalta määräksi ehdotettiin enintään 60 pakolaista, Paimio enintään 30, Masku ja Mynämäki enintään 25 ja Nousiainen 20. Kuntien kanssa oli sovittu erityisesti perheasuntojen varaamisesta ja lapsiperheille suunnattavien palveluiden kehittämisestä.

Vuosina 2016-2017 sopimusten perusteella toteutui ennakoarvioiden vastaisesti yllättävän vähän pakolaisten kuntasijoituksia. Tämä johtui Maahanmuuttoviraston hakemusruuhkasta, myönteisten oleskelulupapäätösten pienestä määrästä (aluksi noin 20 %) sekä perheiden vähäisestä määrästä. Monet perheet eivät myöskään halunneet muuttaa turvapaikanhakuajalta tutulta paikkakunnalta pienemmälle paikkakunnalle, mm. Maskuun, Mynämälle, Nousiainiin ja Ruskolle ei pystytty sijoittamaan yhtään pakolaista ja em. kuntiin sovitut noin 90 kuntapaikkaa jäivät kokonaan käyttämättä. Suurempien kuntien osalta pakolaisten kuntiin sijoittuminen perustui käytännössä pakolaisten itsenäisiin ja vastaanottokeskusten tukemiin muuttoihin. Pakolaisten hallittu, sopimuksiin perustuva, kuntiin sijoittaminen jäi erityisesti Raisiossa ja Kaarinassa pieneksi. Liedon, Naantalien ja Paimion osalta hallitun muuton osuus oli paljon korkeampi.

Taulukko 8: Pakolaisten kuntasijoituspaikat seudun kunnissa vuosille 2016-2018 ja toteutuneet kuntasijoitukset ja itsenäiset muutot vuosina 2016-2017

	Sopimus kuntapaikoista	ELY:n kuntiin sijoitukset		Itsenäiset kuntaan muutot		Perheen- yhdistämiset		Toteutuneet muutot yhteensä	Laskennallisten korvusten piirissä*
		2016-2018	2016	2017	2016	2017	2016		
Kaarina	60	12	6	11	15	4	2	50	73
Lieto	60	6	10	1	2	-	2	21	31
Masku	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Mynämäki	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Naantali	60	9	7	5	2	-	4	27	24
Nousiainen	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Paimio	30	6	-	2	-	-	-	8	7
Parainen	40	26	20	-	-	-	2	48	60
Raisio	60	6	4	17	22	-	7	56	76
Rusko	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Sauvo	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*Valtio korvaa kunnille ns. laskennallisia korvauksia kiintiöpakolaisista neljän vuoden ja muista pakolaisista kolmen vuoden ajan.

Lähde: Varsinais-Suomen ELY-keskus 2018

Ohjelman tavoitteiden mukaisesti kuntien yhteistyötä on jo kehitetty. Kaarina, Lieto, Naantali ja Raisio palkkasivat yhteisen seutuohjaajan lisäämään valmiuksia pakolaisten vastaanottoon ja kotouttamiseen vuosille 2010-2017. Kuntien sosiaalityöntekijät ja pakolaisohjaajat osallistuvat säännöllisesti ELY-keskuksen kutsumiin tapaamisiin pakolaisia vastaanottaville kunnille.

Kaarina, Lieto, Naantali ja Raisio ovat ottaneet erityisesti yksin tulleita alaikäisiä pakolaisia ja heille on järjestetty tuettua asumista. Kunnat ovat hankkineet tuetun asumisen palveluja EIJÄ ry:ltä. EIJÄ ry:n ohjaaja opastaa kaikissa arkielämän asioissa, niin asumisessa kuin eri viranomaisten kanssa asioimisessakin.

Kotouttamisohjelmaan voi sisällyttää suunnitelman pakolaisten vastaanotosta ja kotouttamisesta. Vastaanottamalla vuosittain muutamia pakolaisia tai yksittäisiä perheitä uudet kunnat tukevat osaltaan hallitun vastaanoton kehittämistä. Kuntien välistä yhteistyötä lisäämällä voidaan vastuuta jakaa nykyistä useammalle kunnalle.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Kuntien sosiaali- ja terveystalveluihin nimetään maahanmuuttajayhdyshenkilöt (sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja, lääkäri), jotka koulutetaan maahanmuuttaja-asioihin ja jotka perehtyvät eri kulttuurien erityispiirteisiin. Työntekijä voi olla myös kiertävä, jolloin erityistaito isomman alueen käytettävissä.
- Hyödynnetään pakolaisia vastaanottaneiden kuntien työkäytäntöjä.

6.2.10. Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Kotouttamislain yhtenä tavoitteena on kotoutumisen kaksisuuntaisuuden edistäminen ja maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen. Kotouttamisohjelmaan tulisikin sisällyttää suunnitelma hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä.

Vuonna 2004 voimaan astunut yhdenvertaisuuslaki velvoittaa viranomaisia laatimaan yhdenvertaisuussuunnitelman, joka sisältää konkreettiset toimenpiteet rasismien ja syrjinnän torjumiseksi.

Viranomaiset voivat tukea hyviä etnisiä suhteita kehittämällä palveluita, tarjoamalla tiloja eri väestöryhmien kohtaamisille, edistämällä vuoropuhelua, tarjoamalla maahanmuuttajille tietoa osallistumismahdollisuuksista, tekemällä aktiivista asennetyötä, jakamalla tietoa maahanmuutosta ja eri kulttuureista ja tukemalla maahanmuuttajien omien järjestöjen toimintaa sekä edistämällä viranomaisten ja maahanmuuttajayhteisöjen välistä vuorovaikutusta. Pitää myös pyrkiä siihen, että alkuperäiset asukkaat saavat oikeaa tietoa maahanmuuttajista, uusista kulttuureista maassa ja mahdollisuuksia tutustua maahanmuuttajiin.

Maahanmuuttajien oman järjestötoiminnan kehittäminen sekä maahanmuuttajien osallistuminen perinteisten suomalaisten järjestöjen toimintaan ovat tärkeitä kotoutumista edistäviä tekijöitä. Kantaväestön ja maahanmuuttajien yhteistoiminta asuinalueilla ja erilaisissa yhdistyksissä sekä harrastuksissa on tärkeää vuorovaikutusta edistävää työtä. Esimerkiksi kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyöllä on merkittävä rooli kotouttamisessa.

Maahanmuuttajien omat järjestöt myös tukevat uusia muuttajia heidän kotoutumisprosessissaan kieli- ja kulttuuriosaamisensa sekä verkostojensa avulla. Lisäksi ne toimivat uusien yhteisöjen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisen ja kehittämisen hyväksi.

Hankkeessa mukana olevien kuntien yhdenvertaisuussuunnitelmiin ei sisälly toimenpiteitä etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen ja syrjinnän ehkäisyyn.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Suunnitelman laatiminen hyvien etnisten suhteiden edistämisestä ja rasismien ehkäisemisestä ja sen sisällyttäminen kuntien yhdenvertaisuussuunnitelmiin
- Monikulttuurisuutta ja vuorovaikutusta edistävien tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen yhteistyössä järjestöjen kanssa
- Eri kulttuureihin liittyvän koulutuksen järjestäminen kuntien henkilöstölle
- Maahanmuuttoon ja eri kulttuureihin liittyvän tiedon jakaminen kuntalaisille
- Asennetyön tekeminen ja loukkaavaan ja rassistiseen kielenkäyttöön puuttuminen
- Maahanmuuttajien omien järjestöjen toiminnan tukeminen (esim. avustukset)
- Tilojen tarjoaminen eri väestöryhmien kohtaamisille
- Maahanmuuttajien kuulemistilaisuuksien järjestäminen yhteistyössä järjestöjen kanssa
- Tarjotaan maahanmuuttajille tietoa osallistumismahdollisuuksista, otetaan maahanmuuttajat mukaan kunnan palvelujen suunnitteluun.

6.2.11. Kuntien maahanmuuttajapalveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen

Tarkoituksena oli päivittää aiempi Turun ympäristökuntien yhteinen, seudullinen kotouttamisohjelma. Maahanmuuttajamäärät hankkeessa mukana olevissa kunnissa vaihtelevat Raision 1 638 vieraskielisestä Nousiaisten 57 vieraskieliseen vuonna 2016. Kunnat ovat siis erilaisten haasteiden edessä riippuen maahanmuuttajien määrästä ja myös siitä, millä perusteella maahanmuuttajat ovat tulleet kuntaan (pakolaisena, aviopuolisona, työhön, opiskelija). Tilastojen mukaan maahanmuuttajien määrät ovat kasvussa, joten kuntien tulee varautua kehittämään palvelujaan.

Seudullinen kotouttamisohjelma toimii kunnille maahanmuuttajatyön runkona. Se selkiyttää kuntien välistä yhteistyötä ja työnjakoa, yhtenäistää kuntien käytäntöjä maahanmuuttajatyössä sekä antaa mahdollisuuden tiettyjen palvelujen seudulliseen toteuttamiseen ja sitä kautta säästää kustannuksia. Kuntien yhteistyöstä aiheutuvat kustannukset jaetaan väestöpohjaan perustuen ja/tai suoritehintaan perustuen palvelukohtaisesti sopimalla. Jos joku kunta ei vastaanota pakolaisia tai mahdollista maahanmuuttajien asumista, kustannukset ja vastaanottopalvelut siirtyvät käytännössä jonkun muun Turun seudun kunnan kannettavaksi, koska nämä henkilöt asuvat tällä alueella.

Kunnan kokonaisvaltaista maahanmuuttajatyötä koordinoimaan kunnat ovat nimenneet kunnan maahanmuuttajayhdyshenkilön, joka koordinoi maahanmuuttotyötä ja osallistuu seudullisen

kotouttamisohjelman ohjausryhmän kokouksiin. Lisäksi kunnat nimeävät kunnan eri sektoreille maahanmuuttajayhdyshenkilöt, erityisesti sosiaali-, terveys- ja opetustoimeen, helpottamaan yhteistyötä.

Kuntien välistä yhteistyötä ja maahanmuuttajatyön seudullista kehittämistä edistetään kuntien välisillä verkostotapaamisilla. Näin edistetään kuntien yhdyshenkilöiden osaamista sekä yhtenäistetään kuntien työkäytäntöjä ja levitetään jo kunnissa luotuja hyviä käytäntöjä. Koulutusten ja verkostotapaamisten järjestäminen edistävät seudullista yhteistyötä. Kuntien erilaisesta maahanmuuttajamäärästä johtuen on tarkoituksenmukaista toteuttaa tietyt palvelut seudullisesti kuntien yhteistyönä.

Turku on aiemmin toivonut, että ympäristökunnat osallistuisivat Infotorin ylläpitämiseen vuoden 2014 alusta lähtien, kun toiminta siirtyy kokonaan kaupungin vastuulle. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Naapurikuntien maahanmuuttajat voivat silti Turun kaupungin mukaan asioida Infotorilla. Infotorilla ei kysytä kotikuntaa ja kaikki maahanmuuttaja-asiakkaat saavat sieltä palvelua.

Turku pyrkii kartoittamaan mahdollisuutta toteuttaa oman äidin kielen ja uskonnon opetusta video-opetuksena yhteistyössä ympäristökuntien kanssa. Valmistavan opetuksen osalta kunnista Mynämäellä, Naantalilla ja Ruskolla on sopimus Turun kanssa valmistavan opetuksen hankinnasta Turusta tarvittaessa. Kunnat ovat suurimmaksi osaksi pystyneet itse järjestämään valmistavan opetuksen sitä tarvitseville oppilaille.

Turun työväenopiston Luupin suomen kielen opetuksen osalta Turku toteaa, että opetuksessa on ollut mukana ulkokuntalaisia ja että jatkossa kuntien opetustarpeet käsitellään tapauskohtaisesti.

Myös alkukartoituksen ostaminen Turulta on mahdollista, vaikkakaan Luupissa ei ole juuri tehty alkukartoituksia Turun työvoiman ulkopuolella oleville kotoutujille. Turun kaupunki pyrkii myös kartoittamaan mahdollisuutensa konsultaatio- ja koulutuspalvelujen tuottamiseen ympäristökunnille.

Seudulliset kehittämistoimenpiteet

- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tavoitteiden mukaisesti pyritään hallittuun maahanmuuttoon sekä laajentamaan seudullista yhteistyötä
- Kunnat nimeävät maahanmuuttajayhdyshenkilön, joka koordinoi maahanmuuttajatyötä kunnassa ja päivittävät tiedot tarvittaessa.
- Kunnat nimeävät maahanmuuttajayhdyshenkilöt kunnan eri hallinnonaloille kuntaan (sosiaali, terveys, opetus, nuoriso, liikunta, asuminen ja joukkoliikenne) ja päivittävät tietoja tarvittaessa.
- Säännöllisten seudullisten verkostotapaamisten järjestäminen sosiaali-, terveys- ja opetussektoreiden osalta.
- Säännöllisen koulutuksen järjestäminen kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöille.
- Maahanmuuttajatietoutta lisäävien toimenpiteiden järjestäminen kunnissa ja kuntien yhteistyönä:

- Tutustumiskäynnit oman alansa maahanmuuttajatyötä tekeviin toimipisteisiin (koulu, päiväkot, terveyskeskus jne.) niissä kunnissa, joilla on kokemusta maahanmuuttajatyöstä.
- Vertaismentorointi = kokenut maahanmuuttajatyöntekijä toimii mentorina uudelle aloittavalle työntekijälle
- Yhteispalvelupisteiden ja kirjastojen monikulttuurisuustiedottamisen kehittäminen
- Selkokielisten maahanmuuttajatyöhön liittyvien oppaiden laatiminen työntekijöille
- Erikielisten oppaiden laatiminen kunnan palveluista maahanmuuttajille
- Infotilaisuuksien järjestäminen maahanmuuttajille
- Valtion korvausten (pakolaiset, inkeriläiset) hakemiseen liittyvän järjestelmän luominen kuntaan ja vastuutahon nimeäminen.
- Vieraskielisten tilastoinnin ja asiakasseurannan kehittäminen kunnissa.
- Kuntien kotouttamisohjelmien laatiminen ja päivittäminen.

6.3. Seudullinen kotouttamisohjelma ja elinkeinopolitiikka

Kotouttamisohjelman elinkeinopolitiikan osuuden on laatinut Kaarinan kehitys Oy:n yritysasiainmies Jytta Poijärvi-Miikkulainen Kaarinan kaupungin pyynnöstä.

Turun seudun positiivinen rakennemuutos luo seudulle uusia työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia, mutta myös haasteita osaamisen ja työvoiman saatavuuden suhteen. Autoteollisuuden työvoimatarve on noin 1100 henkilöä vuosien 2016-2017 aikana. Arviot meriteollisuuden työpaikkojen kasvusta ovat vuoden 2014 4000 henkilöstä noin 7500 henkilöön vuoteen 2020 mennessä. Kerrannaisvaikutuksineen meri- ja valmistavan teollisuuden työpaikkamäärät kasvavat jopa 30 000 vuoteen 2024 mennessä. Ulkomaalaisten työntekijöiden osuus verkostossa on tällä hetkellä noin 40 % luokkaa. Myös rakennussektorin kasvunäkymät ovat hyvät. Kaikki nämä vaikuttavat myös palvelusektorin työpaikkaneuvoksiin.

Positiivisen rakennemuutoksen edellyttämässä kehittämiskokonaisuuksissa osaaminen ja koulutus sekä työllisyys ja maahanmuutto nousevat kehittämiskärjiksi. Tarvitaan sekä tehokkaita lyhyen aikavälin toimia työvoimatarpeeseen vastaamiseksi, että pidemmän aikavälin järjestelmätason muutoksia. Tällä hetkellä työvoimatarve ja työttömät eivät kohtaa.

Turun seudun suurimpia haasteita tällä hetkellä on kohtaanto-ongelmaan vastaaminen. Seudun korkeasta työttömyydestä huolimatta erityisesti alueen kasvuyrityksillä on vaikeuksia löytää työtehtäviin sopivia osaajia. Tästä on hyvänä esimerkkinä Meyerin telakka ja sen alihankkijat, jotka pahimmillaan voivat joutua seudun korkeasta työttömyydestä huolimatta tuomaan työvoimaa ulkomailta. Suurimpaan osaan avoimista työpaikoista hakeutuvat ne, joilla jo on työpaikka ja työttömien on vaikea saada jalkaansa alan työpaikkojen oven väliin. Yritykset ovat kiinnittäneet huomiota myös siihen, että oppilaitoksista alalle valmistuvien osaaminen on liian ohutta tarjolla oleviin työtehtäviin.

Maahanmuuttajataustaisten osaamisen kehittäminen ja hyödyntäminen tarjoaa yhden mahdollisen osa-ratkaisun tilanteeseen. Tämä edellyttää kuitenkin toimia niin yritysrajoitusten kuin potentiaalisen työvoiman parissa.

Turun seutukunnan osalta tarvittavia toimia on kirjattu mm. valtion ja Turun kaupunkiseudun väliseen kasvusopimuksen 2016-2018. ”Kaupunki luo yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa sellaisia elinkeinoelämän ja yrittäjyyden toimintamalleja, jotka mahdollistavat maahanmuuttajien osaamisen monipuolisen hyödyntämisen yritysten syntymisessä, kasvamisessa, kansainvälistymisessä ja viennin edistämisessä. Maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelukokonaisuutta kehitetään erityisesti neuvontaa ja ohjausta oikealle koulutus-, työllistymis- ja yrittäjyyspolulle. Kaupunki lisää työssä oppimisen mahdollisuuksia alueellaan vakituisesti asuville maahanmuuttajille, kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden osalta yhteistyössä yliopistojen kanssa opinnäytetöiden ja harjoitteluiden kytkemiseksi alueen yrityksiin ja työelämään.”

Maahanmuuttoa ja kotouttamista on erityisesti nykytilanteessa syytä tarkastella osana alueellista elinkeinopolitiikkaa. Tuleva maakuntaudistus nivoo alueelliset toiminnot entistä vahvemmin yhteen.

Kehittämisteemoja:

Positiivinen rakennemuutos luo ainutkertaisen tilaisuuden:

Keskeistä positiivisen rakennemuutoksen hyödyntäminen maahanmuuttajataustaisten asukkaiden työllistämässä sekä osaavan työvoiman tarjoaminen kasvualoille = kohtaanto.

- Kone- ja teknologiateollisuuden perässä kasvualoja erityisesti rakennusteollisuus, palvelut
- Kone- ja teknologia-alan vetovoimaisuuden kasvattaminen myös maahanmuuttajataustaisille (kulttuurisensitiiviset käytännöt markkinoinnissa)
- Huomioitava muutaman suuren työllistäjän koko hankintaketju
- Seutukunnan näkökulmasta toimenpiteiden pääpaino pitäisi olla täällä jo olevien työllistämässä, ei ulkomailta tuotavassa työvoimassa
- Asiakasrajapinnassa tapahtuva palveluohjaus ja motivointi kohti työelämää ensiarvoisen tärkeää saada toimimaan. Esim. lukuisten alueella käynnistyneiden hankkeiden kautta rahoitetaan runsaasti ”lisäkäsiä” maahanmuuttajien kanssa työskentelyyn määräaikaaisesti

Työperäinen maahanmuutto vahvistumassa:

Perheen asettautuminen ja tyytyväisyys on tutkimusten mukaan olennainen tekijä ulkomaisen työvoiman asettautumispäätöksessä.

- Kotouttamisen näkökulmasta kotouttamistoimien kohderyhmänä tarpeen aiempaa vahvemmin työperäisten tulijoiden perheen olosuhteet ja kotouttaminen (suomen kielen oppisen mahdollisuudet, kansainväliset koulut yms)
- Yhteisöllisyys ja myönteinen asenneilmasto maahanmuuttoa ja maahanmuuttajia kohtaan merkittäviä asettautumisen ja kotouttamisen tukia – alueelliset ja kansalliset toimet tämän vahvistamiseksi tarpeen
- Palvelusektorilla erityisesti kolmannen sektorin toiminta sekä vapaa-aikapalvelut ja koulut/oppilaitokset työperäisten/työssä olevien kohtaamisen ja vaikuttamisen paikkoja
- Omakielinen neuvonta myös työperäisille yhteistyössä kuntien kanssa (Infotorin malli)

Kaikkien kuntalaisten palvelut toimittava vaikuttavammin myös maahanmuuttaja-kohderyhmälle:

Kehittämiskohta seudullisten ja kunnallisten yritys- ja elinkeinopalveluiden kehittäminen maahanmuuttajien erityispiirteitä ja tarpeita paremmin vastaaviksi

- Erityisesti alkavien yrittäjien palvelut, yrittäjäverkostot, vertaistuki
- Vientialat
- Koulutetut osaajat vajaalla suomen kielen taidolla

Maahanmuuttajien osaaminen hyötykäyttöön:

Lisää työtä ja uusia innovaatioita vaativa osio on keinot yrittäjien työllistämiskynnyksen madaltamiseksi rekrytoimaan maahanmuuttajia

- Mm. mentorointimallit, kielitulkit
- Osaamisen kehittäminen monikulttuurisen työyhteisön johtamiseen
- Yrittäjäjärjestöt mukaan asenteiden muokkaamiseen

Maahanmuuttajien työllistämässä vähän käytetty mahdollisuus on sosiaalisten kriteerien käyttäminen julkisissa hankinnoissa

- Työllistämiseen potkua esim. määrittelemällä kriteerit pitkäaikaistyöttömien osuudesta työvoimasta.
- Yrityksille mahdollisuus profiloitua yhteiskuntavastuussa.

Työvoimapaalveluiden ja yritystoimintojen rinnalla on kunnossa oltava terveystalvelut ja hyvinvointi, vapaa-aika tukielementteinä.

Matkailu- ja sesonkityö tuovat erilaisia työllistämismahdollisuuksia

- Työvoiman houkuttelu

Maahanmuuttajien erityistarpeiden huomioiminen työllistymispalveluissa tarpeen sekä kunnan että työhallinnon puolella.

Koulutusta työelämää varten:

Korkeakouluopiskelijoiden potentiaali yrityselämässä ja tutkimuksessa hyötykäyttöön.

- Linkit työelämään vahvistettava oppilaitosten ja elinkeinoelämän yhteistyönä
- Opiskelijoiden hyödyntämiseen alueen positiivisina imagolähteläinä on alikäytetty mahdollisuus. Seudun lähettiläsverkoston toiminta on vasta alkuvaiheessa.

Oppilaitosten ja elinkeinoelämän yhteistyötä tarpeen vahvistaa.

- Mallia mm. Åbo Akademin hallinnoiman Polku-hankkeen kautta luotavat korkeakoulutettujen linkit työelämään
- Huom. esim. TEM:ön linjaukset kotouttamiskoulutuksen työelämälähtöisyyden korostamisesta
- Harjoittelumahdollisuuksien tarjoaminen

Joustavampia käytäntöjä tarpeen kehittää osaamisen tunnustamiseen ja pätevyitysmenettelyihin.

Maahanmuutto on osa alueellista elinkeinopolitiikkaa myös jatkossa:

Elinkeinopoliittisesta näkökulmasta maahanmuuttoa ja kotouttamistoimia on tarpeen tarkastella ja kehittää seudullisesti kuntakohtaisen ratkaisujen sijaan /rinnalle.

- Mm. sähköiset opiskelumahdollisuudet, etäyhteyksien hyödyntäminen.

Ajankohtaista valmistautuminen maakuntauudistukseen.

- Korostaa alueellista yhteistyötä. Toimivia malleja syytä kehittää jo nyt erityisesti maakunnan ja kuntien yhdyspinnoille elinkeinopolitiikassa ja työllisyysasioissa, mutta myös maakunnan sisällä kasvupalveluiden, elinkeinopalveluiden ja sote-palveluiden välille.
- Maahanmuutto on tärkeää nähdä uudistuksessa myös elinkeinopoliittisena asiana, ei vain pakolaisten vastaanottona ja sosiaalipalveluina.

6.4. Muiden viranomaisten palvelut

6.4.1. Maahanmuuttovirasto

Vuoden 2017 alusta lähtien sekä ensimmäisten oleskelulupien että jatko-oleskelulupien myöntäminen on siirtynyt Maahanmuuttovirastolle. Alueen Maahanmuuttoviraston palvelupiste sijaitsee Raisiossa. Siellä on sekä turvapaikka- että maahanmuutto-osastot. EU:n ulkopuolelta tulleen maahanmuuttajan pitää hakea jatko-oleskelulupaa ennen edellisen oleskeluluvan voimassaoloajan päättymistä. Lupahakemuksen voi jättää sähköisesti tai henkilökohtaisesti. Ulkomaalainen saa laillisesti oleskella maassa hakemuksen käsittelyn ajan, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu, tai on tehty täytäntöönpanokelpoinen päätös ulkomaalaisen maasta poistamiseksi. Tietoa oleskeluluvista:

<http://migri.fi/oleskelulupa>

6.4.2. Maistraatti

Kun maahanmuuttaja muuttaa kuntaan, hänen tulee käydä maistraatissa ilmoittautumassa Suomen väestörekisterijärjestelmään ja tehdä muuttoilmoitus. Rekisteröinnin jälkeen maahanmuuttaja saa henkilötunnuksen. Maahanmuuttaja voi hakea henkilötunnusta myös samalla kun hän hakee oleskelulupaa, jolloin hän saa henkilötunnuksen samalla kuin oleskeluluvan. Hänen täytyy kuitenkin käydä Maistraatissa henkilökohtaisesti tekemässä muuttoilmoitus Maistraatti myöntää kotikunnan Suomeen muuttavalle maahanmuuttajalle, jos hän täyttää tietyt ehdot. Tietoa ulkomaalaisen rekisteröinnistä:

http://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/kotikunta_ja_vaestotiedot/Ulkomaalaisten-rekisterointi/

6.4.3. Kela

Kansaneläkelaitos (Kela) hoitaa Suomessa asuvien sosiaaliturvaa eri elämäntilanteissa. Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu maassa asumiseen. Tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Kansaneläkelaitos vastaa työmarkkinatuen maksamisesta. Vuoden 2017 alusta lähtien Kela maksaa myös toimeentulotuen perusosan. Tietoa Suomeen ulkomailta muuttavalle sosiaaliturvasta:

<http://www.kela.fi/sosiaaliturvaan-kuuluminen-ulkomailta-suomeen>

6.4.4. TE-toimisto

TE-toimistossa maahanmuuttaja saa henkilökohtaista opastusta työnhaussa ja tietoa työmarkkinoista. TE-toimistossa työnhakijaksi rekisteröidyllä maahanmuuttajalla on oikeus kotouttamissuunnitelmaan ja tarve siihen määräytyy alkukartoituksen perusteella. TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajan kotoutumiskoulutuksiin, ammatillisiin ja valmentaviin koulutuksiin, työkokeiluihin ja työelämään. TE-toimisto voi tarvittaessa hankkia tulkkipalveluja kunnes maahanmuuttajalla on riittävä suomen- tai ruotsinkielen kielitaito. (Katso kohta 6.2.6.)

Varsinais-Suomen TE- toimiston kotouttamispalvelut on osaamisen kehittämisen palveluun kuuluva erityispalvelu, jonka asiakkaiksi kuuluvat kotoutumislain piirissä olevat työnhakija-asiakkaat. Kotouttamispalvelut toimivat Turun ja Salon toimipaikoissa. Loimaan ja Uudenkaupungin toimipaikoissa hoidetaan myös näiden alueiden kotoutuja-asiakkaiden palvelu. Seutukunnan maahanmuuttaja-asiakkaat asioivat pääosin Turun toimipaikassa. Paimion ja Kemiönsaaren asiakkaat asioivat joko Salossa tai Turussa ja Sauvon asiakkaat Salossa. Turun seudun työllisyyden kuntakokeilun myötä alle 25-vuotiaat ja yli vuoden työttömänä olleet kotoutuja-asiakkaat siirtyivät Turun kaupungin palvelujen piiriin. Heidän alkukartoituksensa, kotoutumissuunnitelmansa ja ohjaaminen koulutukseen ja työhön hoidetaan Turun kaupungin toimesta.

6.5. Muut toimijat

Maahanmuuttajien osallistumista ja vuorovaikutusta kantaväestön kanssa edistetään kunnissa kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen palveluilla sekä kolmannen sektorin toimijoiden ja seurakunnan toimilla. Yhdistystoimintaan osallistuminen on hyödyllistä, koska harrastusten parissa solmittavat kontaktit auttavat maahanmuuttajaa saamaan laajemman yhteysverkon ja avaamaan kanavia työelämään. Moni kolmannen sektorin tekijä antaa työmahdollisuuksia ja tarjoaa kanssakäymistä vapaaehtoistyön kautta tai tukihenkilöinä. Hankkeen kunnissa tehtiin yhteistyötä mm. Suomen Punaisen Ristin ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:n kanssa.

Turussa toimii Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto Sondip ry, johon kuuluu 21 eri yhdistystä. Sondip ry:n jäsenyhdistyksissä kuten Bosnialaisten kulttuurikeskus Suomessa -yhdistyksessä ja Somaliyhdistyksessä on mukana myös ympäristökunnissa asuvia maahanmuuttajia. Sondip ry:n lisäksi Varsinais-Suomessa toimii monia muitakin monikulttuuri- ja maahanmuuttajayhdistyksiä (katso liite 3 Toimijat).

SPR on saanut rahoitusta mm. Työ- ja elinkeinoministeriöltä järjestöjen kotouttavien toimien koordinointiin ja Amif-rahastolta tukea käynnistää ja kehittää viranomaisten ja järjestöjen yhteistyötä alkuvaiheen kotouttamistoimissa. Varsinais-Suomessa SPR on järjestänyt muutamien kuntien kanssa Starttipajoja, joissa on koostettu järjestöjen kotouttamistarjotin niiden erialisista kotouttavista toimenpiteistä. Tavoite on järjestää Starttipajoja kotouttamisohjelmassa mukana olevissa kunnissa ja liittää ne mukaan kotouttamisohjelmatyöhön kunnissa. Tähän mennessä Starttipaja ja järjestöjen kotouttamistarjotin on laadittu Mynämäellä. ELY-keskuksessa toimiva Kotona Suomessa –hanke on ollut mukana Starttipajojen toteuttamisessa.

7. Kehittämistoimenpiteet

Seudullisen kotouttamisohjelman konkreettiset kehittämistoimenpiteet, niiden vastuutahot ja aikataulut on esitetty liitteessä 4 (liite 4).

Liite 4 Seudullisen kotouttamisohjelman konkreettiset kehittämistoimenpiteet, vastuutahot ja aikataulut

8. Kotoutumisen seuranta

Seudulliseen kotouttamisohjelmaan sisältyvien kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen vaatii, että kotouttamisprosessia kunnissa seurataan ja sen vaikutukset dokumentoidaan. Ohjelman seurannasta ja päivittämisestä vastaa kukin kunta osaltaan.

9. Kuntien peruspalvelut maahanmuuttajille ja kuntien näkemykset kotouttamista tukevista toimista

9.1. Kaarina

Alkuinfo

Neuvontaa kunnan palveluista annetaan peruspalveluiden yhteydessä. Lisäksi Kaarinan kaupungin kaksi yhteispalvelupistettä Kaarinan ja Piikkiön keskustoissa tarjoavat palveluja kaikille kuntalaisille. Asiakaspalvelun tukena olisi hyvä jakaa asiakkaille kuvamateriaalia sisältäviä tai selkokieliä esitteitä ja muuta materiaalia. Materiaalia tulisi tuottaa yhdessä yli organisaatorajojen.

Maahanmuuttaja-asiakkaita ohjataan myös Turussa Skanssin kauppakeskuksessa toimivalle Info-torille.

Ohjaus ja neuvonta

Ohjausta ja neuvontaa antavat maahanmuuttajien sosiaalityöntekijä sekä ohjaaja.

Alkukartoitus

Kunnan palveluna järjestettävää alkukartoitusta tarvitsevia henkilöitä ei ole viime vuosina ollut, sillä kaikille kuntaan muuttaneille on tehty alkukartoitus TE-toimiston puolesta. Tarvittaessa palvelu hankitaan ostopalveluna.

Tulkkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkikeskuksesta. Tarpeen mukaan käytetään myös joitakin yksityisiä palveluntuottajia.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen piirissä on suomea toisena kielenä puhuvia lapsia joitakin kymmeniä ja nämä lapset sijoittuvat pääsääntöisesti Keskustan päivähoitoalueelle. Kaarinan kaupungin päivähoitossa ja perhepäivähoidossa monikulttuuriset lapset saavat varhaiskasvatusta erillisen suomi toisena kielenä - opetussuunnitelman mukaisesti. Varhaiskasvatuksen S2-suunnitelma ”Kassu Kyyhky” on otettu käyttöön vuonna 2012. Esiopetusta annetaan suomen kielellä. Kaarinan kaupunki tarjoaa Hovirinnan ja Koriston päiväkotien esiopetusikäisille lapsille päiväkodin tarjoaman esiopetuksen lisäksi mahdollisuuden osallistua maahanmuuttajille tarkoitettuun perusopetukseen valmistavaan opetukseen (VALMO). Valmistavaa opetusta järjestetään Hovirinnan koulussa esikouluikäisille kerran viikossa. Valmistavan opetuksen pienryhmässä opiskellaan suomen kieltä pelien, leikkien ja erilaisien sanastotehtävien avulla.

Hovirinnan päiväkotitoimi on pisimpään tehnyt työtä suomea toisena kielenä puhuvien lasten kanssa ja sieltä löytyy materiaalia ja osaamista runsaasti. Kaarinan varhaiskasvatuksen henkilöstöä on osallistunut suomi toisena kielenä koulutukseen Turun kesäyliopistossa. Koulutus on suunniteltu yhdessä yliopiston ja varhaiskasvatuksen S2-työryhmän kanssa. Koulutusta toteutettiin kahtena vuoden kestäväksi jaksona.

Perusopetus

Kaarinan kaupunki järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta 6-12 -vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä riitä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Tavoitteena on tukea kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa

riittävät valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten. Opetusta integroidaan yleisopetuksen ryhmiin niiltä osin kuin mahdollista. Valmistavan opetuksen laajuus on yksi vuosi, jonka jälkeen lapsi siirtyy perusopetuksen ryhmään. Lisääaikaa on mahdollista hakea, mikäli lapsen suomen kieli kehittyy hitaasti. Valmistavan opetuksen ryhmä toimii Hovirinnan koulussa. Ryhmässä käy tällä hetkellä 10 esikouluikäistä lasta Hovirinnan ja Koriston päiväkodeista (2h/vko) sekä 9 alakoululaista. Ryhmän maksimikoko on pienluokkien tavoin 10 oppilasta. Ryhmässä on opettajan lisäksi yksi ohjaaja.

Maahanmuuttajaoppilaat pyritään sijoittamaan pääasiassa ikäänsä sekä tietojaan ja taitojaan vastaavalle peruskoululuokalle. Erityistä tukea opiskelussaan tarvitseville maahanmuuttajaoppilaille tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Opetusta annetaan valmistavan opetuksen jälkeen tuen tarpeessa oleville joko yleisopetuksen luokilla tai erityis- ja pienluokilla tilanteesta riippuen. Maahanmuuttajaoppilaiden tukimuotoja ja -järjestelyjä kuvataan kattavasti Kaarinan perusopetuksen laatimassa ”Oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirjassa” (2016).

Yläkouluikäisille maahanmuuttajaoppilaille ei järjestetä perusopetukseen valmistavaa opetusta Kaarinassa vaan he käyvät opetuksessa sääsääntöisesti Turussa. Perusopetuksen luokilla olevat yläkouluikäiset maahanmuuttajat osallistuvat suomi toisena kielenä -opetukseen. Heidän on mahdollista osallistua perusopetusta täydentävään oman kielen opetukseen ja oman uskonnon opetukseen. Perusopetusta täydentävää opetusta järjestetään normaalin perusopetuksen lukujärjestyksen ulkopuolella, osin yhteistyössä muiden Turun seudun kuntien kanssa. Osallistuminen perusopetusta täydentävään opetukseen on oppilaille vapaaehtoista.

Suomi toisena kielenä (S2) opetus

Suomen eli S2-kielen opintojen tavoitteena on kielitaidon tasojen kuvausasteikolla taso A1.3–A2.1, joka kuvaa keskimäärin oppilaan osaamista valmistavan opetuksen päättyessä. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi toisena kielenä -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään oman äidinkielen opetusta Kaarinassa mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Maahanmuuttajien joukossa on paljon erityisopetuksen oppilaita. Erityisopetukseen siirretylle oppilaille tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Opetusta annetaan erityis- tai pienluokilla sekä yleisopetuksen luokissa.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Keskiasteen opetusta Kaarinassa järjestävät Kaarinan lukio, Kaarinan aikuislukio, ammattiopisto Livia sekä Suomen kristillisen yhteiskoulun Toivonlinnan lukio. Ammattiopisto Livia järjestää mm. maahanmuuttajille räätälöityä sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintokoulutusta.

Suomen kielen opetus

Kaarinan aikuislukio järjestää suomen kielen opetusta maahanmuuttajille.

Elokuussa 2016 käynnistyi Sateenkaari Koto ry:n Opetuskoti Pikku-Mustikka ESR-hanke. Opetuskoti järjestää suomenkielen opetusta, joka on suunnattu lähinnä kotiäideille. Opetukseen ja

muuhun Pikku-Mustikan toimintaan voivat osallistua myös muut kotoutumiskoulutuksen ulkopuolella olevat naiset.

Kaarinan Kansalaisopistossa ei järjestetä suomen kielen opetusta, mutta tarjolla on maahanmuuttajille soveltuvia liikunta-, musiikki- ja kädentaitokursseja. Sosiaalipalveluiden, lastensuojelun tai vammaispalveluiden asiakkaina oleville maahanmuuttajille kansalaisopiston kurseja voidaan myöntää kotouttamislain mukaisina, maksuttomina palveluina. Kansalaisopiston roolia kotouttamisessa pyritään edelleen vahvistamaan.

Sosiaalipalvelut

Kuntaan tulevat pakolaiset tai perheet, joilla ei ole lastensuojelun tarvetta, tulevat Kaarinan sosiaalipalveluiden aikuissosiaalityön asiakkaisiksi. Kotouttamislain piiriin kuuluvilla maahanmuuttajilla on oikeus sosiaalihuoltolain ja erityislakien mukaisiin palveluihin samoilla ehdoilla kuin kunnan muillakin asukkailla.

Sosiaalipalveluihin on saatu vuoden 2017 alusta uusi vakituinen sosiaalityöntekijän virka pakolaisten vastaanoton lisääntymisen vuoksi. Sosiaalityöntekijän lisäksi sosiaalipalveluissa työskentelee sosiaaliohjaaja, jonka työajasta 50 % on suunnattu maahanmuuttajien kanssa työskentelyyn.

Sosiaaliohjaaja ja sosiaalityöntekijä tapaavat yhdessä kuntaan muuttavat sosiaalipalveluiden piirissä olevat pakolaiset ja antavat ohjausta ja neuvontaa sekä sopivat asiakkaan kanssa tehtävän jatkotyöskentelyn painopistealueista. Työskentelyssä käytetään yleensä tulkkausta. Alkuvaiheessa työskentely keskittyy asumiseen, toimeentuloon ja arkielämän palveluihin, kuten kauppa- ja pankkiasiointeihin. Lisäksi asiakkaita ohjataan terveyspalveluiden piiriin sekä varmistetaan että työllistymiseen ja koulutukseen liittyvät asiat ovat kunnossa. Tarvittaessa asiakkaita ohjataan ja avustetaan mm. päivähoitopaikan hakemisessa ja harrastustoiminnan löytämisessä. Sosiaalipalveluiden työntekijät työskentelevät tiiviissä yhteistyössä myös muiden toimijoiden kanssa (TE-toimisto, edustaja, terveyskeskus ym.).

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleille nuorille ostetaan jälkihuoltoon rinnastettavia tukitoimenpiteitä ja nuoren itsenäistymistä tukevia palveluita Familiar Oy:n koordinaattitoiminnan kautta. Familiarin ohjaajat työskentelevät sosiaalityöntekijän ja asiakkaan kanssa yhdessä asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Perhekeskus edistää lasten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä ja tarjoaa vanhemmille ja lapsille varhaista tukea ja apua. Perhekeskuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa vanhempia kasvatustehtävässään. Perhekeskuksen palvelut ovat pakolaisten käytettävissä, kuten muillakin kuntalaisilla. Perhekeskuksen palveluilla pyritään vahvistamaan lapsen kasvua ja kehitystä suojaavia tekijöitä sekä tukea perheen arkea arkiympäristöissä. Perhekeskus luo lapsiperheille arkisia kohtaamispaikkoja ja vahvistaa lasten ja vanhempia sosiaalista verkostoa sekä osallisuutta. Perhekeskuksen tavoitteena on tarjota lapsiperheille "kynnyksettömiä" palveluita lasten arkiympäristöön. Perhekeskuksen kautta on mahdollista ohjautua myös muiden palveluiden piiriin, kuten järjestöjen tuottamiin vertaisryhmiin tai Sateenkari Koto Ry:n Opetuskoti Pikku-Mustikkaan. Eri toimijoiden monialaisen yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa palveluiden saaminen "yhden luukun" periaatteella. Perhekeskukseen maahanmuuttaja-asiakkaat ohjautuvat useimmiten sosiaalipalveluiden kautta. Suorat yhteydenotot ovat olleet vähäisiä. Kynnys ottaa perhetyötä vastaan on maahanmuuttajaperheissä lähtökohtaisesti korkea. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten peruspalveluista ohjataan ja tuetaan ottamaan matalan kynnyksen perhepalveluita vastaan silloin, kun asiakkaan kieli ja kulttuuri ovat työntekijälle vieraita.

Lastensuojelussa pakolaiset ja muut maahanmuuttajat ovat oikeutettuja samoihin palveluihin kuin muutkin kuntalaiset. Lastensuojelun asiakkaiksi tuleville pakolaisperheille voidaan ostaa alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa Famila Oy:n Koordinaatti-maahanmuuttajapalveluista, mikäli lastensuojelun lähityöntekijöiden tuki ei ole riittävää.

Iäkkäille maahanmuuttajille tarkoitettuja erityisiä palveluita ei ole. Iäkkäät maahanmuuttajanaiset pyritään ohjaamaan Pikku-Mustikan toimintaan mukaan. Sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja pyrkivät räätälöimään kullekin iäkkäälle maahanmuuttajalle kotoutumista edistävät palvelut yhteistyössä muiden kuntien ja järjestöjen kanssa sekä tarvittaessa ostamaan palvelut yksityisiltä palveluntuottajilta. Kaarinassa toimivasta VINKISTÄ iäkäs maahanmuuttaja voi saada yksilölliset tarpeet huomioon ottavaa palveluohjausta. VINKIN terveydenhoitaja kutsuu vuosittain terveydentilan kartoitukseen kaikki 65-vuotiaat kaarinalaiset, myös maahanmuuttajat. Maahanmuuttajat voivat käyttää myös kotihoidon tukipalveluja (ostopalveluna taholta, jolla on kielellistä ja kulttuurista osaamista) ja palvelukeskusten palveluja.

Vammaisfoorumi ry:n alaisuudessa pääkaupunkiseudulla ja internetissä toimiva vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma tuottaa materiaalia ja neuvontapalveluja selkokielellä ja eri maahanmuuttajakielillä. Vammaisen maahanmuuttajan palveluopas löytyy internetistä useilla eri kielillä. (<http://www.tukikeskushilma.fi>). Opas on todettu myös Kaarinassa käyttökelpoiseksi ja tietoa siitä levitetään sekä työntekijöille että asiakkaille.

Terveyspalvelut

Terveyskeskuksessa on nimetty yhdyshenkilö. Maahanmuuttajille tarjotaan samat terveyspalvelut kuin muillekin kuntalaisille. Sosiaalipalveluiden sosiaalityöntekijä ilmoittaa kuntaan muuttavat pakolaiset terveyskeskuksen pakolaisyhdyshenkilölle, joka huolehtii, että heidät kirjataan asianmukaisesti terveyspalveluiden asiakastietojärjestelmään. Kun pakolainen muuttaa kuntaan, selvittää terveyskeskuksen pakolaisyhdyshenkilö hänen taustansa terveystietojen saamiseksi. Henkilölle tehdään nk. "maahantulotarkastus", mikäli sitä ei ole aiemmin Suomessa tehty. Alkutarkastuksessa tehdään normaali terveystarkastus sekä seulotaan mahdolliset tartuntataudit ja perussairaudet laboratorio- ja röntgentutkimusten avulla.

Äitiysneuvolapalvelut ovat pakolaisille samat kuin muillekin kuntalaisille. Käynneille pyritään varaamaan tulkki. Erityisongelmista (ympärileikkaus, anemia jne.) kärsivät maahanmuuttajat lähetetään tarvittaessa erikoissairaanhoidon TYKS:iin. Myös lastenneuvolapalvelut ovat pakolaisille samat kuin muillekin kuntalaisille. Tulkkipalvelua käytetään asiakkaan neuvolakäynnillä aina. Käynnillä voi olla mukana perheen kanssa työskentelevä perhetyöntekijä tai muu perheen ohjaaja, joka varmistaa ohjeiden yhteisen kuulemisen ja käyttöönoton perheen kotona.

Psykiatrian palvelut ovat pakolaisten käytettävissä kuten muillakin kuntalaisilla. Tarvittaessa pakolaistaustainen asiakas voidaan ohjata Turun Kriisikeskukseen, jossa on vahvaa pakolais- ja traumatyön osaamista. Kriisikeskus edellyttää maksusitoumusta, jonka myöntämisestä vastaa sosiaalipalvelut.

Työllistäminen

Kaarinassa asuvat kotouttamispalveluiden piirissä olevat maahanmuuttajat asioivat Turun TE-toimiston kotouttamispalveluiden yksikössä. Kaarinan TE-toimistossa kotouttamispalveluita ei ole saatavilla.

Kaupungin arvottavat kesätyöt ovat maahanmuuttajanuorille tärkeä väylä työelämään ja työntekoon tutustumiseen. Sosiaalipalveluiden asiakkaina olevat nuoret ohjataan hakemaan kesätöitä.

Asuminen

Kaarinaan kuntapaikalla tuleville pakolaisille sosiaalipalveluiden sosiaalityöntekijä etsii asunnon yhteistyössä Kaarinan vuokratalojen kanssa. Kaarinan vuokratalojen isännöinnistä vastaa Kiinteistö Oy Maininki. Kaarinan vuokratalot ja Maininki ovat sitoutuneet järjestämään asunnon kuntasijoitettaville pakolaisille. Kaarinassa asuvat maahanmuuttajat ovat keskittyneet pääosin Hovirinnan alueelle, jossa vuokra-asunnot pääsääntöisesti sijaitsevat. Kaupungin tavoitteena on ollut asuttaa maahanmuuttajia koko kaupungin alueelle ja asuntoja on pyritty järjestämään myös Piikkiöstä ja Voivalan alueelta.

Kuntapaikan saaneet alaikäiset nuoret joutuvat odottamaan asunnon saamista välillä hyvinkin pitkän aikaa, sillä pienistä, kohtuuhintaisista asunnoista on jatkuvasti pulaa, eikä niitä ole tarjolla riittävästi kaupunkilaisten tarpeisiin nähden. Kaarinassa on aiemmin mietitty maahanmuuttajanuorten yhteisöllisen asumisen mahdollisuutta Kiinteistö Oy Karpanpuiston opiskelija-asunnoiksi tarkoitetuissa soluasunnoissa, joiden käyttöaste on ollut alhainen. Yhteisöasumiseen soveltuvia nuoria ei ole juurikaan muuttanut kuntaan ja kaupunki on remontoinut soluasuntoja isommiksi perheasunnoiksi, joten yhteisöasumisen kokeilu ei ole edennyt. Maininki Kiinteistöpalveluilla ei ole myöskään ollut halukkuutta tehdä erillisiä vuokrasopimuksia isompaan asuntoon yhteisesti muuttaville nuorille.

Asukkaiden puutteellinen kielitaito aiheuttaa joskus vaikeuksia taloyhtiöissä ja isännöinnissä. Myös joidenkin maahanmuuttajien asumistaidoissa on ollut puutteita ja vuokranmaksuongelmia on esiintynyt ajoittain. Konkreettinen toimenpide, jolla ongelmia pyritään ehkäisemään, on kuvallisten ja selkeiden opasteiden lisääminen sekä tiedottaminen esimerkiksi jätteenlajittelusta. Suomen pakolaisapu Naapurussovittelun keskus on tuottanut asumisneuvonnan tueksi materiaalia. Sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja tekevät kaikkien kuntaan muuttaneiden luo kotikäynnin heti kuntaan muuton jälkeen. Näillä käynneillä pyritään varmistamaan, että uudet asukkaat osaavat toimia uudessa asuinympäristössä ja ymmärtävät järjestyssäännöt. Asumisen ohjausta ja neuvontaa pyritään antamaan myös heti lisää, mikäli ongelmia havaitaan myöhemmin.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut ovat maahanmuuttajien käytössä samoin perustein kuin muidenkin kuntalaisten, mutta maahanmuuttajien tietämystä kaupungin tapahtumista ja palveluista tulisi edelleen vahvistaa.

Maahanmuuttajia pyritään osallistamaan kaupungin omiin liikunta- ja vapaa-aikatoimintoihin. Perheille on mainostettu erityisesti Lasten lystikäs -tapahtumia, jotka ovat ilmaisia koko perheen leikkihetkiä, joihin kaupunki tarjoaa tilat ja välineet ja joissa toiminta on ohjattua, mutta ei valvottua.

Turun seudulla toimii aktiivisia yhdistyksiä, joiden tavoitteena on maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen ja maahanmuuttajat osallistuvatkin ko. yhdistysten harrastustoimintaan ja näistä mahdollisuuksista pyritään tiedottamaan myös sosiaalipalveluiden kautta.

Kaarinan kaupunginkirjasto on osa varsinaissuomalaisen kirjastojen yhteenliittymää, Vaski-kirjastot -kimppaa. Vaski-kirjastot tuottavat selkokielistä materiaalia kirjastopalveluista sekä ohjeita kirjastojen käyttöön eri kielillä. Vaski-kirjastoissa, tulevaisuudessa myös Kaarinassa, järjestetään monikielistä kulttuuritoimintaa, kuten eri kulttuurien esittelyjä ja monikielisiä satutunteja.

Kaarinassa maahanmuuttajat ovat olleet nuorten palveluista vastaavan kirjastonhoitajan vastuulla vuodesta 2012 alkaen. Kirjastoon on tilattu erikielisiä kirjakokoelmia, annettu kirjastonkäytön opetusta ja aloitettu kielikahvilatoimintaa.

Kaarina-taloon vuonna 2017 valmistuvassa uudessa pääkirjastossa kiinnitetään erityistä huomiota esteettömyyteen ja saavutettavuuteen. Esteettömyys ja saavutettavuus ulotetaan tilojen lisäksi myös kirjaston aineistoon. Kirjaston yhtenä painopistealueena on erityisryhmien kirjastopalvelujen kehittäminen. Kirjastoon perustetaan koko organisaation läpäisevä työryhmä kehittämään erityisryhmien palveluja. Kehittäminen aloitetaan ikääntyville tarkoitetuista palveluista. Muiden erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien, palvelut otetaan kehitystyön kohteeksi asteittain kirjaston resurssien mukaan. Yksi kirjastonhoitajista osallistuu Kaarinan keskustan aluetyöryhmään, jonka toiminta painottuu maahanmuuttajiin. Kirjasto tekee maahanmuuttajien palveluita kehittäessään yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden, kuten päiväkotien, koulujen ja sosiaalitoimen kanssa. Lisäksi kirjasto tekee yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten, kuten Pikku-Mustikan ja SPR:n, kanssa. Näin kehitetään kattava paikallinen yhteistyöverkosto maahanmuuttajien palvelujen tarpeisiin. Kirjasto voi tarjota paitsi maahanmuuttajille kohdennettuja satutunteja myös lukupiirejä, kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta, kirjaston palvelujen esittelyä sekä kielikahvilatoimintaa.

Kirjaston kokoelma on tilanpuutteen takia pääasiassa suomenkielinen. Kaunokirjallisuutta on tarjolla sekä lapsille, nuorille että aikuisille myös ruotsiksi ja englanniksi. Turun kaupunginkirjastolla on Vaski-kirjastojen laajin kokoelma muilla kuin kotimaisilla kielillä. Tämä kokoelma on kaikkien Vaski-kirjastojen asiakkaiden käytettävissä ilman varausmaksua. Myös Monikielisestä kirjastosta voidaan tilata kokoelmia Kaarinan kirjaston maahanmuuttaja-asiakkaiden tarpeisiin.

Muut toimijat

Kaarinan sosiaalipalvelut ovat tehneet tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi Suomen Punaisen ristin Kaarinan osaston ja Sateenkaari Koto ry:n kanssa. Suomen Punaisen ristin Kaarinan osasto on pitkään järjestänyt ystävöimintää iäkkäille, vapaaehtoistoiminnan lisäännyttyä yhdistyksessä ystäviä on riittänyt myös maahanmuuttajille. Lisäksi SPR:n vapaaehtoiset toteuttavat Arjen Apu –palvelua, jonka tarkoituksena on kolmen tapaamiskerran aikana auttaa maahanmuuttajaan asettumaan uuteen kotikuntaan. Palvelussa vapaaehtoiset auttavat arjen asioissa ja esittelevät lähiympäristöä, mutta eivät hoida ns. virallisia asioita.

Vuonna 2016 SPR:n vapaaehtoiset alkoivat organisoida vaatteiden ja kodin tavaroiden keräystä, joita oli tarkoitus lahjoittaa kuntaan muuttaville uusille pakolaisille. Lahjoitusten runsaudesta johtuen tavaraa on lahjoitettu tasapuolisesti kaikille sosiaalipalveluiden tiedossa oleville avuntarvitsijoille.

Sateenkaari Koto ry:n ESR-hanke Opetuskoti Pikku-Mustikka ESR-hanke tarjoaa maahanmuuttajaisille ja -lapsille avoimen kohtaamispaikan, suomen kielen ja arjen taitojen opetusta sekä kulttuuritietoista palveluohjausta. Pikku-Mustikan toiminta alkoi Kaarinassa RAY:n rahoittaman hankkeena keväällä 2016, jolloin kohtaamispaikka oli avoinna yhtenä päivänä viikossa. Elokuusta 2016 alkaen Pikku-Mustikka on toiminut Hovirinnan alueella kerrostalon kerhotiloissa ja on avoinna maanantaista torstaihin klo: 9.00 – 14.00. Opetuskotitoiminta on tavoittanut laajasti alueen maahanmuuttajaiset.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Kaarinan kaupunki on sitoutunut vastaanottamaan oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita ja pakolaisia. Kaupungilla on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa voimassaoleva sopimus pakolaisten vastaanotosta, jonka mukaan Kaarina on sitoutunut vastaanottamaan 60 pakolaista kuntapaikalla vuosien 2016 – 2018 aikana. Tämän lisäksi kuntaan muuttaa pakolaisia itsenäisesti vastaanottokeskuksista ja muista kunnista sekä myös vastaanottokeskusten avustamina.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Kaarinan kaupunki pyrkii edistämään hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua lisäämällä maahanmuuttajien osallisuutta ja kannustamalla heitä osallistumaan aktiivisesti vapaa-ajanaktiviteetteihin ja yhdistystoimintaan. Keskeisiä asioita ovat hyvä ja ymmärrettävä viestintä ja osallistumiskynnyksen madaltaminen.

Koska yksittäiset kieliryhmät ovat pieniä, ei ole tarkoituksenmukaista tuottaa materiaalia muilla kielillä kuin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Maahanmuuttajakielten sijasta Kaarinan kaupungin oppaita, ohjelmia ja esitteitä tullaan kääntämään selkokielelle. Selkokielen asiantuntijoita työskentelee mm. Turun kaupungin palveluksessa sekä eri oppilaitoksissa. Kaupungin tapahtumatiedottamista ja tapahtumakalenterista tiedottamista on kehitettävä, jotta myös maahanmuuttajat saavat tietoa tapahtumista. Jatkossa tiedottamisessa tullaan hyödyntämään käynnissä olevia hankkeita ja yhdistyksiä (vertaistiedottaminen).

9.2. Lieto

Alkuinfo

Neuvontaa annetaan peruspalvelujen yhteydessä. Kaikessa toiminnassa noudatamme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman periaatteita.

Ohjaus ja neuvonta.

Sosiaalityöntekijä ja/tai sosiaali ohjaaja opastaa maahanmuuttajia asioiden hoidossa kunkin henkilön/ perheen tarpeen mukaan.

Alkukartoitus.

Alkukartoitus hankitaan tarvittaessa ostopalveluna. TE-toimisto tekee alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelman työnhakija-asiakkaina oleville maahanmuuttajille.

Tulkkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkikeskuksesta tai muilta tulkkkauspalvelujen tuottajilta.

Varhaiskasvatus

Perheen aloittaessa varhaiskasvatuspalvelut, lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU), jonka liitteenä on kotouttamissuunnitelma. Liedossa varhaiskasvatussuunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2017. Kotouttamissuunnitelmassa sovitaan perheen kanssa suomen kielen opetuksesta yksilö- tai pienryhmäopetuksena, oman äidinkielen vahvistamisesta, omaan kulttuuriin ja uskontoon liittyvistä asioista sekä suomalaisten tapojen ja kulttuurin käytänteistä. Tulkkipalveluita käytetään aina vanhempien tai henkilökunnan niin halutessa. Kulttuuriin ja uskontoon liittyvät ruokarajoitteet otetaan huomioon ja niitä noudatetaan. Vanhempia rohkaistaan tutustumaan lapsen päivään olemalla aluksi läsnä hoitopaikassa ja osallistumaan muiden vanhempien tapaan juhliin, vanhempainiltoihin sekä toiminnan suunnitteluun.

Perusopetus

Maahanmuuttajataustaisia oppilaita on kunnassa vuosittain 30-60. Maahanmuuttaja- ja pakolaisoppilaiden opetukseen (valmistava opetus, oman, äidinkielen opetus, S2-opetus, tukiopetus jne.) liittyvät järjestelyt hoidetaan pääsääntöisesti Jokilaakson yhtenäiskoulussa. Maahanmuuttajien opetusta varten on palkattu opettaja sekä koulunkäyntiavustaja, joka toimii tulkkina ja opettajan avustajana. Kotouttamiseen liittyvä oman uskonnon opetus (pääasiassa islam) hoidetaan myös Jokilaakson koulussa. Opettaja on yhteinen Turun kanssa. Monialaisena työryhmänä toimii Liedon kunnan laaja ja monialainen oppilashuoltoryhmä

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Lieto-opisto järjestää vuosittain suomen kielen opetusta maahanmuuttajille. Opetusta annetaan kaksi kertaa viikossa ja koulutukset alkavat kahdesti vuodessa. Koulutukseen on osallistunut myös lukion vaihto-opiskelijoita ja au paireja. Koulutus on ollut osallistujille ilmaista. Kustannukset on katettu Opetushallituksen myöntämällä opintoseteliavustuksilla. Koulutuksen aikainen lastenhoito on järjestetty yhteistyössä Liedon päivähoiton kanssa (Perhepesä). Liedosta ohjataan opiskelijoita myös lähellä sijaitsevaan Turun kristilliseen opistoon. Turun kristillisen opiston tarjontaan kuuluvat muun muassa perusopetuksen kymppiluokka, eri alojen jatko-opintoihin valmistavat kansanopistolinjat, maahanmuuttajakoulutukset sekä ammatilliset perus- ja lisäkoulutukset. Opiskelijoita on siellä vuosittain yli 30 eri maasta.

Sosiaalipalvelut

Liedossa maahanmuuttajien sosiaalipalvelut koostuvat pääosin samoista peruspalveluista, joita muillekin kuntalaisille tuotetaan. Kunnassa ei varsinaisesti ole nimetty maahanmuuttajatyöntekijää. Erityistyöntekijöiden palveluja käytetään ja ostetaan tarvittaessa. Alaikäisinä, ilman huoltajaa, maahan saapuneille nuorille ostetaan sosiaaliohjauksen palvelua Ehjä ry:stä kotoutumisen tueksi. Sosiaaliohjauksella nuoria tuetaan asumisessa, opiskelussa ja arjen toiminnoissa. SPR:n Liedon osaston kautta pakolaisille on järjestetty ystäviä ja tukihenkilöitä yhdessä Liedon seurakunnan diakoniatyön kanssa. Diakoniatyö tarjoaa myös kriisiapua. Vanhusten ja kehitysvammaisten palveluissa ei vielä toistaiseksi ole ollut maahanmuuttaja-asiakkaita.

Terveyspalvelut

Maahanmuuttajien terveyspalvelut on keskitetty Liedon Härkätien terveyskeskukseen. Kuntapaikan saaneiden pakolaisten terveystarkastuksista vastaa nimetty terveydenhoitaja ja lääkäri. Tieto kuntapaikan saaneista tulee sosiaalityöntekijän kautta. Terveysneuvoja kutsuu asiakkaat kirjeitse terveystarkastukseen ja varaa tulkit. Aikaa yhtä henkilöä kohden on käytettävissä noin tunti. Useimmiten pakolaisille käynnistetään nopeutettu rokotusohjelma. Samalla varataan lääkäriaika ja otetaan perusverikokeet ja seulotaan yleisvaaralliset tartuntataudit. Maahanmuuttajille annetaan perusinfo terveyskeskuksen toiminnasta ja käytännöistä, ja henkilöt ohjataan tarvittaessa palveluiden – kuten hammashuolto tai psykologi – piiriin. Asiakkaat saavat terveydenhoitajan yhteystiedot mahdollisia myöhempiä yhteydenottoja varten. Yleisvaarallisten tartuntatauti-ollessa negatiiviset lapset voivat aloittaa koulun ja päivähoidon. Lääkäri kirjoittaa koululuvan ja terveydenhoitaja ilmoittaa asian koulun terveydenhoitajalle ja sosiaalitoimelle. Lapset ja nuoret maahanmuuttaja-asiakkaat kutsutaan neuvolan tai koulun kautta normaaleihin ikäkausitarkastuksiin.

Lounais-Suomen mielenterveysseuran Turun Kriisikeskuksesta Lieto ostaa erillisellä sopimuksella mielenterveyspalveluja pakolaisille. Tämä erillinen sopimus varmistaa pakolaisille pikaisen avun kriisitilanteessa. Kriisikeskuksen palvelut ovat myös muiden maahanmuuttajien käytettävissä, mikäli sovittuja resursseja on vapaana.

Työllistäminen

Liedon kunnassa työllistämisasiosta vastaa keskitetysti Liedon työllistämispalvelut (Kisälli) ja työllisyyspäällikkö. Työllistämispalvelut ovat mukana työttömien työnhakija-asiakkaiden aktivointisuunnitelmien laadinnassa yhdessä sosiaalitoimen ja TE-toimiston kanssa. Työttömille työnhakijoille tarjotaan kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeilua, palkkatukityötä tai oppisopimusta kunnan eri hallintokunnissa tai yksityisellä sektorilla. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestävä työllistämispalvelut on tukityöllistänyt maahanmuuttajia ja työllistämisen ohella tehnyt myös yhteistyötä Lieto-opiston järjestämän suomen kielen opetusryhmien kanssa. Liedossa asuvat maahanmuuttajat käyvät kotouttamiskoulutuksen Turussa.

Työllistämispalveluiden (Kisälli) tiloissa toimii Liedon sosiaali- ja terveyspalveluihin kuuluva työttömien terveydenhoitaja, jonka pääasiallisia tehtäviä ovat työttömien terveystarkastukset sekä työtoiminnassa olevien sairausvastaanotto. Työttömien terveydenhuollon palveluihin ovat oikeutettuja kaikki Liedon, Marttilan ja Koski Tl:n työttömät sekä ne, joita työttömyys uhkaa mm. terveyden vuoksi. Asiakas voi itse valita ajan terveydenhoitajalle tai ohjautua vastaanotolle jonkin yhteistyötahon kautta. Kaikki työtoiminnan aloittavat pitkäaikaistyöttömät ohjataan terveystarkastukseen. Terveystarkastuksissa painopiste on terveydentilanteen kartoitus ja asiakkaan tarpeita vastaava terveysneuvonta. Myös työkykyyn ja mahdollisiin rajoitteisiin kiinnitetään huomiota.

Asuminen

Asuntojen puute on vaikeuttanut maahanmuuttajien asunnon saantia. Asuntojen vapautumista joudutaan usein odottamaan pitkään. Tämä hidastaa myös pakolaisten vastaanottoa kuntaan. Asukkaat kunnan vuokra-asuntoihin valitsee Liedon Asunnot Oy:n hallitus. Liedon kunnan maahanmuuttaja-asioihin perehtynyt sosiaalityöntekijä osallistuu säännöllisesti hallituksen kokouksiin ja pystyy tällä tavoin vaikuttamaan asuntojen jakoon. Pakolaisten asumista tuetaan Ehjä ry:n ohjaajien voimin.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen peruspalvelut kuten nuorisotalotoiminta, kerhot, senioriliikunta, uimahallipalvelut ja tapahtumat ovat myös maahanmuuttajien saatavilla samoin kuten valtaväestöllekin ilman poikkeuksia tai rajoitteita. Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen palveluista tiedotetaan suomeksi ja tilannekohtaisesti englanniksi sekä henkilökohtaisesti joissakin tapauksissa suullisesti esim. nuorisotiloissa ja uimahallissa niin, että viesti menee perille mahdollisimman hyvin.

Liedon kirjasto tilaa tarpeen ja saatavuuden mukaan erikielisiä tilapäiskokoelmia maahanmuuttajien käyttöön. Maahanmuuttajaryhmille annetaan opastusta kirjastonkäyttöön tarvittaessa. Myös Liedon koulukirjastoissa pyritään ottamaan huomioon maahanmuuttajien tarpeet. Verkkokirjastopalveluja ja maahanmuuttajille suunnattuja esitteitä suunnitellaan Vaski-kirjastojen yhteistyönä.

Liedon seurakunta ja SPR

Liedon seurakunta tarjoaa yhteisön, jossa eri kulttuuritaustoista tulevat voivat löytää osallistumisen ja yhdessä tekemisen mahdollisuuden. Uskonto ja siihen liittyvät kulttuuriset tavat ovat merkittävä osa maahanmuuttajan identiteettiä ja kirkossa on laajaa uskonnollista osaamista ja ymmärrystä. Liedon seurakunnan diakoniatyö tarjoaa kriisiapua tasapuolisesti kaikille lietolaisille, myös maahanmuuttajille. Ystävä- ja tukihenkilötoiminta toteutuu seurakunnan omissa toiminnoissa ja myös yhteistyössä SPR:n kanssa.

Ystäväpalvelun kautta maahanmuuttajan on mahdollista saada tukea arkeen ja yksinäisyyteen liittyvissä kysymyksissä. Maahanmuuttajilla on myös mahdollisuus lähteä itse toimimaan vapaaehtoisena, järjestämään erilaisia tapahtumia ja tempauksia.

SPR:n monikulttuurisuusosasto tehostaa edelleen toimintaansa ystävätoiminnassa ottamalla käyttöön perinteisen ystävätoiminnan lisäksi myös Arjen apu -toimintamuodon. Sen avulla kotoutetaan maahanmuuttajia tehokkaasti ja nopeasti selkeän kaavion mukaan. Kansainvälisen klubin toimintaa SPR jatkaa ja kehittää yhdessä seurakunnan kanssa tarpeen ja voimavarojen mukaan. Myös muita eri kulttuureita yhdistäviä teematapahtumia järjestetään.

Liedon seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö mahdollistaa lapsille, perheille ja nuorille osallistumisen erilaiseen ryhmätoimintaan, kerhoihin ja rippikouluun. Seurakunnan palvelut ovat pääsääntöisesti ilmaisia, leiritoimintaan on mahdollista tarvittaessa saada avustusta.

Henkilö voi kääntyä kirkon puoleen myös kielteisen turvapaikkahakemuksen saatuaan. Tässä tilanteessa toiminnan lähtökohtana on avoimuus ja turvaa hakevan oikeuden puolustaminen (Kirkko turvapaikkana -periaate).

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa on solmittu sopimus pakolaisten hallitusta vastaanottamisesta kuntaan vuonna 2009. Sopimuksessa kunta on sitoutunut ottamaan vastaan 5-10 pakolaista vuodessa. Uusi sopimus on tehty vuonna 2016 ja uudessa sopimuksessa kunta sitoutuu vastaanottamaan yhteensä 60 pakolaista vuosina 2016 – 2018. Jos mahdollista, pakolaiset pyritään

valitsemaan siten, että heillä olisi mahdollisuus saada tukea jo aiemmin kuntaan sijoitetuilta pakolaisilta.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Liedon kunnan vuokra-asunnot keskittyvät kunnan keskustaajaman, joten suurin osa maahanmuuttaja lapsista on päivähoidossa keskustan päiväkodissa. Peruslinjauksena on kuitenkin se, että lapsi on päivähoidossa oman asuinalueensa päivähoitopaikassa. Myös maahanmuuttajakoululaiset keskittyvät keskustan kouluihin asuinalueensa mukaisesti. Henkilöstön monikulttuurisuuskasvatukseen ja -koulutukseen suhtaudutaan myönteisesti.

9.3. Masku

Alkuinfo

Neuvonta annetaan peruspalveluiden yhteydessä ja toiminnassa noudatetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman periaatteita.

Ohjaus ja neuvonta

Neuvonta annetaan peruspalveluiden yhteydessä.

Alkukartoitus

TE-toimisto tekee alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelman työvoimaan kuuluville maahanmuuttajille.

Tulkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkikeskuksesta.

Varhaiskasvatus

Maskun kunnan varhaiskasvatuksen yhteyshenkilönä toimii varhaiskasvatusjohtaja. Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa laaditaan lapselle varhaiskasvatussuunnitelma, jonka tekemisessä mukana on tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tulkki. Lapsi saa yksilöllisten tarpeiden mukaan tukea kasvun ja kehityksen tukemiseen. Tärkeimpinä kotouttamisen tavoitteina varhaiskasvatuksessa on suomen kielen perusvalmiuksien luominen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Lapsi tarvitsee suomen kieltä leikkiin, oppimiseen ja tasavertaisen osallisuuden toteutumiseen.

Perusopetus

Maskun koulutoimi tarjoaa esi- ja perusopetusta (vuosiluokat 1-6) viidessä alakoulussa ja yhdessä yläkoulussa (vuosiluokat 7-9). Maskun kouluissa on viime vuosina tarjottu S2-opetusta (suomi toisena kielenä) yksilöopetuksena 2-5 viikkotuntia maahanmuuttajaoppilaille, joiden suomen kielen valmiudet kaipaavat erityistä tukea. Oppilaan tuki on aluksi 4-5 viikkotuntia ja kielellisten valmiuksien kehittyessä tuntimäärää vähennetään. Esi- ja perusopetuksen yhteyshenkilönä toimii sivistysjohtaja.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Maskun kunta ostaa aikuiskoulutuksena opetusta Raisio-opistolta. Maskussa annetaan opetusta lukuisissa opintopiireissä. Opiskelijoita ohjataan myös Turun kristilliseen opistoon. Turun kristillisen opiston tarjontaan kuuluvat muun muassa perusopetuksen kymppiluokka, eri alojen jatko-opintoihin valmistavat kansanopistolinjat, maahanmuuttajakoulutukset sekä ammatilliset perus- ja lisäkoulutukset. Opiskelijoita on siellä vuosittain yli 30 eri maasta.

Sosiaalipalvelut

Perusturvakuntayhtymä Akseli (Masku – Mynämäki – Nousiainen) on vastannut 1.1.2011 alkaen kaikista terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluista ja 1.1.2013 alkaen myös sosiaalitoimen palveluista ja vammaispalveluista. Yhdyshenkilönä toimii aikuissosiaalityön päällikkö.

Terveyspalvelut

Perusturvakuntayhtymä Akseli (Masku – Mynämäki – Nousiainen) on vastannut kaikista terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluista 1.1.2011 lähtien ja 1.1.2013 alkaen myös sosiaalitoimen palveluista ja vammaispalveluista. Terveystarkastuksissa huomioidaan mahdolliset erilaiset kulttuurierot. Maahanmuuttajat ovat terveys- ja sosiaalitoimen asiakkaina yhdenvertaisia

kuntalaisia. Perusturvakuntayhtymä Akseli nimeää oman yhdysenkilönsä koskien sosiaali- ja terveyspalveluita.

Työllistäminen

Yhteysjohtaja ja etsivä nuorisotyöntekijä vastaavat työllistämisasiosta. Työttömiä työllistetään Maskun työllistämismallilla: oppisopimuksella, palkkatuella ja tarjoamalla työkokeilu- ja kuntouttavaa työtoimintapaikkoja kunnan eri hallintokuntiin.

Asuminen

Maskussa on monipuolinen asuntokanta, mutta määrällisesti vuokra-asuntoja on vähän. Maahanmuuttajille pyritään osoittamaan asunto vapautuvien asuntojen joukosta.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Maskun kunnan hyvinvointipalvelut julkaisee harrastustoiminnan oppaan vuosittain ja siihen on koottu kaikki maskulaisten harrastetoiminnan järjestöjen tiedot. Lisäksi harrastusmahdollisuuksista kerrotaan kunnan tiedotteissa. Maahanmuuttajille ei ole ollut erityistoimenpiteitä tapahtumiin osallistumiseksi, mutta he ovat voineet osallistua toimintaa yhdenvertaisina kantaväestön kanssa. Tietoa toiminnoista on ollut ainoastaan suomenkielellä, mutta tarvittaessa on yksilökohtaisesti opastettu esim. englanniksi.

Maskun kunnan kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden lähtökohtana on se, että ne ovat kaikille maskulaisille avoimia ja esteettömiä. Jokainen on tervetullut ja mihinkään ei velvoiteta. Näitä palveluita järjestetään myös yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja seurojen kanssa. Jokaiselle halukkaalle löytyy varmasti oma kiinnostava harrastetoiminta!

Kulttuurin osalta järjestetään esim. Turun seudun musiikkiopistossa, Naantalin musiikkiopistossa ja Turun konservatoriossa kunnan kulttuuritoimen tukemaa musiikinopiskelua, johon myös maskulaisten maahanmuuttajien on mahdollisuus osallistua. Lisäksi kulttuuritoimi tukee myös muiden taiteenalojen opiskelijoita tähän toimintaan varattujen määrärahojen puitteissa. Maskun kunnan kulttuuritilat (esim. museot ja taidenäyttelytilat) ovat myös kaikkien maahanmuuttajien käytettävissä ja näiden esittelemiseksi tehdään englanninkielinen esite.

Liikuntapalvelujen osalta on tavoitteena, että maahanmuuttajat käyttävät jo olemassa olevia Maskun kunnan tarjoamia monipuolisia liikuntapalveluja. Tavoitteena on myös markkinoida kunnan merellisiä virkistysalueita, Rivieran alueen ulkoilureitistöä ja kunnan eri alueiden luontopolkuja sekä kuntoratoja myös maahanmuuttajien käytettäväksi. Lisäksi maahanmuuttajanuoret voivat osallistua Maskun kunnassa järjestettävän liikuntatoiminnan lisäksi Turun alueen kuntien MIHI-toimintaan, jossa tarjotaan maksuttomia liikuntamahdollisuuksia kuntien eri liikuntatiloissa.

Nuorisotoiminnan kerhoihin, leireihin ja teematapahtumiin on tavoitteena saada osallistumaan myös maahan muuttaneita lapsia, nuoria ja heidän perheitään; tärkeä osa nuorisopalveluiden toiminnassa on lasten ja nuorten välisten ystävyysuhteiden kehittymisen mahdollisuus sekä myös syrjinnän ja rasismien vastainen toiminta.

Maskun, Nousiaisten ja Mynämäen kuntien kanssa yhteisesti järjestämä etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat myös maahan muuttaneiden nuorten käytettävissä.

Turun alueen kuntien nuorisotoimien yhteistyönä järjestetään kansainvälistä toimintaa.

Kirjastopalvelut

Maskun kirjasto kuuluu Vaski – kirjastoihin ja sillä on kolme toimipistettä, ne ovat kaikille avoimia ja niiden käyttö on maksutonta. Kirjastokortin saa jokainen, jolla on osoite Suomessa.

Kirjaston aineistovalinnassa pyritään ottamaan huomioon myös eri kieliryhmiä. Pääkirjaston lehtisalin lehtivalikoimaa laajentaa etäkäyttöiset sähköiset lehtipalvelut Press Reader, kansainvälinen sanoma- ja aikakauslehtipalvelu sekä Flipster, joissa on myös tarjolla englanninkielisiä aikakauslehtiä. Vieraskieliseen aineistoon saadaan täydennystä mm. muista Vaski-kirjastoista, joista asiakas voi tilata kirjoja omalla kielellään maksutta. Palvelua voidaan täydentää tilaamalla kaukolainoja Helsingin Monikielisestä kirjastosta. Kirjastossa on lainattavissa suomen kielen oppaita, kielikursseja sekä helppolukuista ja selkokielistä suomenkielistä aineistoa joka palvelee maahanmuuttajia suomen kielen oppimisessa. Kaikissa kirjastoissa on myös nettiyhteydet asiakkaiden käytettävissä, lisäksi pääkirjastossa ja Lemun lähikirjastossa on langaton verkkoyhteys esim. omia kannettavia varten.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa on solmittu v. 2016 sopimus pakolaisten hallitusta vastaanottamisesta kuntaan. Sopimuksessa kunta on sitoutunut ottamaan vastaan vuosina 2016 – 2018 enintään 25 pakolaista.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu. Rasistiseen käyttäytymiseen ja häiriöihin puututaan tarvittaessa yhteistyössä poliisin kanssa. Tuemme kolmannen sektorin toimijoiden toimintaa maahanmuuttajien kanssa, koska se edistää kotoutumista ja keskinäistä yhteisymmärrystä.

9.4. Mynämäki

Alkuinfo

Ei tekstiä.

Ohjaus ja neuvonta

Ei tekstiä.

Alkukartoitus

Hankitaan ostopalveluna Turusta.

Tulkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkikeskuksesta.

Varhaiskasvatus

Mynämäen varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä kuusi lasta, joilla on suomi toisena kielenä. Lisäksi yksi lapsi, jonka äidinkieli on ruotsi. Monikulttuurisuus ja kansainvälisyyskasvatus korostuvat niissä yksiköissä, joihin on sijoitettu maahanmuuttajalapsia. Kansainvälisyyskasvatuksessa ovat erilaiset projektit, kielisuihkut, laulut, lorut, leikit, ruuat ja ruokailutavat vahvasti ryhmän arjessa. Puheen tukena lapsille (ja myös heidän vanhemmilleen) käytetään kuvia, mahdollisesti viittomia, kirjoja.

Perusopetus

Maahanmuuttajalapsien kohdalla on käytetty kokeiluluontoisesti oppilaiden äidinkieltä osaavaa avustajaa. Kasvatuskeskusteluissa vanhempien kanssa käytetään tulkkia. Uskontokasvatuksen tilalle maahanmuuttajille järjestetään muuta kasvatusa. Mynämäessä opetetaan evankelisluterilaista ja ortodoksista uskontoa. Opetussuunnitelmassa on eritelty S2-opetus osana opetussuunnitelman äidinkieli-osuutta. Oppilaita on hyvin vähäinen määrä (alle 10).

Mynämäellä on sopimus valmistavan opetuksen antamisesta Turun kaupungin kanssa. Olemme järjestäneet yhden vuoden ajan valmistavaa opetusta omassa kunnassa.

Maahanmuuttajan oman äidinkielen opetusta voidaan ostaa muilta palveluntuottajilta tai järjestää opetus itse.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Raision koulutuskuntayhtymään (Raseko) kuuluva Mynämäen käsi- ja taideteollisuusopisto (MKTO) mahdollistaa maahanmuuttajille kädentaidon opinnot/ käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon valintakokeissa sisään päässeille oppilaille. Mynämäen lukiossa maahanmuuttajakysymykset eivät tällä hetkellä ole ajankohtaisia, mutta tarpeen mukaan esimerkiksi oman äidinkielen opetusta voidaan ostaa muilta palveluntuottajilta tai järjestää opetus itse.

Suomen kielen opetus

Mynämäen kansalaisopisto on yhdistetty Raisio-opistoon, jonka kautta tarpeen vaatiessa voidaan resurssien puitteissa valmistella myös tämän tyyppistä koulutusta.

Sosiaalipalvelut

Perusturvakuntayhtymä Akseli (Masku – Mynämäki – Nousiainen) on vastannut 1.1.2011 alkaen kaikista terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluista ja 1.1.2013 alkaen myös sosiaalitoimen palveluista ja vammaispalveluista.

Kotouttamislain määrittelemillä maahanmuuttajilla on oikeus sosiaalihuoltolain yms. lakien mukaiseen toimeentuloturvaan ja sosiaalipalveluihin. Toimeentulotuen ja sosiaalipalvelujen hakemisessa ja päätöksestä tiedottamisessa käytetään tarvittaessa tulkkiä. Tulkkipalvelut hankitaan Turun seudun tulkkikeskuksesta. Toimeentulotukiasiakkaat ohjataan alkukartoitukseen, mikäli kartoitusta ei ole aikaisemmin tehty.

Terveyspalvelut

Perusturvakuntayhtymä Akseli (Masku – Mynämäki – Nousiainen) on vastannut kaikista terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluista 1.1.2011 lähtien ja 1.1.2013 alkaen myös sosiaalitoimen palveluista ja vammaispalveluista. Terveystarkastuksissa huomioidaan mahdolliset erilaiset kulttuurierot. Maahanmuuttajat ovat terveys- ja sosiaalitoimen asiakkaina yhdenvertaisia kuntalaisia. Tarvittaessa voidaan kotouttamissuunnitelma laatia myös iäkkäille maahanmuuttajille. Tarvittaessa käytetään tulkkipalvelua. Perusturvakuntayhtymä Akseli nimeää oman yhdyshenkilönsä koskien sosiaali- ja terveyspalveluita.

Työllistäminen

Kunta järjestää tarvittaessa kuntouttavaa työtoimintaa maahanmuuttajille.

Asuminen

Kunta-Asunnot Oy omistaa Mynämäen kunnassa olevan vuokra-asuntokannan. Kunnan suorassa omistuksessa on muutamia rivitalo- ja kerrostalohuoneistoja.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoris- ja vapaa-aikapalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelut ovat kaikille avoimia. Kaikki toiminta on uskonnoista vapaata. asiat tiedotetaan suomen kielellä eikä käännösmateriaalia ole, koska ei ole ollut toistaiseksi tarvetta.

Kansainvälisyyskasvatusta järjestetään nuorisotoimissa esimerkiksi erilaisten projektien välityksellä (Cimo, EVS-vapaaehtoiset).

Kaikki Mynämäen kunnan kulttuuritoimen järjestämät kulttuuritapahtumat ja tilaisuudet ovat avoinna kaikille.

Kaikki kunnankirjaston palvelut ovat maahanmuuttajien käytettävissä. Mynämäen kirjasto kuuluu Vaski-kirjastokimppaan ja sen kautta on mahdollista tarjota maahanmuuttajille kirjallisuutta tarvittaessa myös heidän omalla äidinkielellään. Aineistoa, jota ei Vaski-kirjastoista löydy, voidaan tilata kaukolainaksi muista kirjastoista. Kirjasto voi toimia myös kielenoppimisen tukena, sillä lainattavissa on myös erilaisia suomen kielen oppaita ja suomen kielen kielikursseja.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Kunnanvaltuusto on 16.5.2016 § 18 hyväksynyt sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Kunnalla on henkilöstön tasa-arvosuunnitelma.

9.5. Naantali

Alkuinfo

Neuvontaa annetaan peruspalveluiden yhteydessä.

Ohjaus ja neuvonta

Sosiaalityöntekijät ja pakolaisohjaaja tekevät yhteistyötä maahanmuuttajien asioiden hoidossa kunkin henkilön/ perheen tarpeen mukaan. Lisäksi käytetään EHJÄ ry:n palveluita alaikäisten ohjauksessa oman kunnan työntekijöiden lisäksi.

Alkukartoitus

TE-toimisto tekee alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelman. 1.8.2017 alkaen Naantali on mukana Turun seudun työllisyyden kuntakokeilussa, jolloin alle 25-vuotiaitten ja yli vuoden työttömänä olleiden kotoutuja-asiakkaiden työhallinnon palvelut siirtyvät Turun kaupungin vastuulle.

Tulkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkikeskuksesta tai Raision Tulkkipalvelusta.

Varhaiskasvatus

Erityislastentarhanopettajat osallistuvat maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Yhdessä vanhempien kanssa tutustutaan eri kulttuurien perinteisiin ja varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan vanhempien vakaumusta mm. uskontokasvatuksessa. Jotta yhteistyö eri kulttuuri- ja kielitaustaisten perheiden kanssa sujuisi mahdollisimman hyvin, on päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välisissä keskusteluissa mahdollisuus käyttää tulkkipalveluita.

Perusopetus

Naantalissa maahanmuuttajataustaiset lapset sijoittuvat oman asuinalueensa kouluun ja heidät integroidaan suoraan kotiluokkiinsa. Maahanmuuttajaoppilaalle laaditaan yhteistyössä vanhempien kanssa henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jossa otetaan huomioon oppilaan lähtökohta, aiempi koulunkäyntihistoria ja oppimistarpeet.

Uskonnonopetusta on mahdollista järjestää etäopetuksena. Valmistavan opetuksen osalta Naantalilla tekee yhteistyötä naapurikuntien kanssa tai järjestää valmistavaa opetusta omana työnä. Maahanmuuttavalle perusopetusikäiselle annetaan valmistavaa opetusta yhden vuoden ajan, jonka jälkeen hänet ohjataan kaupungin omaan oppilaitokseen/lähikouluun.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Toisen asteen oppilaitoksina Naantalissa toimivat Naantalin lukio sekä RASEKOn toimipiste. Maahanmuuttajaoppilaat, joilla on riittävä kielitaito, voivat hakeutua näihin oppilaitoksiin normaalisti yhteishaun kautta.

Sosiaalipalvelut

Pääsääntöisesti maahanmuuttajien peruspalvelut koostuvat samoista palveluista, joita muillekin kuntalaisille tuotetaan. Sen lisäksi Naantalissa on ollut asumispalvelujenohjaaja, jonka työajasta 50% on suunnattu maahanmuuttajien ohjaamiseen ja 1.8.17 alkaen Naantalissa on aikaisemman resurssin lisäksi yksi kokoaikainen pakolaisohjaaja.

Lapsiperheiden sosiaalityön perhetyö on tarvittaessa osallisena kotouttamisen tueksi. Perhetyö tukee maahanmuuttajan pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti maahanmuuton alkuvaiheessa ohjaten ja neuvoen perheitä, jotta kotoutuminen käynnistyy nopeasti. Perhetyö on esimerkiksi arkisten asioiden hoitoa, tutustuttamista asuinalueeseen ja palveluihin, kulttuuritietouden antamista ja olemista linkkinä esimerkiksi neuvolaan, päiväkotiin ja kouluun.

Merkittävä yhteistyökumppani sosiaalipalveluissa on Erityishuoltojärjestö Ehjä ry:n ohjaajan antama tuki alaikäisille. Tarvittaessa voidaan ostopalveluna hankkia Lounais-Suomen Mielenterveysseuran Turun kriisikeskuksen tarjoamia palveluja.

Suomen Punaisen Ristin Naantalin osaston kautta järjestetään vapaaehtoista ystävätoimintaa maahanmuuttajille. Naantalin seurakunnan diakoniatyö on järjestänyt toimintaa, johon maahanmuuttajat voivat osallistua. Jatkossa pyritään kunnallisen toimijan lisäksi saamaan kolmannen sektorin toimijoita tiiviiksi osaksi kotouttamistyötä.

Terveyspalvelut

Terveystoimen palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin potilas-/asiakastyön puitteissa. Asiakkaan ja perheen keskeinen yhteyshenkilö on maahanmuuttajille nimetty terveydenhoitaja, joka antaa ohjausta ja neuvontaa terveysasioissa, suorittaa terveystarkastukset ja ohjaa asiakkaan tarvittaessa alueen omalääkärille. Äitiysneuvolassa maahanmuuttajille on nimetty terveydenhoitaja ja lastenneuvolassa terveydenhoitaja valikoituu väestövastuualueen perusteella.

Maahanmuuttaja-asiakasta kohden varataan pidempi vastaanottoaika ja käytetään tarvittaessa tulkkauspalveluja. Terveystoimeen tuleva uusi työntekijä saa tarvittaessa perehdytyksen ja konsultaatiomahdollisuuden liittyen maahanmuuttajatyöhön, esim. opintokäynnin maahanmuuttovirastoon.

Työllistäminen

Työllistyminen kuuluu vielä toistaiseksi TE-toimiston tehtäviin. Kunta järjestää tarvittaessa kuntouttavaa työtoimintaa maahanmuuttajille. 1.8.2017 alkaen Naantali on mukana Turun seudun työllisyyden kuntakokeilussa, jolloin alle 25-vuotiaitten ja yli vuoden työttömänä olleiden kotoutuja-asiakkaiden työhallinnon palvelut siirtyvät Turun kaupungin vastuulle.

Asuminen

Kuntapaikan saaneet maahanmuuttajat saavat asunnon Naantalin Vuokratalot Oy:n vuokra-asunnoista tai vapailta markkinoilta. Maahanmuuttajille on myönnetty vuokra-asuntoja eri puolilta Naantalin kaupunkia, asumisen keskittämistä on vältetty. Käytännössä vuokra-asuntoihin on hakijoita moninkertainen määrä.

9.6. Nousiainen

Alkuinfo

Neuvontaa annetaan peruspalveluiden yhteydessä.

Ohjaus ja neuvonta

Ohjausta ja neuvontaa maahanmuuttajille antavaan työntekijään ei ole tarvetta, koska maahanmuuttajien määrä on vähäinen.

Alkukartoitus

Hankitaan ostopalveluna Turun kaupungilta. Työnhakija-asiakkaiden alkukartoitus tehdään TE-toimiston kotouttamispalveluissa.

Varhaiskasvatus

Nousiaisten varhaiskasvatuksen piirissä on tällä hetkellä 9 lasta, joiden toisena kielenä on suomi. Maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatus järjestetään lähipalveluna yhdessä vanhempien kanssa suunnitellen. Tarvittaessa kartoitamme avustajan tarpeen, mikäli lapsen tilanne niin vaatii. Tuemme myös lapsen sosiaalisia kontakteja ryhmässä. Arjen hyvinä työkaluina päivähoidossa käytämme lauluja, loruja, tarinoita ja leikkejä. Tarvittaessa teemme yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa (seurakunta, MLL). Myös ns. nivelvaiheissa, esimerkiksi lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen, teemme tiivistä yhteistyötä.

Perusopetus

Kunta järjestää S2-kielen opetusta tai siihen liittyvää tukiopetusta sekä perusopetukseen valmistavaa opetusta. Myös maahanmuuttajien oman äidinkielen opetuksen tarve selvitetään aina tapauskohtaisesti. Tarvittaessa oppivelvollisuusiän ylittäneet maahanmuuttajat voidaan ohjata Turun kristilliseen opistoon. Uskonnonopetuksessa toimitaan normaalisti perusopetuslain säädösten mukaisesti. Toistaiseksi kunnassa ei ole käytetty koulunkäyntiavustajia maahanmuuttajalapsien avustamisessa. Heidän tarpeensa määritellään perusopetuslain säädösten nojalla tarvittaessa.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Nousiaisten kunta tekee sopimukseen perustuvaa yhteistyötä Turun kaupungin kanssa opetustoimessa. Lukio-opetuksen, toisen asteen oppilaitosten, ammattiopistojen ynnä muiden osalta seudullinen yhteistyö on keskeinen toimintatapa. Esimerkiksi lukio-opetuksen osalta hyödynnetään tarvittaessa yhteistyötä lähialueen lukioiden kanssa. Nousiaisten kunnassa ei ole lukion lisäksi muita toisen asteen oppilaitoksia.

Suomen kielen opetus

Suomen kielen opiskelun osalta (mukaan lukien aikuiset maahanmuuttajat) opiskelijat ohjataan tarvittaessa Turun seudulla käytettävissä oleviin opiskelupaikkoihin, kuten esimerkiksi Turun kristilliseen opistoon tai muihin vapaan sivistystyön oppilaitoksiin. Työnhakijan olevat kotoutuja-asiakkaita ohjataan myös työvoimapolitiiseen kotoutumiskoulutukseen Turkuun.

Tulkkipalvelut

Tulkkipalvelu on tarvittaessa käytettävissä Turun seudun tulkikeskuksesta.

Sosiaalipalvelut

Perusturvakuntayhtymä Akseli, johon kuuluvat Nousiaisten, Maskun ja Mynämäen kunnat, vastaa tällä hetkellä terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluista sekä myös muista sosiaalipalveluista päivähoitoa lukuun ottamatta.

Kotouttamislain mukaisilla maahanmuuttajilla ja muilla vastaavilla henkilöillä on oikeus sosiaalihuoltolain yms. lakien mukaiseen toimeentuloturvaan ja sosiaalipalveluihin. Tulkkipalvelut ovat tässäkin yhteydessä käytettävissä. Toimeentulotukiasiakkaat ohjataan tarvittaessa em. alkukartoitukseen. Kunnassa ei ole erikseen nimetty maahanmuuttajiin keskittyntä työntekijää.

Terveyspalvelut

Perusturvakuntayhtymä Akseli, johon kuuluvat Nousiaisten, Maskun ja Mynämäen kunnat, vastaa tällä hetkellä terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palveluista sekä myös muista sosiaalipalveluista päivähoitoa lukuun ottamatta. Terveystarkastuksissa huomioidaan mahdolliset erilaiset kulttuurierot ja maahanmuuttajat ovat terveys- ja sosiaalitoimen asiakkaina yhdenvertaisia kuntalaisia.

Työllistäminen

Nousiaisten kunta tekee yhteistyötä Turku Science Park Oy:n (entinen Turun seudun kehittämiskeskus, TSEK) kanssa. Yhteistyön kautta kunnalla on mahdollisuus saada yritysten neuvontapalveluita mm. elinkeinoasiamiesten kautta. Perusturvakuntayhtymä Akseli vastaa Nousiaisten kunnan työllisyysasioiden hoidosta lukuun ottamatta velvoitetyöllistettäviä, joista kunta vastaa itse.

Asuminen

Nousiaisten kunnan suorassa omistuksessa on muutamia rivitalo- ja vuokraluoneistoja.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Tulevaisuudessa kysynnän mahdollisen kasvun myötä ollaan valmiita ottamaan maahanmuuttajat huomioon tapahtumia suunniteltaessa.

Kirjastopalvelut ovat avoimia kaikille. Yhteistyö muiden Vaski-kirjastojen kanssa tarjoaa myös Nousiaisten kunnankirjaston asiakkaille laajat aineistovalikoimat esimerkiksi kirjallisuutta harvinaisemmilla kielillä, suomenkielen kielikursseja, harvinaisten kielten sanakirjoja, selkokirjoja yms. Kaikkien Vaski-kirjastojen aineistot ovat kaikkien asiakkaiden käytettävissä. Vaski-kirjastoissa myös suunnitellaan ja kehitellään erilaisia maahanmuuttajapalveluja, kuten tapahtumia ja monikielistä esitettä.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Nousiaisten kunta on solminut Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa sopimuksen kuntaan osoittamisesta ja kotouttamisen edistämisestä. Sopimuksen mukaan kunta varautuu järjestämään kotoutumista edistävät palvelut ja toimenpiteet kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaisille, kuntaan osoitetuille ja sijoittuneille henkilöille.

Nousiaisten on sopimuksen mukaisesti varautunut vastaanottamaan vuosittain 6-7 pakolaista niin, että yksittäisenä vuotena määrä voi olla suurempikin, mutta määrä on vuosina 2016 - 2018 enintään 20 pakolaista (3-5 asuntoa/perhettä). Lisäksi kuntaan voi muuttaa pakolaisia itsenäisesti sekä perheen yhdistämisen kautta.

ELY-keskus ja kunta yhdessä arvioivat vuosittain kuntaan osoitettavien ja sijoittuvien henkilöiden määrät, henkilöiden kuntaan muuton alkuvaiheen palveluihin, asumiseen sekä muihin kotouttamis- ja peruspalveluiden käyttöön kohdistuvat tarpeet. Neuvottelu järjestetään vuosittain ensimmäisen vuosikolmanneksen aikana.

Nousiaisten kunnalla on ollut seudullinen kotouttamisohjelma 2013-2016.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen
Kunnalla on henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Järjestöt

Nousiaisten kunnan keskeisiä yhteistyökumppaneita kotouttamiseen liittyvissä asioissa ovat muun muassa SPR ja MLL sekä Nousiaisten seurakunta.

9.7. Paimio

Alkuinfo

Neuvontaa annetaan peruspalveluiden yhteydessä. Maahanmuuttaja-asiakkaita ohjataan myös Turussa Skanssin kauppakeskuksessa toimivalle Infotorille.

Ohjaus ja neuvonta

Ohjausta ja neuvontaa annetaan sosiaalitoimistossa ja TE-toimistossa tarvittaessa.

Alkukartoitus

TE-toimisto tekee alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelman työvoimaan kuuluville maahanmuuttajille.

Tulkkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkikeskuksesta.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa ei tällä hetkellä anneta suomi tai ruotsi toisena kielenä (S2) -opetusta. Päiväkodeissa toteutetaan tarvittaessa kielikerhotoimintaa maahanmuuttajataustaisille lapsille. Toimintaa varten on koottu oma materiaalipaketti. Maahanmuuttajalapsen oman äidinkielen opetusta ei ole ollut tarvetta järjestää. Perheitä ohjataan ja tuetaan oman äidinkielen ylläpitämiseen kotona.

Perusopetus

Perusopetukseen valmistavaa opetusta ja suomi tai ruotsi toisena kielenä (S2) -opetusta ei tällä hetkellä toteuteta. Opetuksen järjestämisessä hyödynnetään tarvittaessa seudullista yhteistyötä tai harkitaan opetusjärjestelyiden toteuttamista omana toimintana. Maahanmuuttajan oman äidinkielen opetukseen ei ole ollut tarvetta eikä sitä järjestetä. Koulunkäyntiavustajien käyttäminen maahanmuuttajalapsia varten on tarvittaessa mahdollista. Muiden uskontojen opetuksen osalta lähikunnissa järjestettävä opetus antaa seudulla mahdollisuuksia tarjota ko. opetusta myös Paimiossa koulua käyville oppilaille.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Paimiossa on oma lukio. Siellä tarvittavista kotouttamistoimenpiteistä päätetään tapauskohtaisesti. Aikuisväestön koulutusta tarjoaa Paimion kansalaisopisto, jossa toteutetaan suomenkielen opetusta ulkomaalaisille.

Sosiaalipalvelut

Kuntaan tulevat pakolaiset tai perheet tulevat aikuissosiaalityön asiakkaiksi ja palvelut ovat pääsääntöisesti samat kuin muillakin asiakkailla. Kunnassa ei ole nimetty maahanmuuttajatyöntekijää. Sosiaalitoimessa ohjataan asiakkaat eri palveluiden piiriin, avustetaan viranomaisasioinnissa sekä ohjataan heitä vapaa-ajanmahdollisuuksiin. Tehdään yhteistyötä Punaisen Ristin kanssa ja heidän kauttaan on järjestynyt asiakkaille tukihenkilöitä.

Terveyspalvelut

Perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä (Paimion-Sauvon terveyskeskus). Terveyskeskuksen palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin potilas-/asiakastyön puitteissa. Asiakasta kohden varataan pidempi vastaanottoaika ja

käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja. Terveystarkastuksissa huomioidaan mahdolliset erilaiset kulttuurierot. Maahanmuuttajat ovat terveys- ja sosiaalitoimen asiakkaina yhdenvertaisia kuntalaisia. Kuntayhtymän mielenterveysyksikkö vastaa lievempien mielenterveyden häiriöiden hoidosta. Pitkäkestoiset terapiapalvelut tuotetaan ostopalveluna tai seudullisesti.

Työllistäminen

Yrittäjille tarjoaa neuvontaa Turku Science Park. Science Parkin Yrityspalvelupiste Potkuri on erikoistunut aloittavan yrityksen tarvitsemiin palveluihin.

Varsinais-Suomen TE- toimiston kotouttamispalvelut on osaamisen kehittämisen palveluun kuuluva erityispalvelu, jonka asiakkaiksi kuuluvat kotoutumislain piirissä olevat työnhakija-asiakkaat. Palvelu tuotetaan keskitetysti koko Turun seudun kunnille Turun toimipisteestä, Linnankatu 52 B.

Varsinais-Suomen TE- toimiston kotouttamispalvelut laatii asiakkailleen kotoutumissuunnitelman yhdessä asiakkaan kanssa. Kotouttamispalvelut ohjaa asiakkaansa kielelliseen alkukartoitukseen ja hoitaa suomen kielen koulutukseen. Kotoutumiskoulutuksen jälkeen on asiakkailla mahdollisuus hakeutua lähipalvelujen käyttäjiksi, jos työttömyys edelleen jatkuu. Ensisijaisena tavoitteena on pidettävä ammatillisen peruskoulutuksen hankkimista sekä työllistymisen kannalta riittävän kielitaidon saamista. Viimesijaisena palveluna, työttömyyden edelleen jatkuessa, asiakkaille tarjotaan mahdollisuutta kuntouttavaan työtoimintaan tai muuhun työllistymistä edistävään toimenpiteeseen. 1.8.2017 alkaen Paimio on mukana Turun seudun työllisyyden kuntakokeilussa, jolloin alle 25-vuotiaitten ja yli vuoden työttömänä olleiden kotoutuja-asiakkaiden työhallinnon palvelut siirtyvät Turun kaupungin vastuulle.

Asuminen

Kunta-asuntojen tilanne hyvä, eikä ole tarvetta maahanmuuttajien ohjaukseen asumiseen liittyen.

Kirjasto-, kulttuuri-, ja vapaa-aikapalvelut

Maahanmuuttajien käytössä ovat kaikki Paimion kaupungin kulttuuri-, kirjasto- ja vapaa-aikapalvelut.

Kaikkien kulttuuritapahtumien tavoitteena on lisätä paikallistuntemusta, ihmisten vuorovaikutusta sekä suvaitsevaisuutta. Varsinaisia maahanmuuttajille suunnattuja tapahtumia ei vielä ole, mutta kysynnän kasvaessa ollaan valmiita ottamaan maahanmuuttajat huomioon tapahtumia suunniteltaessa. Kaupungin merkittävimmissä kulttuurikohteissa opastukset ja esittelyt on saatavissa eri kielillä. Tavoitteena on tuottaa palveluista tietoa myös selkosuomeksi.

Vaski-kirjastojen 18 kunnan alueella tekemä seudullinen yhteistyö tarjoaa Paimion kirjaston asiakkaille koko Vaski-alueen laajat aineistovalikoimat käyttöön maksutta, kuten esimerkiksi kirjallisuutta omalla äidinkielellä, suomen kielen kielikursseja ja eri kielten sanakirjoja. Lisäksi voidaan tilata aineistoa käytettäväksi Helsingissä sijaitsevasta Monikielisestä kirjastosta, mistä löytyy aineistoa yli 80 kielellä lapsille, nuorille ja aikuisille. Vaski-kirjastot tarjoavat asiakkailleen myös sanoma- ja aikakauslehtiä verkkolehtinä eri kielillä useista eri maista. Vaski-kirjastojen verkkosivuilta eli verkkokirjastosta löytyvät kaikki ohjeet ja kirjaston palvelut myös englanniksi ja ruotsiksi.

Vapaa-aikapalveluiden toiminta, kuten nuorisotalotoiminta, leirit, retket ja tapahtumat ovat kaikille avoimia. Lisäksi aktiivisia liikunta- ja nuorisoyhdistyksiä on monia, joten harrastusmahdollisuudet ovat kaikenikäisille hyvät.

Monikulttuurista nuorisotyötä ei ole vielä ollut. Monikulttuurisuuskasvatuksen ja -koulutuksen tarvetta kuitenkin on. Palveluista tiedottamista maahanmuuttajanuorille ei toistaiseksi ole ollut. Monikulttuurisuustapahtumia on ollut joitakin.

Palveluiden markkinointia eri kielillä pitää tehostaa. Tiedottamisen pääväylänä toimivat kaupungin internetsivut. Kaupungin nettisivuista on tiivistetyt sekä ruotsin että englanninkieliset versiot.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Kaupunki on tehnyt sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta. Kuntapaikoille on saapunut tällä hetkellä kuusi henkilöä.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Maahanmuuttajat asuvat hajautetusti ja ovat normaalipalveluiden piirissä. Nämä asiat edesauttavat kuntaan kotoutumista ja lisäävät kanssakäymistä kaikkien kuntalaisten kanssa. Sen lisäksi Paimio tekee yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa koskien toimintaa maahanmuuttajien kanssa, koska se lisää keskinäistä yhteisymmärrystä ja kanssakäymistä.

9.8. Parainen

Paraisten kaupunki on ottanut vastaan kiintiöpakolaisia vuodesta 2014 alkaen. Kiintiöpakolaisten kotouttaminen on järjestetty suomeksi. Kaupunginhallituksen asettama työryhmä selvittää mahdollisuutta järjestää kotouttaminen myös ruotsiksi. Kotouttaminen voidaan järjestää ruotsiksi aikaisintaan vuonna 2018.

Tämä kotouttamisohjelma keskittyy kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kotouttamiseen. Tavoitteena on maahanmuuttajapalveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen. Ohjelmaa voidaan käyttää muiden maahanmuuttajien kotouttamisen tukemiseen soveltuvin osin. Tilastokeskuksen väestötietojen mukaan Paraisilla asui 31.12.2016 muun kuin ruotsin- tai suomenkielisiä henkilöitä 412.

Paraisilla työskentelee kokopäivätoiminen pakolaisohjaaja ja sosiaalityöntekijä, jonka työajasta puolet on pakolaisten kotouttamisen parissa tehtävää työtä.

Pakolaisohjaajan työhuone on Perhetalo Ankkurissa, jolla on keskeinen merkitys pakolaisten kanssa tehtävässä työssä. Perhetalo Ankkuriin sijoitettu moniammatillinen toiminta mahdollistaa oppilashuollon, lasten- ja äitiysneuvolan sekä perhetyön ja perheneuvolan välisen yhteistyön, minkä ansiosta apua ja tukea voidaan tarjota jo varhaisessa vaiheessa.

Yhdyshenkilöt:

Maahanmuuttajayhdyshenkilöt:

Gudrun Degerth, pakolaisohjaaja

Micaela Strömborg, pakolais-/aikuissosiaalityöntekijä

Muut yhdyshenkilöt:

Sosiaalipalvelut: yksikönpäällikkö Heidi Ulriksson / sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Paula Sundqvist

Terveyspalvelut: ylilääkäri Katriina Korhonen / sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Paula Sundqvist

Varhaiskasvatus: päivähoiton päällikkö Pia Hotanen/ opetuspäällikkö Ulrika Lundberg

Perusopetus: opetuspäällikkö Katriina Sulonen / opetuspäällikkö Ulrika Lundberg

Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut: kulttuuripäällikkö Ann-Sofie Isaksson /opetuspäällikkö Ulrika Lundberg

Alkuinfo, ohjaus ja neuvonta

Pakolaisperheiden ensimmäisestä infosta vastaavat pakolaisohjaaja, sosiaalityöntekijä ja terveydenhoitaja. Terveydenhoitajan merkitys on hyvin tärkeä erityisesti alussa, jolloin perheissä voi olla erilaisia terveysongelmia. Terveydenhoitaja valmistelee myös laboratorio- ja röntgentutkimuksia, tekee ensimmäiset terveystarkastukset ja aloittaa rokotusohjelmat.

Pakolaisia on ohjaamassa tiimi, jossa ovat mukana pakolaisohjaaja, sosiaalityöntekijä, perhetyöntekijä ja terveydenhoitaja. Pakolaisohjaaja vastaa perustavan ohjauksen antamisesta ja kutsuu tarvittaessa tiimin koolle. Pakolaisohjaaja ja sosiaalityöntekijä järjestävät pakolaisille suunnattuja ryhmätilaisuuksia, joissa annetaan informaatiota ja keskustellaan eri aiheista, kuten

ravinnosta, terveydestä, lasten kasvatuksesta, yhteiskunnan tukimuodoista ja keskeisestä lainsäädännöstä. Keskusteluryhmien suunnittelu ja ohjaus laaditaan moniammatilliselta pohjalta. Kaupungin eri toimialat tarjoavat myös muuta ohjausta ja informaatiota henkilökohtaisilla käynneillä.

Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea sekä miesten että naisten ymmärrystä suomalaista kasvatusta-, koulu- ja yhteiskuntajärjestelmää kohtaan sekä tutustuttaa pakolaiset lasten ja aikuisten oikeuksiin ja seksuaali- ja tasa-arvokasvatukseen liittyvän lainsäädännön keskeisiin kohtiin.

Tavoitteena on työstää kasvatuskulttuurisia eroavaisuuksia yhteisen ymmärryksen lisäämiseksi jotta löytäisimme hyviä tapoja toimia yhdessä sekä aikuisten että lasten eduksi.

Toiminnassa järjestetään säännöllisesti kokoonpanoltaan vaihtelevia verkostotapaamisia, jotka pakolaisohjaaja kutsuu koolle. Verkostossa ovat mukana koulun, päivähoidon ja terveydenhuollon edustajat sekä koulupsykologi, koulukuraattori, sosiaalityöntekijä, perhetyöntekijä ja pakolaisohjaaja.

Pakolaisohjaaja ja sosiaalityöntekijä vierailevat säännöllisesti kouluissa ja päiväkodeissa, he pitävät myös säännöllistä yhteyttä koteihin tekemällä kotikäyntejä.

Kolmannen sektorin järjestöt ja vapaaehtoiset ovat myös hyvin tärkeitä yhteistyökumppaneita pakolaisia vastaan otettaessa ja kotoutettaessa. Pakolaisohjaaja koordinoi yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa tätä tärkeää resurssia pyrkimyksenään kehittää yhteistyötä. Esimerkkejä Paraisilla toimivista yhteistyökumppaneista ovat SPR, Saaristo ilman rajoja, Paraisten suomen- ja ruotsinkielinen seurakunta, Turun seudun yhteisöpedagogi- ja sosionomikoulutusten korkeakouluopiskelijat, Opetuskoti Mustikka, sekä lukuisat ystävä- ja tukihenkilöt. Vapaa-ajantoiminnassa on käynnistetty yhteistyö Piffenin, Picturan ja Kombin kanssa. Yhteistyöverkostoa kehitetään jatkuvasti.

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Pakolaisilla on oikeus saada kolmen ensimmäisen vuoden aikana kotoutumissuunnitelma, jonka tarkoituksena on tukea yhteiskunnallisia valmiuksia ja kansalaisvalmiuksia, kehittää kielitaitoa ja vahvistaa edellytyksiä osallistua työelämään. Pakolaisia kannustetaan myös ylläpitämään omaa kieltään ja kulttuuriaan. Alkukartoituksessa ja kotoutumissuunnitelman laatimisessa moniammatillisella yhteistyöllä on suuri merkitys, samoin kolmannen sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tehdään yhdeksi vuodeksi, minkä jälkeen se päivitetään seuraavan kolmen vuoden aikana. Kotoutumissuunnitelman keskeytyessä suunnitelmaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella.

Kunnan sosiaalityöntekijä vastaa alkukartoituksesta ja kotoutumissuunnitelman laatimisesta henkilöille, jotka ovat työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ulkopuolella ja tarvitsevat toimeentulotukea elämiseen. Sosiaalityöntekijä vastaa myös perheiden ja lasten kotoutumissuunnitelmien laatimisesta, mikäli sellaiset laaditaan. TE-toimisto huolehtii alkukartoituksesta ja kotoutumissuunnitelman laatimisesta sekä työllistymistä edistävästä koulutuksesta mukaan lukien kielikursseista työnhakijoiksi ilmoittautuneiden henkilöiden osalta.

Tulkkkaus

Tulkkipalvelut hankitaan ostopalveluna ensisijaisesti Turun seudun tulkkikeskuksesta. Käytämme mahdollisuuksien mukaan myös omankielenavustajaa epävirallisissa tilanteissa.

Opetus

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa on valmiudet tukea jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä lapsen tarpeiden mukaisesti. Käytössä on monia myös maahanmuuttajalasten kehitystä tukevia toimintatapoja ja menetelmiä: ”Lapsen silmin”, pienryhmätoiminta, joustavat ryhmittelyt, ulkopedagogiikka, kielenkehitystä tukevat menetelmät ja toimintatavat jne. Ylimääräisiä henkilöresursseja tarvitaan ainakin ensimmäisen vuoden aikana lapsimäärästä ja heidän taustastaan riippuen. Tulkkauspalvelut ovat välttämättömiä erityisesti yhteydenpidossa lasten vanhempiin kasvatuskumppanuuden toteuttamiseksi ja vanhempien osallisuuden varmistamiseksi.

Esiopetus ja perusopetus

Maahanmuuttajien esi- ja perusopetus on järjestetty syksystä 2014 lähtien Koivuhaan koulussa. Opetuskieli on suomi. Luokanopettajan lisäksi ryhmässä työskentelee koulunkäynnin ohjaaja. Oppilaat ovat pääasiallisesti vuosiluokkien 1–6 oppilaita, mutta valmistavan opetuksen ryhmässä voi olla mukana myös esiopetusikäisiä lapsia.

Esi- ja perusopetusikäisille lapsille ja nuorille tarjotaan oman kielen opetusta, joka hankitaan ostopalveluna.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Valmistavan luokan oppilaat ovat vasta siirtymässä perusopetuksen vuosiluokille 7–9, joten kaupungissa ei ole järjestetty perusopetuksen jälkeistä koulutusta tai esimerkiksi suomen kielen opetusta oppivelvollisuusiän ylittäneille nuorille. Suomen tai ruotsin kielen opetuksen jatkumon varmistaminen näille nuorille on ensiarvoisen tärkeää, jotta nuoren opiskelu perusopetuksen jälkeen tai työelämään sijoittuminen onnistuu. Lähiseudun kuntien kanssa tehtävä yhteistyö vahvistaa osaamisen jakamista ja hyödyntämistä yli kunta- ja kielirajojen.

Kaupungissa toimii ruotsinkielinen toisen asteen oppilaitos sekä ruotsin- ja suomenkieliset lukiot, joten valmiudet mahdolliseen perusopetuksen jälkeiseen suomen tai ruotsin kielen opetukseen ovat jo olemassa.

Suomen kielen opetus

Työmarkkinoiden käytettävissä oleville pakolaisille tarjotaan TE-toimiston kautta kieliopintoja. Paikkakunnan vapaaehtoisten järjestämällä kielikoulutuksella on suuri merkitys työmarkkinoiden ulkopuolella oleville pakolaisille. Nämä viikoittaiset arkisuomi-kurssit kiintiöpakolaisille ja turvapaikanhakijoille ovat järjestäneet SPR ja Saaristo ilman rajoja ry.

Sosiaali- ja terveystalvet

Sosiaalipalvelut

Oleskeluluvan ja kuntapaikan saaneilla maahanmuuttajilla on samat oikeudet kuin kunnan muilla asukkailla saada sosiaalihuoltolain mukaista palvelua sekä erityislainsäädännön mukaista täydentävää palvelua.

Kunnan sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat työskentelevät maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa. Jos asiakkaat ovat kiintiöpakolaisia tai oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita, heidän asioitaan hoitavat pakolaisasioista vastaava sosiaalityöntekijä ja pakolaisohjaaja.

Sosiaalityöntekijä kartoittaa yhdessä perheen kanssa perheen tilanteen ja tekee arvion perheen palvelutarpeesta. Mahdolliset erityisen tuen tarpeet ja yhteistyö kunnan muiden toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa kartoitetaan. Perheitä informoidaan myös suomalaisesta tukijärjestelmästä sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.

Palvelutarve arvioidaan sosiaalihuoltolain mukaisesti. Tarvittaessa laaditaan asiakassuunnitelma.

Asiakkaalla on halutessaan oikeus käyttää tulkkia. Sosiaalikeskus tilaa tulkin. Asiakaskäynteihin varataan enemmän aikaa tulkin osallistuessa käyntiin.

Terveyspalvelut

Kiintiöpakolaiset tarvitsevat runsaasti terveyskeskuksen palveluja saapuessaan uudelle kotipaikkakunnalleen. Monilla on pitkäaikainen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelujen sekä kuntoutuksen tarve.

Jokaiselle pakolaiselle tehdään perusteellinen terveystarkastus. Pakolaisohjaaja järjestää tarkastuksen ja osallistuu siihen, käyttää tulkkia ja ottaa tarvittaessa mukaan myös muita työntekijöitä, kuten esimerkiksi perhetyöntekijän ja terveydenhoitajan. Tavoitteena on pakolaisten integroiminen kaupungin terveydenhuoltojärjestelmään. Pakolaisille tarjotaan hoitoa samoin ehdoin kuin muille kuntalaisille.

Terveydenhoitohenkilökunta varaa kaksinkertaisen ajan pakolaisten käyntejä varten osittain siksi, että tulkin kanssa työskentely vie enemmän aikaa, mutta myös siksi, että pakolaisten terveysongelmat ovat usein hyvin monisyisiä.

Ehkäisevä terveydenhoito

Suomen lasten- ja äitiysneuvolaohjelman sekä kouluterveydenhuollon sisältämien asioiden lisäksi pakolaisperheet tarvitsevat tukea asioissa, jotka poikkeavat heidän kulttuurissaan omastamme. Ohjauksen tulee olla jatkuvaa yhteydessä ehkäisevään terveydenhoitoon.

Neuvolatyöntekijät ja hammashoidon henkilökunta antavat ravitsemustietoa etenkin sokerin käytöstä. Perheille suunnitellaan ja tarjotaan yhteinen informaatio-ohjelma.

Mielenterveys

Pakolaisilla saattaa olla suuri psykiatristen palvelujen tarve, erityisesti lasten psykiatrian tarve. Joissakin tapauksissa voi olla haastavaa ja aikaa vievää motivoida pakolaisia ottamaan vastaan psykologista tukea ja psykiatrista hoitoa. Pakolaisperheiden kanssa tehtävässä työssä meidän tulee olla tietoisia siitä, että tulkin käytöstä huolimatta kommunikaatio kärsii, koska emme voi kommunikoida suoraan keskenämme. Siitä huolimatta, että tulkilla on vaitiolovelvollisuus, asiakas saattaa vältellä arkaluonteisten ja vaikeiden asioiden käsittelyä, mikä tekee työstä haastavaa.

Suun terveydenhuolto

Paraisille tuleville pakolaisille järjestetään hammashoidon informaatiotilaisuus perusteellisen terveystarkastuksen jälkeen. Tilaisuudessa käsitellään myös ennaltaehkäisevää suun terveydenhuoltoa. Tilaisuuteen kutsutaan sekä aikuiset että lapset ja niihin osallistuu tulkki.

Lapset kutsutaan hoidon tarpeen arviointiin heti saapumisen jälkeen, arviointi on osa perusteellista terveystarkastusta. Tämän jälkeen hoito toteutetaan lapsen tarpeiden pohjalta.

Aikuiset kutsutaan informaatiotilaisuuteen. Tämän jälkeen aloitetaan hoito samojen periaatteiden mukaisesti kuin Paraisten aikuisväestön hoito toteutetaan.

Tulkkipalveluja tarjotaan niin pitkään kuin ne katsotaan tarpeellisiksi.

Työllistyminen /Työllistäminen

Pyrimme työllistämään pakolaiset mahdollisimman nopeasti työharjoittelun tai työn kautta pakolaisten tutustuttamiseksi Suomen työelämään. Harjoittelu- ja työpaikkoja saadaan muun muassa seurakuntien kautta, ravintola-alalta, maataloudesta, auto- ja korjaamoalalta sekä päivähoidosta ja vanhustenhuollosta. Paikkakunnan yritysten kartoittaminen on tärkeää, sillä se mahdollistaa aktiivisen yhteistyön yritysten kanssa ja kehittää yhteistyötä. Mahdollisuudet saada kausiluonteista työtä ovat hyvät, huippusesongin ulkopuolella keskitytään kielikoulutukseen.

Asuminen

Asuntotilanne on Paraisilla hyvä, asunnon voi saada KAS-vuokra-asuntojen (Kunta-asunnot) kautta, yksityisiltä markkinoilta tai seurakunnan kautta.

Kulttuuri, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuus osallistua vapaa-ajantoimintaan. Muun muassa nuorisotalon toiminta tukee nuoria heidän etsiessään identiteettiään ja edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta. Eri taustoista ja kulttuureista tulevien lasten ja nuorten osallistuminen toimintaan on eduksi kaikille.

Nuorisotalojen toiminta on yleensä kaksikielistä, käytössä on suomi ja ruotsi, useamman kielen käyttö voi olla ohjaajille haastavaa. Tästä syystä on tärkeää, että tulkkipalveluja on saatavilla, ainakin alkuvaiheessa.

Kaikkien tulee voida olla ylpeitä kulttuuristaan ja perinteistään. Kotoutumisprosessin aikana on tärkeää tukea myös pakolaisten omaa kulttuuria ja nähdä moninaisuuden hyvät puolet. Tietoa eri kulttuureista voi välittää eri tapahtumien, kuten pyhien ja juhlien, kautta ja järjestämällä tapahtumia, joiden teemat vaihtelevat, kuten esimerkiksi musiikki tai ruoka.

Kotouttamisen edistämistyötä tekevien vapaaehtoisten ja yhdistysten tulee saada tukea toimintaansa tilojen ja muiden toimintaa tukevien välineiden muodossa.

Kirjastopalvelut

Kirjasto on kaikille avoin ja neutraali paikka. Kirjasto on ilmainen ja se on avoinna myös iltaisin. Kirjastohenkilökunta palvelee ja ohjaa myös muissa kuin kirjastoa ja tiedonhakua koskevissa asioissa.

Kirjaston kautta voi käyttää Monikielisen kirjaston palveluja, ja sitä kautta voi lainata kirjoja ja muuta aineistoa. Monikielisellä kirjastolla on myös aineistopankki, jossa on informaatiota kirjastopalvelujen käytöstä Suomessa. Informaatio on saatavilla lähemmäs 20 kielellä.

Paraisten kirjastoissa on tietokoneet, joita saa käyttää ilmaiseksi ja lisäksi luettavana on sähköisiä sanomalehtiä eri puolilta maailmaa.

Kirjaston tiloissa on mahdollista järjestää kotoutumista tukevia aktiviteetteja, kuten esimerkiksi kielikahviloita, satuhetkiä ja infotilaisuuksia.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Kaupungilla on ELY-keskuksen kanssa sopimus, jonka mukaan Parainen arvioi vuosittain, onko kaupungilla edellytyksiä ottaa vastaan kiintiöpakolaisia tai myöntää oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille kuntapaikka.

Etninen samanarvoisuus, hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjäytymisen estäminen/Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Pakolaisia ja maahanmuuttajia kannustetaan osallistumaan aktiivisesti paikkakunnalla järjestettäviin aktiviteetteihin, vapaa-ajantoimintaan ja liikuntaan sekä kanssakäymiseen kuntalaisten kanssa.

Kolmannen sektorin, yhdistysten, järjestöjen ja tukihenkilöiden kanssa tehtävällä hyvällä yhteistyöllä on tässä suuri merkitys. Vuoropuhelu kuntalaisten kanssa ja kuntalaisten informoiminen ovat myös hyvin tärkeitä tiedon levittämiseksi, mikä puolestaan edistää suvaitsevaisuutta. Kaupungin työntekijät kohtelevat pakolaisia ja maahanmuuttajia tasa-arvoisesti, pakolaisilla ja maahanmuuttajilla on oikeus saada samoja palveluja kuin muilla kuntalaisilla.

9.9. Raisio

Raisio on niin maahanmuuttajien kuin kantasuomalaistenkin kannalta houkutteleva kaupunki erinomaisen sijaintinsa, hyvien liikenneyhteyksiensä ja monipuolisen työpaikkatarjontansa vuoksi. Meyerin telakka ja Uudenkaupungin autotehdas alihankkijoineen sekä suuri kaupan keskittymä tarjoavat töitä monien eri ammattien työntekijöille. Omien asukkaiden lisäksi Raisiossa opiskelee muista kunnista tulevia maahanmuuttajataustaisia henkilöitä koulutustarjonnan vuoksi.

Kuntaan asettuvien maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjaukseen ja neuvontaan tulee panostaa niin, että kotoutuminen aktiiviseksi osaksi yhteiskuntaa nopeutuu ja tehostuu.

Maahanmuuttajatyötä tulee koordinoida kaupunkitasoisesti niin, että kaikki hallintokunnat tekevät yhteistyötä. Rasismin ja syrjinnän ehkäisy sekä hyvien etnisten suhteiden edistäminen ovat keskeisiä edellytyksiä maahanmuuttajien integroitumisessa uuteen kotipaikkaan ja -maahan. Kuntalaisten informoiminen oikean tiedon levittämiseksi on tärkeää ja edistää suvaitsevaisuutta. Maahanmuuttajat tulee nähdä henkilöinä, joilla on sellaisia taitoja ja resursseja ja sellaista elämäkokemusta, joka hyödyttää suomalaista yhteiskuntaa.

Monialaista yhteistyötä ja vastuunkantoa yhteisen tavoitteen, kotoutumisen, saavuttamiseksi tulee edistää. Yhteyksien ja yhteistyön tulee olla aktiivista myös järjestöihin ja yrityksiin. Tällä hetkellä maahanmuuttajien kotoutumista edistävää työtä tekevien järjestöjen ja yhdistysten lisäksi tarvitaan lisää toimijoita ja koordinaatiota.

Pakolaisten vastaanotosta Raisiossa on pitkät perinteet vuodesta 1987 lähtien. Raisio on ottanut vastaan sekä kiintiöpaikolaisia että turvapaikan saaneita yhteensä 412 henkilöä 1991-2017. Viimeiset yli kymmenen vuotta vastaanotto on painottunut Varsinais-Suomen vastaanottokeskuksissa oleskeluluvan saaneisiin ja alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleisiin nuoriin ja nuoriin aikuisiin.

Raisiossa asuu 1750 äidinkieltään muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielistä henkilöä (31.12.2017). Vieraskielinen väestö on iältään pääasiassa lapsia, nuoria ja nuoria, työikäisiä aikuisia.

Väestö
kansalaisuuden ja iä

Väestö kielen ja iän
mukaan 2017.xlsx

Tällä hetkellä Raisiolla on sopimus kuntapaikan myöntämisestä 60 pakolaiselle ja heidän perheenjäsenelleen vuosina 2016-2018. Raisio varautuu vuosina 2019-2020 vastaanottamaan 30 pakolaista.

Pakolaistaustaisista henkilöistä kunta saa henkilöluvun mukaisen laskennallisen korvauksen, joka riippuu tulijan iästä kolmen vuoden ajalta, tulkkaus- ja kääntökustannukset täysimääräisesti ilman aikarajaa sekä suuret sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset kymmenen vuoden ajalta. Sosiaalipalveluiden palvelusihteeri hakee keskitetysti kaupungin pakolaisista maksettavat valtionkorvaukset.

Yhdyshenkilöt:

Arja Iho, kotouttamisen yleinen koordinointi hallintokuntien välillä ja yhteistyö järjestöjen kanssa

Sosiaalipalvelut ja pakolaisten vastaanotto: Terhikki Mäkelä, maahanmuuttajien sosiaalityöntekijä, Eija Saramola, maahanmuuttajien sosiaalityöntekijä

Varhaiskasvatus: Satu Ojala, varhaiskasvatuksen koordinaattori

Vastaanottopalvelut ja terveysneuvonta: Jaana-Sofia Saarinen, ylihoitaja

Äitiysneuvola: Minna Dalen, terveydenhoitaja

Lastenneuvola: Leena Martikainen, terveydenhoitaja

Perusopetus: Sivistysjohtaja Juha-Pekka Lehmus

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut: Tiina Salo, kulttuuri- ja kirjastotoimen johtaja

Liikunta- ja nuorisopalvelut: Reijo Hakorinta, nuoriso- ja liikuntapalvelupäällikkö

Muita keskeisiä yhteistyötahoja:

Ehjä ry

Raision seurakunta

Lounais-Suomen Mielenterveysseura

Suomen Punainen Risti / vastaanottokeskukset

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Alkuinfo, ohjaus ja neuvonta

Muille kuin pakolaistaustaisille maahanmuuttajille Raisio tarjoaa samat palvelut kuin muulle väestöllekin kulttuuriset tekijät ja erityinen ohjauksen tarve huomioiden.

Raisiossa työskentelee yksi kokopäiväinen kotouttamisohjaaja ja kaksi kokopäiväistä sosiaalityöntekijää, jotka vastaavat maahanmuuttajataustaisten, erityisesti pakolaistaustaisten henkilöiden ohjauksesta ja neuvonnasta, sosiaalityöstä ja vastatulleiden alkuvaiheen kotouttamisesta. Sairaanhoitajan merkitys on hyvin tärkeä erityisesti alussa, jolloin henkilöillä tai perheillä voi olla erilaisia terveysongelmia ja varsinkin tiedon tarve terveysterveystarpeista. Sairaanhoitaja valmistelee myös laboratorio- ja röntgentutkimuksia, tekee ensimmäiset terveystarkastukset ja aloittaa rokotusohjelmat.

Pakolaisia on ohjaamassa työpari, jossa ovat mukana kotouttamisohjaaja ja sosiaalityöntekijä. **Tavoitteena on saada perhetyön valmiuksia omaava lisäresurssi ohjaajasta osaksi vastaanottotiimiä. Myös yhteistyön tiivistäminen ja työparityöskentely terveydenhoitajan kanssa vahvistaisi kotoutumisen tuloksellisuutta.**

Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea sekä miesten että naisten ymmärrystä suomalaista kasvatus-, koulu- ja yhteiskuntajärjestelmää kohtaan sekä tutustuttaa pakolaiset lasten ja aikuisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä seksuaali- ja tasa-arvokasvatukseen liittyvän lainsäädännön keskeisiin kohtiin.

Tavoitteena on tukea perheitä lastenkasvatuksessa uudessa kotimaassa. Tasapainon löytäminen oman kulttuurin ja uuden kotimaan lastenkasvatuksen ja tapojen välillä on tärkeää. Tässä prosessissa perheitä täytyy tukea.

Kolmannen sektorin järjestöt ja vapaaehtoiset ovat myös hyvin tärkeitä yhteistyökumppaneita pakolaisia vastaan otettaessa ja kotoutettaessa. Sosiaalityöntekijät ja kotouttamisohjaaja koordinoivat

yhdessä erityisesti pakolaisille kohdistettavaa kotouttavaa toimintaa. Seurakunta, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja opetuskoti Mustikka mm. toimivat Raisiossa aktiivisesti maahanmuuttajien integroitumisen edistämiseksi.

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Pakolaisilla on oikeus saada kolmen ensimmäisen vuoden ajaksi kotoutumissuunnitelma, jonka tarkoituksena on tukea yhteiskunnallisia ja kansalaisvalmiuksia, kehittää kielitaitoa ja vahvistaa edellytyksiä osallistua työelämään. Pakolaisia kannustetaan myös ylläpitämään omaa kieltään ja kulttuuriaan. Alkukartoituksessa ja kotoutumissuunnitelman laatimisessa moniammatillisella yhteistyöllä on suuri merkitys, samoin kolmannen sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tehdään yhdeksi vuodeksi, minkä jälkeen se päivitetään seuraavan kolmen vuoden aikana. Kotoutumissuunnitelman keskeytyessä suunnitelmaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella.

TE-toimisto laatii työvoimaan kuuluvalla maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman työllistymisen näkökulmasta ja sosiaalipalvelut tekevät asiakassuunnitelman maahanmuuttajan perhesuhteet ja eri elämänalueet huomioiden. Työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien, nuorten, kotiäitien ja iäkkäiden, kotoutumissuunnitelman laatiminen on kunnan sosiaalityöntekijän vastuulla. Sosiaalityöntekijä vastaa myös perheiden ja lasten kotoutumissuunnitelmien laatimisesta. Käytännössä molempien tahojen tekemät kotouttamissuunnitelmat ja asiakassuunnitelmat tukevat toinen toisiaan. Tarvittaessa TE-toimiston ja sosiaalitoimiston työntekijät tekevät yhteistyötä asiakkaiden asioihin liittyen.

Tulkkkaus

Tulkkipalvelut hankitaan ostopalveluna Turun seudun tulkkeskuksesta tai yksityisiltä tulkkipalveluja tarjoavilta yrityksiltä. Pakolaistaustaisten henkilöiden sosiaali- ja terveydenhuollon tulkkausmaksut korvataan täysimääräisesti valtion määrärahoista ilman aikarajaa.

Varhaiskasvatus ja opetus

Vieraskielisen lapsen/nuoren kotoutumisen polku varhaiskasvatuksesta peruskoulun kautta jatko-opintoihin tulee turvata riittävällä henkilökohtaisella ohjauksella ja tuella. Opintojen edistymisessä auttaa mm. **lapsen oman kielinen opetus, suomenkielen opetus sekä muu kotoutumista edistävä tuki.**

Varhaiskasvatus

Raisio noudattaa 1.8.2017 voimaan tullutta varhaiskasvatustalakea sellaisenaan kaikilla lapsilla. Sen mukaisesti lapsella on ennen perusopetuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista oikeus saada varhaiskasvatusta 20h/vko, jos jompikumpi vanhemmista ei ole kokopäivätyössä, -yrittäjänä tai opiskelijana. Lapsella on oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen silloin, kun se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen, muun edun tai perheen olosuhteiden takia.

Tavoitteena on luopua varhaiskasvatusoikeuden rajaamisesta 20 h/vk ainakin vieraskielisillä lapsilla ja tarjota laajennettua varhaiskasvatusta 35 h/vk ennalta sovitun suunnitelman mukaan.

Alle kouluikäisten maahanmuuttajalasten kotoutumisen tukemisessa keskeistä on suomi toisena kielenä opetuksen järjestäminen, jolloin lapselle laaditaan suomi toisena kielenä -opetuksen suunnitelma, tehdään yhteistyötä vanhempien kanssa ja vanhempien tukeminen lapsen oman

äidinkielen oppimisessa. Lapsen suomenkielen kehitystä arvioidaan suomenkielen oppimisen seurantalomakkeen avulla.

Valmistava opetus

Oppivelvollisuus- ja esiopetusikäisille maahanmuuttajalapsille voidaan antaa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Valmistava opetus on tarkoitettu niille lapsille, joiden suomen tai ruotsin kielen taidot eivät ole vielä riittävät perusopetuksen ryhmässä opiskeluun.

Valmistava opetus on luokkatasoihin sitoutumatonta opetusta, jonka tavoitteena on tukea oppilaiden monipuolista kielen kehitystä harjoittelemalla riittävät kielitaidon perusteet ja sanasto jatko-opintojen kannalta. Opetuksen tavoitteena on tukea lasten integroitumista suomalaiseen kulttuuriin, yhteiskuntaan ja toimintaympäristöihin. Lisäksi valmistavan opetuksen aikana pyritään antamaan oppilaalle tarvittavat oppisisällölliset valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten. Oppilaiden sosiaalisia taitoja tuetaan mahdollisuuksien mukaan integroimalla oppilaita osittain myös yleisopetuksen ryhmiin esimerkiksi taito- ja taideaineissa, joissa kielitaidon tason merkitys on vähäisempi, mutta joissa mahdollisuus kielenkehitykseen ja sosiaalisten suhteiden muodostumiseen toisten oppilaiden ja suuremman opetusryhmän parissa mahdollistuu.

Valmistavan opetuksen laajuus on yksi vuosi. Alakoululaisten valmistava opetus järjestetään Friisilän koulussa. Opetusryhmistä ja niiden sijoittelusta päättävät opetuksen järjestäjät. Valmistava opetus korvataan kunnille opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän kautta jälkikäteen. Valmistavan opetuksen opettajana toimii erityisluokanopettaja. **Tavoitteena on perustaa myös yläkouluun valmistavan vaiheen opetusryhmä.**

Ennen valmistavan opetuksen aloittamista tulee lapsella olla valmiina lääkärin suorittama maahantulotarkastus ja siitä tarvittavat asiakirjat toimitettuna koulun terveydenhoitajalle. Turvapaikanhakijana tulleille lapsille se tulee tehdä viipymättä, jotta koulun aloittaminen ei tästä syystä lykkäännä. Mikäli lapsen asioita hoitaa koulun lisäksi muita tahoja, voidaan näiden kanssa tehdä sovitusti yhteistyötä ja esimerkiksi terapiatoiminta voidaan nivoa osaksi oppilaan koulutyötä.

Valmistavan opetuksen alussa oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma yhdessä opettajan ja oppilaan huoltajan sekä mahdollisten muiden viranomaistahojen kanssa. Huoltajien tapaamisissa on mahdollista käyttää tulkkipalveluita. Valmistavan opetuksen lopussa oppilaalle laaditaan pedagoginen arvio, jonka perusteella määritellään oppilaan jatko-opiskelupaikka perusopetuksessa.

Oppilaat siirtyvät valmistavasta opetuksesta pääsääntöisesti yhden vuosiluokan alemmalle luokkatasolle ikätasoonsa nähden, jotta kielenkehitykselle voidaan taata mahdollisimman hyvät edellytykset, tarpeeksi aikaa kehittyä sekä inhimillinen ja motivoiva taso perusopetuksen aloittamiseen. Mikäli oppilas kuitenkin jo omaa riittävät suomenkielen ja perusopetuksen oppisisällölliset taidot, hänet voidaan sijoittaa myös oman ikätasonsa mukaiseen opetusryhmään.

Oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea lapsen äidinkielen taitoa, luoda edellytyksiä kaksi/monikielisyydelle ja vahvistaa oppilaan oppimisvalmiuksia. Oman äidinkielen opetusta joissain vieraisissa kielissä järjestetään Friisilän koulussa ja Kerttulan koulussa.

Suomi toisena kielenä (S2) opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan suomenkielen kehittymistä monikielisyyttä ja kotoutumista kouluun. S2-opetusta järjestetään Friisilän koulussa.

Oman kielisellä opetuksella vieraskielisten lasten oppimistuloksia voitaisiin parantaa. Tulevaisuudessa tätäkin asiaa voidaan miettiä.

Kouluissa järjestetään myös muiden uskontojen kuin evankelisluterilaisen kirkon uskonnon opetusta.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus ja kotoutumiskoulutus

Raision Seudun koulutuskuntayhtymä Raseko on monialainen ammatillisen ja lukiokoulutuksen järjestäjä. Sen koulutusaloina ovat mm. käsityö- ja taideteollisuusala, liiketalous, tieto- ja viestintätekniikka, sosiaali- ja terveystieteiden ala, tekniikan alat sekä matkailu-, ravitsemus- ja talousala. Raseko järjestää omaehtoista, maahanmuuttajien ammatilliseen tutkintoon valmistavaa koulutusta. Jokaiseen koulutukseen kuuluu työssäoppimisjakso, jonka aikana opiskelija pääsee tutustumaan alansa työtehtäviin Suomessa. Työssä oppiminen edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja itseluottamuksen kasvua. Raseko kehittää toimintaansa systemaattisesti ja on mukana useassa maahanmuuttajien koulutusta ja kotoutumista kehittävässä hankkeessa.

Raisiolaisia maahanmuuttajataustaisia nuoria osallistuu myös Turussa ammatillisiin opintoihin ja niihin valmentaviin koulutuksiin.

Lähtömaassa kesken jääneitä peruskoulutuksen opintoja oppivelvollisuusiän ylittäneet nuoret voivat suorittaa mm. Turun kristillisessä opistossa ja Loimaan evankelisessa opistossa. Näissä kummassakin opiskelee raisiolaisia nuoria.

Peruskoulunsa lähtömaassaan suorittaneet nuoret ovat osallistuneet Turun työväenopiston omaehtoiseen suomenkielen opetukseen. Nuoria maahanmuuttajia avustetaan mm. Kesälukioseuran kielikursseille. Työmarkkinoiden käytettävissä oleville maahanmuuttajille tarjotaan TE-toimiston kautta kotoutumiskoulutusta ja kieliopintoja. TE-toimiston asiakkaaksi ja sitä kautta kotoutumiskoulutukseen pääsevät 17-vuotta täyttäneet nuoret. Kielitaidon karttuessa nuoret voivat edetä toisen asteen opintoihin, mm. ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen Valmaan. Raseko tarjoaa mm. Valma-opintoja.

Raisiossa asuvat, työikäiset maahanmuuttajat ovat useimmiten osallistuneet Turussa järjestettävään kotoutumiskoulutukseen. Välillä myös Raseko tuottaa kotoutumiskoulutuksia. Koska Ely-keskus kilpailuttaa kotoutumiskoulutukset säännöllisesti, koulutusten toteuttajat vaihtuvat.

Suomen kielen koulutusten jonotilanne vaihtelee vuosittain riippuen uusien asiakkaiden koulutustarpeesta ja määrärahojen suuruudesta. Vuonna 2017 tilanne on ollut varsin hyvä eikä pitkiä jonotusaikoja ole yleensä päässyt syntymään. Ainoastaan luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen on ajoittain kertynyt pidempi jono. Luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyy kokonaan omaehtoiseksi koulutukseksi vuoden 2018 alussa eikä näin ollen ELY-keskus enää hanki kyseiselle kohderyhmälle koulutusta. Omaehtoisia suomen kielen koulutuksia on Turun alueella ollut viime vuosina paljon, joten merkittävä osa asiakkaista löytää sopivan vaihtoehdon sitä kautta. TE-toimisto tiedottaa ja ohjaa asiakkaita myös omaehtoiseen koulutukseen. Raisiossa on jonkin verran omaehtoisia koulutuksia. Turun seudulla on käynnissä lukuisia maahanmuuttajien koulutukseen, työllistymiseen ja kotoutumiseen keskittyviä hankkeita, joista osaan voivat hakeutua myös muut kuin turkulaiset maahanmuuttajat. Osa hankkeista on erikoistunut maahanmuuttajien yrittäjyysneuvontaan.

Suomen kielen opetus

Raisio-opistolla on usean vuoden kokemus maahanmuuttajien suomen kielen peruskurssien järjestämisestä. Pääsääntöisesti kurssit ovat aikuisille suunnattuja, kerran viikossa (2 oppituntia/vko) kokoontuvia opintoryhmiä. Kurseilla tutustutaan suomen kielen alkeisiin monipuolisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tärkeimpänä tavoitteena on arkisista tilanteista selviytyminen suomeksi. Erityisesti maahanmuuttajille suunnattujen kurssien ohella myös muut opiston ohjelmaan

kuuluvat kurssit tarjoavat maahanmuuttajille hyviä harrastus- ja opiskelumahdollisuuksia. Suosituimpia ovat liikunta- ja tanssikurssit sekä vieraiden kielten kurssit.

Kotiäideille ja kotona oleville naisille on tarjolla suomen kielen opetusta Rasion perhekeskus Satelliitissa kaksi kertaa viikossa. Opetuksen ajaksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on järjestänyt lastenhoidon. Tavoitteena on, että opiskelija oppii selviytymään suomen kielellä erilaisissa viestintä- ja asioimistilanteissa. Opetusta eriytetään opiskelijoiden taitojen mukaan. Oppitunnit pidetään aamupäivällä ja opetuksen ajaksi on järjestetty lastenhoito. Kotiäideille tarkoitettut kurssit toteutetaan yhteistyössä kaupungin sosiaalipalvelujen ja MLL:n kanssa.

Rasion seurakunta järjestää kaksi kertaa viikossa suomen kielen opetusta maahanmuuttajille, jotka eivät ole vielä päässeet kokopäiväiselle kielikurssille tai kotoutumiskoulutukseen. Seurakunnalla on ilmaiskirpputori Naulakko. Seurakunnassa toteutetaan myös erilaisia leirejä ja tapahtumia, joihin maahanmuuttajien on mahdollisuus osallistua.

Sosiaali- ja terveystalvet

Sosiaalipalvelut

Pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on usein enemmän ohjauksen tarvetta kuin muilla maahanmuuttajilla, koska heillä ei ole valmiina työ- tai opiskelijayhteisöä eikä suomalaisia perheenjäseniä ja ystäviä. He myös tulevat useimmiten Euroopan ulkopuolelta ja erilaisista kulttuureista kuin mitä Suomessa on.

Erityisen hyväksi osoittautuneita käytäntöjä ovat alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleille nuorille ostetut ohjauspalvelut EHJÄ ry:ltä (ohjaus, leirit), kesätyön tarjoaminen nuorille ja muun työn tai kuntouttavan työn tarjoaminen aikuisille, lasten harrastusten tukeminen, aikuisten liikuntamahdollisuuksien tukeminen sekä sosiaalityöntekijöiden ja ohjaajien tekemät kotikäynnit.

Ohjaus ja neuvonta

Maahanmuuttaja- ja pakolaistyössä työskentelee kaksi sosiaalityöntekijää ja kotouttamisohjaaja. Sosiaalityöntekijät ja kotouttamisohjaaja tekevät tiivistä parityötä asiakastapaamisissa. Aluksi asiakas saattaa tarvita paljon apua käytännön asioissa, viranomaisasioinnissa, asumisessa ja yleisessä perehdytyksessä. Tulijoilla on yleensä paljon kysyttävää oleskelulupa-asioista, työllistymisestä, suomenkielen koulutuksesta, ammatillisista opinnoista, terveydenhuollosta, asumisesta ja harrastuksista. Lapsiperheitä ajatellen tärkeitä ovat koulu- ja päiväkotiasiat sekä vanhemmuuden tukeminen perheen uudessa elämäntilanteessa ja kotimaassa. Rasion sosiaalitoimiston asiakkailla on mahdollisuus kääntyä myös Turussa toimivan Infotorin puoleen ja saada omankielistä neuvontaa.

Lapsiperheiden tukeminen

Perheiden kanssa tehtävässä sosiaalityössä on tärkeää tukea koko perheen kotoutumista huomioiden myös oman äidinkielen ja kulttuurin merkitys. Vahva oman äidinkielen taito vahvistaa suomenkielen ja muiden kielten hyvää oppimista. Vanhempien onnistunut kotoutuminen edistää lasten hyvinvointia. Erityisen tärkeää on, että kotona lapsiaan hoitavat äidit pääsevät osalliseksi ympäröivään yhteiskuntaan.

Työmuotoja tulee kehittää lisäämällä erilaisia ryhmämuotoisia tapaamisia esim. vanhempien ryhmät, nuorten ryhmät, ryhmämuotoinen perhetyö. **Tavoitteena on maahanmuuttaja- ja monikulttuuristen perheiden ja lasten kanssa työskentelyyn painottuvan ohjaajan resurssin**

lisääminen maahanmuuttajatiimin vahvistukseksi. Ohjaaja voisi toimia monikulttuurisissa perheissä perhepalveluiden perhetyöntekijän työparina, ohjaajana perheille suunnatussa ryhmätoiminnassa jne.

Sosiaalipalvelut osallistuu vuosina 2019-2021 yhteistyökumppanina kahteen Sateenkaarikodon koordinoimaan hankkeeseen, joissa tavoitteena on kehittää monikulttuurisia perheitä tukevia työmuotoja mm. palveluohjausta ja ryhmämuotoista kieli- ja kulttuuritietoisuusopetusta. Aikuissosiaalityö osallistuu kumppanina Ehjä ry:n ”Jos minä olisin palapeli” -hankkeeseen. Hankkeessa hyödynnetään taidelähtöisiä menetelmiä ja vertaistukea kahden kulttuurin välissä kasvavien nuorten identiteetin tukemisessa.

Hankkeet toteutuvat, jos STEA myöntää niille rahoituksen.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet lapset ja nuoret

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa oleva pakolaisryhmä. Raisioon vastaanotetuille nuorille kaupunki ostaa jälkihuoltojärjestö Ehjä ry:ltä omaohjaajan palvelut. Ohjaaja tukee ja opastaa nuorta arjen kysymyksissä, asumisessa, opiskelussa, kesätöiden haussa ym. Ehjä ry järjestää nuorille myös avointa toimintaa, harrastustapaamisia, retkiä ja leirejä Valtio korvaa Ehjä ry:ltä alaikäisenä maahan tulleille lapsille ja nuorille ostetut palvelut täysimääräisesti.

Ikäihmiset

Raisiossa asuvat maahanmuuttajat ja pakolaiset ovat pääasiassa lapsia, nuoria ja työikäisiä aikuisia eikä siitä syystä heitä ole ohjautunut käytännössä ikäihmisten palvelujen piiriin. Kulttuurisista tekijöistä johtuen omaiset huolehtivat Raisiossa asuvien harvojen ikääntyneiden maahanmuuttajien arjesta. Jatkossa on kuitenkin varauduttava vastaamaan myös ikääntyvän maahanmuuttajaväestön tarpeisiin.

Terveyspalvelut

Terveyskeskus

Raision terveysasema järjestää maahanmuuttajien perusterveydenhuollon palvelut ja antaa tarvittaessa lähetteen erikoissairaanhoidon palveluihin. Terveystarkastusten kohderyhmät määräytyvät maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain mukaisesti. Tällä hetkellä terveysasemalla on kaksi sairaanhoitajaa, jotka ovat perehtyneet maahanmuuttajien terveystarkastuksiin. Kaksi terveyskeskuslääkärää vastaa tavanomaisen lääkärintyönsä ohella maahanmuuttotarkastuksista. Terveystarkastuksissa asiakkaan terveydentila ja elämäntilanne kartoitetaan tulkin avustuksella mahdollisimman tarkasti. Lääkärin työajasta kohdistuu maahanmuuttajien vastaanottotyöhön niin pieni osa, että sitä ei ole mahdollista määrittää.

Pakolaistaustaisten maahanmuuttajien suurien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten korvaamisesta valtion varoista on oma lainsäädäntö, joka turvaa kustannusten korvaamisen kunnalle täysimääräisesti kymmenen vuoden ajalta oleskeluluvan myöntämisestä lähtien. Terveysasemalla on sisäinen ohje sairaanhoitajan ja lääkärin laskutus- ja tilastointikäytännöistä erityiskustannuskorvausten hakemista varten.

Osa terveyspalveluiden työntekijöistä on osallistunut monikulttuurisuutta käsittelevään koulutukseen, mutta lisäkoulutukselle on tarvetta. Terveyspalveluita kuvaavia esitteitä tehdään

asiakkaille muutamalla eri kielellä kuvia apuna käyttäen. Seudullisista verkostopalavereista on hyötyä työntekijöille. Yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden kanssa on tärkeää ja yhteistyön muotoja tulisikin kehittää.

Terveysneuvonta (Neuvola ja kouluterveydenhuolto)

Maahanmuuttajaperheille on sekä äitiys- että lastenneuvolassa nimetty oma terveydenhoitaja. Kouluterveydenhuollon osalta terveydenhoitajat vastaavat maahanmuuttaja oppilaista koulukohtaisesti.

Vastaanotoilla käytetään tulkkipalveluita. Neuvolapalveluissa on haasteena koko perheen huomioon, koska perheellä on usein paljon asioita, joihin pitää ehtiä perehtyä. **Tavoitteena on alkaa järjestää ryhmämuotoisia infotilaisuuksia terveyspalveluista uusille maahanmuuttajille.**

Kuntoutuspalvelut

Terveysristeyksen kuntoutuspalveluissa toimivat fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, neuvolapsykologi, kehitysneuvola ja apuvälinelainaamo. Kehitysneuvolassa toimii moniammatillinen tiimi ja asiakkaina ovat lapset, joilla on kehityksen ja oppimisen ongelmia. Terapioihin ja alle kouluikäisille lapsille suunnattuun kehitysneuvolaan ohjaututaan julkisen terveydenhuollon tai päivähoidon ammattilaisen arvioinnin perusteella ja lähettämänä. Lähettävänä tahona voivat olla esimerkiksi lääkäri, lastenneuvola, varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai kouluterveydenhuolto. Terapiapalveluissa toimimme ajanvarauksella ja käytämme tarvittaessa tulkkipalvelua. Terapiaan tarvitaan lähete ja noudatamme alueellisia sairaanhoitopiirin toimintaperiaatteita.

Apuvälinelainaamo palvelee vain raisiolaisia, joilla on lyhytaikainen ja tilapäinen (enintään 2kk) apuvälinetarve, arkisin klo 13 -14 ilman lähetettä. Lainaamon apuvälineitä ovat päivittäin käytettäviä esim. liikkumisen apuvälineitä kuten kyynärsauvat ja pyörätuoli. Hoitotarvikkeita ei ole apuvälinelainaamossa. Pitkäaikainen, lääkinnällisen kuntoutuksen apuväline- tai terapiapalvelu, arvioidaan yksilöllisesti. Arviointi tehdään yhdessä potilaan ja julkisen terveydenhuollon alan ammattilaisen kanssa. Noudatamme sairaanhoitopiirin VALPAS toimintakäytäntöä.

Pakolaisille suunnatut mielenterveyspalvelut

Yhteistyö Lounais-Suomen Mielenterveysseuran (L-SMS ry) ja Raision kaupungin välillä on käynnistetty toukokuussa 2011. Raisio on solminut toistaiseksi voimassa olevan ostopalvelusopimuksen L-SMS ry:n kanssa pakolaisille suunnatuista mielenterveyspalveluista. Asiakastyö on osa Raision kaupungissa tehtävää maahanmuuttajien psykososiaalista hyvinvointia edistävää työtä. Tavoitteena on helpottaa maahanmuuttajien kokemia sopeutumisvaikeuksia ja sen seurannaisilmiöitä, kuten stressiä, ahdistusta, masentuneisuutta, syrjäytymistä ja muista sosiaalisia ongelmia. Keskeistä on tukea aktiivisesti maahanmuuttajan omia voimavaroja ja selviytymiskeinoja.

Toiminta on käytännössä järjestetty siten, että yhdistyksen kriisityöntekijällä on valmiudet ottaa vastaan kunnan työntekijän lähettämiä asiakkaita Turun kriisikeskuksen tiloissa. Yksilötapaamisen pituus on tunti ja käyntejä voi olla useita. Tapaamisten perustana ovat terapeutit keskustelut ja neuvonta.

Kaupungin oma mielenterveysyksikkö ja Vsshp:n psykiatrian poliklinikka vastaavat muiden asiakkaiden mielenterveyden häiriöiden hoidosta. Odotusajat ovat pääasiassa kohtuulliset. Myös lastenpsykiatria hankitaan sairaanhoitopiiriltä eikä saatavuudessa ole ollut ongelmia.

Asuminen

Raisioon muuttavat maahanmuuttajataustaiset henkilöt asuvat useimmiten Raision Vuokra-asuntojen asunnoissa. Asuntojen saatavuudessa on suuria vaikeuksia, koska pieniä, kohtuuhintaisia asuntoja ei juurikaan ole vapaana. Kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon lisääminen julkisen liikenteen varrelta on keskeinen tavoite niin maahanmuuttajien kuin kantasuomalaistenkin asumisen järjestämisessä.

Asuntojen saatavuuden ohella asumisohjaus ja hyvien naapuruussuhteiden edistäminen ovat tärkeitä teemoja. Yhteisöllisyyden lisäämiseksi Raisiossa ollaan aloittamassa aluetyötä Petäsmäen lähiössä mikä vahvistaa myös maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osallisuutta yhteisössä. Suunnitelmaan sisältyy mm. lähiötuvan perustaminen Raision Vuokra-asuntojen omistaman talon kerhotilaan, asukastalkoiden järjestäminen ja mahdollinen sosiaalisen isännöitsijän toiminta.

Työllistäminen

Varsinais-Suomen TE-toimisto vastaa kotoutumislain piirissä olevien työvoimapolkuista koko Varsinais-Suomen alueella. Raisiolaiset asiakkaat asioivat Turun toimipaikassa. Raisiolaiset asiakkaat siirtyvät Raision toimipaikan asiakkuuteen, kun kotoutumisaika päättyy, elleivät opiskele tai ole työllistyneet. 1.8.2017 alkoi työllisyyskokeilu, johon Raision kunta osallistuu. Osa kotoutumislain piirissä olevista asiakkaista asioi kokeilun aikana kokeilun virkailijalla, jonka toimipiste on Turussa.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Liikuntapalvelut julkaisee ”Liikutaan Raisiossa” -opasta vuosittain. Oppaaseen on koottu kaikki liikuntaharrastusmahdollisuudet Raisiossa. Raisiossa on mahdollisuus – niin kantaväestölle kuin maahanmuuttajataustaisillekin – varata aika Kuntoneuvolaan ja saada sitä kautta ohjausta esimerkiksi yksilölliseen liikuntasuunnitelmaan. Perinteisesti maahanmuuttajille ei ole ollut erityistoimenpiteitä, vaan he ovat voineet osallistua toimintaa yhdenvertaisina kantaväestön kanssa. Maahanmuuttajataustaisilla raisiolaisilla on ollut muutamia omatoimisia liikuntaryhmiä, kuten futsal ja bosnialaisten lasten tanssiryhmä. Lapset voivat osallistua Raision nappulaliigan toimintaan ja Ehjä ry organisoi nuorille aikuisille suunnattua jalkapalloryhmää syksystä 2017 alkaen. **Joillekin maahanmuuttajaryhmille olisi tarpeen järjestää kohdennetusti omia liikuntaryhmiä, joissa osallistumiskynnys on hyvin matala. Ryhmiin ohjaamiseen tulee myös kiinnittää erityistä huomiota. Tätä asiaa mietitään tulevia toimintasuunnitelmia tehtäessä.**

Kirjasto auttaa suomen opiskelussa ja palvelee monella kielellä. Raision kirjastossa vierailee säännöllisesti maahanmuuttajaryhmiä tutustumassa kirjaston palveluihin ja hankkimassa kirjastokortin. Kirjastossa on Suomi-hylly, jossa on suomen kielen oppikirjoja ja yleistä Suomitietoutta. Suomi-hyllyn vieressä on selkokirjoja eli helpolla suomella tuotettuja kirjoja tai selkokielelle käännettyjä kirjoja. Voit myös lainata suomen kielen kursseja ja sanakirjoja.

Raision kirjastossa on omia, pieniä kokoelmia eri maahanmuuttajakielillä (albania, bosnia, jne.). Kirjasto voi hankkia vaikkapa lasten omakielistä kirjallisuutta siirtokokoelmana Helsingin Monikielisestä kirjastosta tai venäjänkielisestä kirjastosta. Monikielisessä kokoelmassa on

kirjallisuutta yli 80 kielellä, myös harvinaisilla kielillä. Lehtipalvelu PressReaderin kautta voi lukea yli 6000 lehteä 100 eri maasta ja yli 60 eri kielellä. PressReaderiä voi käyttää joko kirjastossa tai kotoa kirjastokortilla ja henkilökohtaisella salasanalla (samalla, jota käytetään lainausautomaateilla).

Raision kirjaston Yhteispalvelupisteestä/lukusalista voi ostaa ja ladata Föli-joukkoliikennekortin. Sieltä löytyvät myös kirjaston asiakaskäytössä olevat tietokoneet. Lisäksi kirjasto järjestää paljon erilaisia maksuttomia tapahtumia aikuisille ja lapsille. Tervetuloa vaikkapa Kirjaston Kinoon!

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Kaupunkiin on tehty yhdenvertaisuussuunnitelma. Tämän suunnitelman ohella tarvitaan kaupungin taholta aktiivista työtä ja tiedotusta kuntalaisille suvaitsevaisuuden ja etnisen tasa-arvon lisäämiseksi. Jokaisella raisiolaisella on oikeus tulla kohdelluksi asiallisesti ja ystävällisesti äidinkielestä, etnisestä taustasta tai ihonväristä huolimatta.

9.10. Rusko

Alkuinfo

Ei tekstiä.

Ohjaus ja neuvonta

Ohjausta ja neuvontaa maahanmuuttajille antavaan työntekijään ei ole tarvetta, koska maahanmuuttajien määrä niin vähäinen

Alkukartoitus

TE-toimisto tekee alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelman työnhakija-asiakkaina oleville maahanmuuttajille.

Tulkkkaus

Tulkkkauspalvelut hankitaan Raision sosiaalitoimen avulla.

Varhaiskasvatus

Maahanmuuttajataustaisten lasten suomenkielen oppimista tuetaan osana normaalia varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Kielen oppimisen tukena käytetään esim. kuvakommunikaatiota. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut ovat käytettävissä ja lapsille pyritään järjestämään tuetusti suomenkielen opetusta.

Perusopetus

Maahanmuuttaja sijoitetaan Turun kaupungin valmistavan opetuksen luokkaan, ruotsinkielisten osalta on perusopetus Turun kanssa.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Kunnassa ei ole lukio-opetusta, eikä muuta toisen asteen koulutusta. Yleissivistävää koulutusta hankitaan Raisio-opistosta sekä musiikinopetusta (sopimukset). Turku järjestää suomenkielen opetusta.

Sosiaalipalvelut

Raision kaupunki toimittaa Ruskon kunnalle sosiaalipalvelut (1.1.2009 lähtien).

Terveyspalvelut

Raision kaupunki toimittaa Ruskon kunnalle terveyspalvelut (1.1.2009 lähtien).

Työllistäminen

Ruskon kunta tekee yhteistyötä Varsinais-Suomen TE-toimiston Raision toimipaikan, Raision kaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen sekä Turku Science Park Oy:n kanssa.

Asuminen

Kaikkein haasteellisin tilanne Ruskolla on vapaiden asuntojen löytyminen pakolaisten asuttamiseksi.

Kunnassa on myytäviä ja vuokrattavia asuntoja yksityisillä markkinoilla. Kunnalla on 51 vuokra-asuntoa, joista Ruskon kunnanosassa 25 kpl ja Vahdon kunnanosassa 7 kpl. Lisäksi sosiaalitoimen asuntoja, joihin asukkaat valitaan Raisiossa, on Ruskolla 9 kpl ja Vahdolla 10 kpl. Sosiaalitoimen asunnot ovat kaikki yksiöitä ja pääasiassa vanhusten käyttöön tarkoitettuja. Vuokra-asuntojen täyttöaste on liki 100 % ja esimerkiksi vuonna 2015 asukkaanvaihto tapahtui 9 asunnossa.)

Vuokra-asuntotarve tullaan huomioimaan jatkossa entistä paremmin. Maahanmuuttajien asumiseen liittyvään neuvontaan ei erityistä tarvetta.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso ja vapaa-aikapalvelut

Kirjastopalvelut ottaa pää- ja lähikirjaston aineistohankinnoissa huomioon maahanmuuttajien erityistarpeet, sekä tarjoaa tilat ja väylän maahanmuuttajien lähtömaan kulttuurin esilletuomiseen kulttuurien välisen ymmärryksen edistämiseksi. Liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kolmas sektori pyrkivät ottamaan myös mahdolliset maahanmuuttajat huomioon toiminnassaan. Kotoutettavilla maahanmuuttajilla on yhtäläinen oikeus osallistua musiikin opetukseen.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Valtuusto on 6.6.2016 hyväksynyt Varsinais-Suomen ELY-keskuksen esityksen mukaisen pakolaisten vastaanottosopimuksen max 20 henkilön (3-5 asuntoa/perhettä) sijoittamiseksi Ruskon kuntaan vuosien 2016–2018 aikana ottaen huomioon kunnan rajallinen vuokra-asuntotarjonta.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen

Ei erityistä tiedotusta eikä koulutusta, koska maahanmuuttajien määrä vähäinen, järjestetään tarpeen mukaan.

9.11. Sauvo

Alkuinfo

Neuvontaa annetaan peruspalveluiden yhteydessä

Ohjaus ja neuvonta

Normaalien palvelujen kautta, mahdolliset seudulliset palvelut

Alkukartoitus

Seudullisina ostopalveluina. TE-toimisto tekee alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelman työnhakija-asiakkaina oleville maahanmuuttajille.

Tulkkaus

Ostetaan Turun seudun tulkkeskukselta

Varhaiskasvatus

Maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatus järjestetään lähipalveluna yhdessä vanhempien kanssa suunnitellen. Perheen aloittaessa varhaiskasvatuspalveluiden piirissä, jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan perheen kanssa suomen kielen opetukseen liittyvistä asioista, oman äidinkielen vahvistamisesta, omaan kulttuuriin ja uskontoon liittyvistä asioista sekä suomalaisten tapojen ja kulttuurin käytänteistä. Jotta yhteistyö eri kulttuuri- ja kielitaustaisten perheiden kanssa sujuisi mahdollisimman hyvin, on henkilöstön ja vanhempien välisissä keskusteluissa mahdollisuus käyttää tulkkipalveluita.

Ruotsinkielinen varhaiskasvatuspalvelu sekä esiopetus hankitaan ostopalveluna Kemiönsaaren kunnalta.

Perusopetus

Luokkamuotoisen erityisopetuksen palveluja hankitaan tarpeen mukaan pääasiassa naapurikunnalta Paimiolta. Sauvon kouluun on tarkoitus perustaa myös erityisopetuksen pienluokka.

Perusopetuksen jälkeinen koulutus

Lukion ja ammatillisen koulun palvelut löytyvät Sauvon lähikunnista. Lähin lukio on Paimiossa ja ammatillisia oppilaitoksia on mm. Paimiossa, Salossa, Kaarinassa ja Turussa.

Sekä kansalaisopiston että musiikkiopiston toiminnan järjestää Paimion kaupungin omistama Paimion opisto, jonka toimialueena on Paimion kaupunki ja Sauvon kunta. Kansalaisopistotoimintaa järjestetään elinikäisen oppimisen periaatteella; yleissivistävää sekä ammatillisesti täydentävää koulutusta tarjotaan aikuisille sekä taiteen perusopetusta lapsille ja nuorille. Opetusta järjestetään sekä Sauvossa että Paimiossa.

Sosiaalipalvelut

Maahanmuuttajilla on oikeus sosiaalihuoltolain sekä erityislakien mukaisiin samoihin palveluihin kuin kunnan muilla asukkailla. Tulkkipalvelua on mahdollista käyttää silloin kun asioidaan sosiaalitoimistossa. Toimeentulotukiasiakkaat ohjataan KELAn palveluihin.

Maahanmuuttajille ei ole tällä hetkellä erityispalveluja eikä projekteja. Kunnassa ei ole tarvetta maahanmuuttajaerityistyöntekijälle. Toistaiseksi ei ole mitään erityisesti maahanmuuttajille kohdistettua toimintaa. Maahanmuuttajataustaisia asiakkaita ei ole palvelujen piirissä.

Terveyspalvelut

Perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä (Paimion-Sauvon terveyskeskus). Terveyskeskuksen palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin potilas-/asiakastyön puitteissa. Asiakasta kohden varataan pidempi vastaanottoaika ja käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja. Terveystarkastuksissa huomioidaan mahdolliset erilaiset kulttuurierot. Maahanmuuttajat ovat terveys- ja sosiaalitoimen asiakkaina yhdenvertaisia kuntalaisia. Kuntayhtymän mielenterveysyksikkö vastaa lievempien mielenterveyden hoidosta. Pitkäkestoiset terapiapalvelut tuotetaan ostopalveluna tai seudullisesti.

Työllistäminen

Sauvon kunta on mukana Turun Seudun Kehittämiskeskuksessa, jonka kautta yritysneuvontapalvelut on järjestetty. Kuntouttava työtoiminta järjestetään kunnan omana toimintana tai ostopalveluna Kaarinan työttömät ry:ltä tai Paimion toimintakeskus Apilasta jokaisen asiakkaan henkilökohtaisen aktivointisuunnitelman mukaisesti. Kesäaikaan Sauvossa on työssä maataloilla paljon ulkomaisia työntekijöitä.

Asuminen

Sauvon kunnassa ei ole erillisiä asumispalveluja maahanmuuttajille. Sauvon kunnalla on suoraan omistuksessaan tai hallinnoimiensa asunto-osakeyhtiöitten kautta omistuksessaan noin 90 vuokra-asuntoa. Myöskin Sauvon vanhustenkotiyhdistys ry omistaa yksiöitä ja pieniä kaksioita Kirkonkylässä ja Lautkankareella. Vuokra-asunnot ovat pääosin rivitaloasuntoja ja niitä haetaan vuokra-asuntohakemuksella. Asukasvalintoja tehtäessä pyritään aina huomioimaan asukkaan yksilölliset tarpeet liittyen asunnon kokoon, sijaintiin ja esimerkiksi julkisiin liikenneyhteyksiin.

Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut

Kunta tarjoaa yhdessä kansalaisopiston, urheiluseurojen, 4H-yhdistyksen, partion, metsästysseurojen ja monien muiden yhdistysten kanssa monenlaisia harrastusmahdollisuuksia. Kulttuurinnälkäisille on tarjolla hyvin varustettu kirjasto, kotiseutumuseo ja monenlaista muuta paikalliskulttuuria.

Pakolaisten vastaanotto kuntaan

Sauvossa ei ole sopimusta pakolaisten vastaanottamisesta.

Etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Ei tekstiä.

KÄSITTEITÄ

Liite 1

Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.

Maahanmuuttaja on yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti.

Toisen sukupolven maahanmuuttaja on Suomessa syntynyt maahanmuuttajien lapsi.

Muun kielinen/vieraskielinen on henkilö, joka puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, ruotsia tai saamen kieltä.

Paluumuuttaja on ulkосуomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan suomalaisia.

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR toteaa olevan pakolainen.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa valtion budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

Turvapaikanhakija on henkilö joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Saa pakolaisaseman, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Turvapaikanhakija ei siis vielä ole pakolainen. Turvapaikkamenettelyn yhteydessä tutkitaan ja ratkaistaan myös, voiko oleskeluluvan saada jollain muulla perusteella.

TOIMIJOITA

Liite 2

Oppilaitoksia

Työvoimapolitiittista kotoutumiskoulusta antavat oppilaitokset Varsinais-Suomessa 2018:

- Turun aikuiskoulutuskeskus
- Länsirannikon koulutus WinNova (Vakka-Suomi)
- Salon seudun aikuisopisto (Salo)
- Arffman Consulting oy
- Galimatias Oy
- Kielimaa Oy (Salo, Kemiönsaari)

Turun aikuiskoulutuskeskus
Kärsämäentie 11, 20360 Turku
0207 129 200
info@turunakk.fi
www.turunakk.fi

Turun työväenopisto, Luuppi-monikulttuurinen osasto
Kaskenkatu 5, 20700 Turku
050-308 8865 Elena Levantovskaja
www.luuppi.eu

Auralan kansalaisopisto,
Satakunnantie 10, Turku
050 3167702
www.aurala.fi

Turun iltalukio
Eskelinkatu 4, 20100 Turku
02-262 9882
www.turuniltalukio.fi

Turun kristillinen opisto
Lustokatu 7, 20380 Turku
02-4123500
www.tk-opisto.fi

Paasikivi-opisto
Harjattulantie 80, 20960 Turku
p. 0207 488 600
opisto@harjattula.fi

Turun ammatti-instituutti
Aninkaistenkatu 7, Turku,
(02) 2633 3000
www.turkuai.fi, www.opintopolku.fi

Turun kesäyliopisto,
Aurakatu 14 B, Turku
(02) 2323 302
kesayliopisto@turunkesayliopisto.fi
www.turunkesayliopisto.fi,

Turun yliopisto
Hämeenkatu 1, Turku
(02) 333 529
www.utu.fi > suomen kieli ja kulttuuri ulkomaalaisille

Åbo svenska arbetarinstitut
Kaskisgatan 5, V-vån., Åbo
(02) 262 9895
arb@turku.fi

Kaarinan aikuislukio
Voivalantie 7-9, 20780 Kaarina
050 3145238

Kaarinan kansalaisopisto
Voivalantie 5, 20781 Kaarina
02-5884217

Paimion kansalaisopisto (Paimio, Sauvo)
Vistantie 18, 21530 Paimio
02-4745318

Lieto-opisto
Kirkkotie 11, 21420 Lieto
02-48733445
www.lieto.fi/kansalaisopisto

Naantalin opisto
Opintie 2, 21100 Naantali
02-4345307
www.naantali.fi/opetus_ja_koulutus/opistot/naantalin_opisto/fi_FI/esittely/

Raisio-opisto (Raisio, Rusko, Masku, Mynämäki, Nousiainen)

Kirkkoväärtinkuja 18, 21200 Raisio

02-4343 111

www.raisio.fi/palvelut-a-o/opetus-ja-kasvatus/raision-tyovaenopisto/fi_FI/raision-tyovaenopisto/

Saariston kombi

Rantatie 28, 21600 Parainen

02-458 5700 (vaihde)

<https://kombi.pargas.fi/etusivu>

Raseko

Juhaninkuja 1, 21200 Raisio

www.raseko.fi

Rasekon Ohjaamo Raksu

044 705 7428, ohjaamo@raseko.fi

Juhaninkuja 1, 21200 Raisio

044 705 7428

Eeronkuja 3, 21200 Raisio

02-4377600

- käsi- ja taideteollisuusala (metalli, puu, tekstiili, muinaistekniikka), Mynämäki
- sosiaali- ja terveysala, matkailuala, puhdistuspalveluala ja kotityöala, Naantali
- tekniikka, luonnontieteet, ravintotalous, käsi- ja taideteollisuusala (korjausrakentaminen), valmentava koulutus, Raisio, Eeronkuja
- sosiaali- ja terveysala, käsi- ja taideteollisuusala (tekstiili), Raisio, Juhaninkuja
- liiketalous ja hallinto, käsi- ja taideteollisuusala (vaatetus), Purokatu
- Rasekon aikuisopisto Timali, toimintaa kaikissa toimipisteissä

Ammattiopisto Livia

Tuorlantie 1, Kaarina

02-588 5500, info@livia.fi

www.livia.fi

- Maaseutuopisto Paimio (eläinala, metsätalous)
- Maaseutuopisto Tuorla, Kaarina (maatalous, puutarhatalous, luonto- ja ympäristöala)
- Sosiaali- ja terveysopisto, Kaarina (sosiaali- ja terveysala)
- Kalatalous- ja ympäristöopisto, Parainen (kalatalous, luonto- ja ympäristöala)

Ammattiopisto ja lukio Novida (Loimaa, Lieto ja Uusikaupunki)

Opintie 1, 21420 Lieto

puh. 044 722 0164

www.novida.fi

- rakennusala, Pajakuja
- talotekniikka, Teollisuuskuja
- sähköala, Kulkijankuja

Sosiaali- ja terveystoimet

Perusturvayhtymä Akseli (Nousiainen, Mynämäki, Masku)
02-447 7000
www.soteakseli.fi/

Turun sosiaali- ja terveystoimi, ulkomaalaistomisto, Koto-toiminta
Linnankatu 23, 6.kerros, 20101 Turku
02-2626 111
www.turku.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/maahanmuuttajien-sosiaalipalvelut/koto-toiminta

Turun Kriisikeskus (Lounais-Suomen Mielenterveysseura)
Maariankatu 6 b 3.krs, 20100 Turku
02-233 3442
www.mielenterveysseurat.fi/turku/

Turun Kela, toimisto/palvelupiste (Turku, Rusko)
Eerikinkatu 26, 20100 Turku
www.kela.fi

Paraisten Kela, toimisto/palvelupiste
Rantatie 28, 21600 Parainen

Paimion Kela, toimisto/palvelupiste (Paimio, Sauvo)
Asematie 1, 21530 Paimio

Kaarina Kela, toimisto/palvelupiste
Lautakunnankatu 4, 20780 Kaarina

Liedon Kela, toimisto/palvelupiste
Kirkkotie 13, 21420 Lieto

Raisio Kela, toimisto/palvelupiste (Raisio, Masku)
Varpeenaukio 11, 21200 Raisio kaupunki

Mynämen Kela, toimisto/palvelupiste (Mynämäki, Nousiainen)
Keskuskatu 24, 23100 Mynämäki

Naantalien Kela, toimisto/palvelupiste
Tuulensuunkatu 8, 21100 Naantali

Työllistäminen

Varsinais-Suomen TE-toimisto, Turun toimipaikka,
Itsenäisyydenaukio 2, 20100 Turku
0295 044 500
<http://toimistot.te-palvelut.fi/varsinais-suomi>

Turun kaupungin työllisyyspalvelukeskus Työpiste (kuntakokeilun asiakkaat)
Käsityöläiskatu 10, 20100 Turku
puh. 040 183 9233
<https://www.turku.fi/tyo-ja-yrittyspalvelut/tyollisyyspalvelut>

Toimintakeskus Apila (Sauvo, Paimio)
Apilatie 10, 21530 Paimio
02-4745228
www.paimio.fi/palvelut/perhe- ja sosiaalipalvelut/toimintakeskus_apila

Kisällikellari
Teollisuuskuja 2, 21420 Lieto
02-4873300
www.lieto.fi/kisallikellari

Kaarinan Työttömät ry
Koristontie 1, 20780 Kaarina
0400 980805
www.ekokaarina.net/index.html

Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry,
Hallimestarinkatu 28, 20780 Kaarina
050-3277066
www.pajamestarit.fi/

Toimintakeskus Kiikari
Elmgrenintie 11, 21600 Parainen
Puh. 040 488 5966

Turku Science Park Oy,
Turun seudun yrityspalvelupiste Potkuri,
ICT-talo, Joukahaisenkatu 3-5, 4. krs. 20520 Turku
040 488 2000, www.businesssturku.fi

Muita toimijoita

Turun vastaanottokeskus (SPR),
Metallikatu 6, 20240 Turku
Päivystys: 02 276 4111, 040 828 4992
<https://rednet.punainenristi.fi/node/3617>

Varsinais-Suomen ELY -keskus,
Itsenäisyydenaukio 2, 20100 Turku
www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-varsinais-suomi

Turun seudun tulkikeskus, Linnankatu 23, 20101 Turku

- Tulkkivälitys puh.(02)262 6321 tai tulkkaukset.tulkikeskus@turku.fi
- Käännöstilaukset puh.(02)262 6325 tai kaannokset.tulkikeskus@turku.fi

Familiar Oy avopalvelut
Rieskälähteentie 57, Turku
p. 040 4817985 / Satu Koskiniemi
www.familiar.fi

Seurakunnat
<https://evl.fi/yhteystiedot>

Materiaaleja verkossa kotouttavan työn tueksi

Kotouttamisen osaamiskeskuksen sivusto
www.kotouttaminen.fi

- kotouttamisen käsikirja, lainsäädäntö, koulutuskalenteri jne.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen sivuston monikulttuurinen osio
www.thl.fi > maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus

Infopankki, tietoa maahanmuuttajille 12 kielellä
www.infopankki.fi

Väestöliiton sivuston monikulttuurinen osio
www.vaestoliitto.fi > maahanmuuttajat

Järjestöjä

Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piiri
 Yliopistonkatu 24 A 6. krs, 20100 Turku
 020 701 2400
<https://rednet.punainenristi.fi/varsinais-suomi>

Suomen Punaisen Ristin Turunmaan piiri – Åbolands distrikt
 Kaskisgatan 13 A 3, 20700 Åbo
 020 701 2500
<https://rednet.punainenristi.fi/aboland>

Suomen Pakolaisapu ry
 Turussa Naapuruussovittelun keskuksen työntekijä
 Leena Kaitonen
 045 110 3483
<http://pakolaisapu.fi/pakolaisapu/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL), Varsinais-Suomen piiri,
 Sepänkatu 3, 20700 Turku
 02 273 6000
<https://varsinaissuomenpiiri.mll.fi/>

Ensi- ja turvakotien liitto ry, Tapaamispaikka Tenavatupa,
 Eerikinkatu 6 C 19, 20100 Turku
 050 3790 939
<https://tuentu.fi/>

Lounais-Suomen Mielensterveysseura ry
 Maariakatu 6 b 3. krs., 20100 Turku
 040 8223 961
www.mielensterveysseurat.fi/turku/

Ehjä ry,
 Tasalanaukio 3, 21200 Raisio
 050 401 2934
www.ehja.fi

Sateenkaarikoto ry
 Pikku-Mustikka
 Pehtorinkatu 2 F 26
 p. 040 1446494
<http://www.sateenkaarikoto.fi/opetuskoti-mustikka>

Monikulttuurisuusjärjestöjä

Sondip ry- Varsinais-Suomen Monikulttuuristen yhdistysten liitto ry

Hämeenkatu 15, 20500 Turku

040 527 4114

www.sondip.com

- Sondipin jäsenjärjestöjen (21 kpl) ajankohtaiset yhteystiedot löytyvät Sondipin nettisivulta

Yhdessä –yhdistys ry

Nisse Kavon katu 3, 201610 Turku

044 744 5523

www.yhdessa.org

- Yhdessä-yhdistys ylläpitää Varissuolla avointa kohtauspaikkaa Intercultural Centeriä. Tiloissa toimii useita maahanmuuttajajärjestöjä ja yhteisöjä, joiden tiedot löytyvät Yhdessä-yhdistyksen nettisivuilta.

Daisy Ladies ry

Linnankatu 41, 20100 Turku

050 326 5064

www.daisyladies.fi

Kaarinan Nuorisoklubi – Qaran ry

sähköposti: info.qaran@gmail.com

<http://esahaltia.com/qaran/qaran.html>

Turun kaupungin nettisivulla on päivitettyä tietoa alueen monikulttuurisista toimijoista ja järjestöistä:

<http://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/kulttuuri/monikulttuurisuus/monikulttuuriset-toimijat>

KUNTIEN MAAHANMUUTTAJA-ASIOIDEN YHDYSHENKILÖT syksy 2017**Kaarina**

Henna Kauppila-Suomäki, johtava sosiaalityöntekijä
050 3732403

henna.kauppila-suomaki@kaarina.fi

Lieto

Krista Ryödi, perhe- ja sosiaalipalvelujohtaja
02-4873 4213, 050 5977 151

krista.ryodi@lieto.fi

Masku

Maija Löfstedt, hallintojohtaja
044 7388 221

maija.lofstedt@masku.fi

Mynämäki

Laura Päiviö-Häkämies, kasvatusta- ja sivistysjohtaja
044 7837285

laura.paivio-hakamies@mynamaki.fi

Naantali

Iiro Pöyhönen, perusturvajohtaja
050 3458090

iiro.poyhonen@naantali.fi

Nousiainen

Juha Rinta-Jouppi, hallintojohtaja
044 435 5500

juha.rinta-jouppi@nousiainen.fi

Paimio

Heidi Mäki-Tulokas, johtava sosiaalityöntekijä
02-474 511 (vaihe)

heidi.maki-tulokas@paimio.fi

Parainen

Micaela Strömborg, pakolais-/aikuissosiaalityöntekijä
02 458 5700 (vaihe)

micaela.stromborg@parainen.fi

Gudrun Degerth, Pakolaisohjaaja,
040 488 5950

gudrun.degerth@parainen.fi

Raisio

Arja Iho, sosiaalityön johtaja
044 797 2188 (aikuissosiaalityön yksikkö)

arja.iho@raisio.fi

Rusko

Kari Lehtinen, hallintojohtaja

044 4333 521

kari.lehtinen@rusko.fi

Sauvo

Leena Pesu, sosiaalijohtaja

050 594 8916

leena.pesu@sauvo.fi

Perusturvayhtymä Akseli (Masku, Mynämäki ja Nousiainen)

Raija Vienonen, sosiaalityön päällikkö

044 435 7848

raija.vienonen@soteakseli.fi

Turku

Jyri Mikkola, johtava sosiaalityöntekijä

02-330 000 (vaihe)

[jyri.mikkola@turku.fi](mailto: jyri.mikkola@turku.fi)

KUNTIEN HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ

Liite 3

Kirjastot

Alueellinen Varsinais-Suomen kirjastojen VASKI-yhteistyö mahdollistaa erikielisten kirjojen tilaamisen omaan kirjastoon. Kirjastojen tiloja on mahdollista käyttää esim. kielikahvilaan, mikäli sellaiseen on kunnassa tarvetta.

Kansalaisopistojen roolin vahvistaminen

Kansalaisopiston roolia kotouttamisessa pyritään vahvistamaan. Maahanmuuttajat huomioidaan opetusohjelmaa laadittaessa ja kansalaisopistoa markkinoidaan maahanmuuttajille.

Aikuislukiot

Kaarinan aikuislukio järjestää suomen kielen opetusta maahanmuuttajille.

Pakolaisten vastaanottotyön prosessi

Sosiaalityöntekijä ja pakolaisohjaaja tekevät työtä työparina Kaarinassa, Paraisilla, Raisiossa ja Naantalissa.

Seurakunnan diakoniatyön rooli maahanmuuttajatyössä

Seurakunnan diakoniatyö tulisi ottaa mukaan maahanmuuttajien kotouttamistyöhön.

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestävä Kisällikellari on työllistänyt Liedossa useita maahanmuuttajia ja työllistämisen ohessa järjestänyt myös suomen kielen opetusta.

Ystävöiminta

Suomen Punaisen Ristin kautta on järjestetty ystävöimintaa maahanmuuttajille useissa kunnissa.

Terveyspalvelujen ohjeistus

Tavoitteenamme Liedossa on saada aikaan kaikkien käyttöön tuleva ja selkeä ohjeistus mm. maahanmuuttajien terveystarkastusten sisällöstä, kirjauksista ja yhteistyötahoista. Pyrimme siis kartoittamaan ja keräämään tietoja erilaisista palveluista, joita maahanmuuttajille on tarjolla.

Kaarinassa on nimetty terveydenhoitaja, jonka vastuulla on maahanmuuttajien terveyspalvelujen organisointi.

Maahanmuuttajayhdyshenkilö kunnissa

Jokaisessa kunnassa on nimetty maahanmuuttajayhdyshenkilö.

Oppilaiden omankielinen avustaja

Maahanmuuttajalapsien kohdalla on käytetty kokeiluluontoisesti myös oppilaiden äidinkieltä osaavaa avustajaa.

Alkukeskusteluun monikulttuurisuusosio päivähoitossa

Raisiossa on alkukeskustelun yhteyteen rakennettu monikulttuurisuusosio. Kysymysten avulla kartoitetaan esimerkiksi maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen kielitaitoa, kotona käytettävää kieltä, kulttuuria, uskontoa jne.

Suomi toisena kielenä – suunnitelma

Raisiossa on käytössä päivähoitossa Suomi toisena kielenä -suunnitelma, joka laaditaan kaikille kolme vuotta täyttäneille lapsille, joiden äidinkieli ei ole suomi.

Monikulttuurisuuden käsikirja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen

Raisiossa on käytössä Monikulttuurisuuden käsikirja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Se on tarkoitettu päiväkodeissa työskenteleville työntekijöille ja sen avulla on mahdollista yhtenäistää käytäntöjä varhaiskasvatuksessa.

Uskonnon opetus video-opetuksena

Uskonnonopetusta on järjestetty etänä video-opetuksena.

Mentori uudelle työntekijälle ja seudullinen yhteistyö

Nimetään uudelle työntekijälle mentori tai konsultaatiomahdollisuus liittyen maahanmuuttotyöhön. Seudullinen yhteistyö mm. sosiaalityössä.

Liikuntapalveluiden hyviä käytäntöjä

Maahanmuuttajien huomioiminen. Tapahtumista ja toiminnasta tiedottamisessa apuna sosiaali- ja terveystyöpalvelut, neuvola, koulut ja yhdistykset.

Suomen kielen opetusta kotiäideille

Kotiäideille ja kotona oleville naisille järjestetään mm. Kaarinan Pikku-Mustikassa ja Turun Opetuskoti Mustikassa sekä Raisiossa perhekeskus Satelliitissa. Niissä on mahdollisuus lasten hoitoon samalla, kun äidit opiskelevat suomea. Myös palveluohjausta.

Infotilaisuudet maahanmuuttajille

Raisiossa on koettu hyväksi käytännöksi pakolaistaustaisille järjestetyt vapaamuotoiset infotilaisuudet iltaisin mukavassa ympäristössä.

Joustavan perusopetuksen malli (JOPO)

Useissa kunnissa JOPO-luokka, joka soveltuu myös erityisesti tukea tarvitseville maahanmuuttajaoppilaille.

Liite 4

SEUDULLINEN KOTOUTTAMISOHJELMA -KONKREETTISET KEHITTÄMISTOIMENPITEET

Toimenpide	Vastuutaho kunnassa	Seudullinen vastuutaho
MAAHANMUUTTAJAPALVELUIDEN KOKONAISVALTAINEN KEHITTÄMINEN		
Pyritään hallittuun maahanmuuttoon sekä laajentamaan seudullista yhteistyötä	Kunnan johto	ELY-keskus
Jokaisessa kunnassa on maahanmuuttajayhdyshenkilö, joka välittää tietoa maahanmuuttoasioista kunnassa	Kunnan johto	ELY-keskus
Kunnat nimeävät maahanmuuttajayhdyshenkilöt kunnan eri hallinnonaloille kuntaan (sosiaali, terveys, opetus, nuoriso, liikunta, asuminen ja joukkoliikenne)	Kunnan johto ja eri sektorit	
Eri sektoreiden asiantuntijoiden kunnallisissa ja seudullisissa verkostoissa käsitellään maahanmuutto- ja kotoutumisasiota tarpeen mukaan	Kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöt	Olemassa olevien verkostojen vastuuhenkilöt
Säännöllisen koulutuksen järjestäminen kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöille	Kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöt	ELY-keskus ja hankkeet
Maahanmuuttajatietoutta lisäävien toimenpiteiden järjestäminen kunnissa ja kuntien yhteistyönä	Kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöt	ELY-keskus Maahanmuuttajayhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
Työperäisten maahanmuuttajien huomioiminen kunnan palveluissa	Kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöt	
Kuntien kotouttamisohjelmien laatiminen ja päivittäminen	Kunnan johto	
ALKUINFO, OHJAUS JA NEUVONTA		
Asiakkaiden ohjaaminen Turun kaupungin Infotorille	Kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöt	Kuntien neuvottelut Turun kanssa
Käytetään olemassa olevia selkokieliä oppaita kuntien eri	Kunnan eri sektorit	Hyödynnetään valtakunnallista materiaalia

sektoreilla (esim. sosiaali-, terveys-, opetus- ja asuminen)		
Kirjastojen yhteistyön ja roolin kehittäminen tiedottamisessa	Sivistystoimi	Hyödynnetään valtakunnallista materiaalia (SM, TEM, infopankki, jne.)
Kuntien internet-sivuille monikulttuurisuusosion kehittäminen ja mahdollisesti erikieliset sivustot esim. englanniksi	Kunnan tiedotusvastaava yhdessä maahanmuuttaja- yhdyshenkilöiden kanssa	Hyödynnetään valtakunnallista materiaalia (SM, TEM, infopankki, jne.)
ALKUKARTOITUS		
Alkukartoitus muille kuin työnhakija- asiakkaille	sosiaalitoimi tai työllisyyskokeilussa mukana olevien kuntien osalta Turun kaupunki	
TULKKAUS		
Kunnille järjestetään koulutusta tulkin käytöstä	Kunnan johto	ELY-keskus
VARHAISKASVATUS		
Suomi toisena kielen opetuksen järjestäminen kunnassa	Kunnan varhaiskasvatus	
Erikielisen materiaalin hankkiminen kotiäideille kirjastoihin hyödyntämällä VASKI-yhteistyötä kuntien välillä ja näin tukemalla lasten oman äidinkielen oppimista	Kunnan varhaiskasvatus ja sivistystoimi	
Kuntien varhaiskasvatukseen luominen hyvien käytäntöjen levittäminen	Kunnan varhaiskasvatus	Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
PERUSOPETUS		
Hyödynnetään video-opetusta uskontojen ja oman äidinkielen opetuksessa	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
Joustavan perusopetuksen mallin (JOPO) soveltaminen kunnissa	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
Hyödynnetään erilaisia verkkomateriaaleja opetuksessa	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
Valmistavan opetuksen toteuttaminen yhteistyössä kuntien kanssa	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
PERUSOPETUKSEN JÄLKEINEN KOULUTUS JA AIKUISVÄESTÖN KOULUTUS		
Alueella toimivien yleissivistävien oppilaitosten (kansanopistot, työväenopistot) yhteistyön ja työnjaon kehittäminen ja aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistysyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset

sekä luku- ja kirjoitustaidon opetuksen järjestäminen		
Kuntien ja TE-toimistojen yhteistyö työvoimaan kuuluvien kotoutumiskoulutukseen pääsyn edistämiseksi	Kunnan sosiaalitoimi ja TE-toimisto	Kuntien sosiaaliyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
Työllisyyden kuntakokeilussa mukana olevien kuntien (Raisio, Naantali, Paimio) työvoimaan kuuluvien alle 25-vuotiaiden kotoutumiskoulutukseen pääsyn edistäminen	Turun kaupunki, työllisyyden kuntakokeilu	Turun kaupunki, työllisyyden kuntakokeilu
SUOMEN KIELEN OPETUS		
Oppivelvollisuusiän ylittäneiden nuorten suomen kielen opetuksen järjestäminen opetustoimen ja kansalaisopiston/työväenopiston yhteistyönä tai kuntien yhteistyönä	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistisyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
Työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajanaisten suomen kielen opetuksen järjestäminen kunnan sosiaalitoimen, työväenopiston/kansalaisopiston ja päivähoidon tai järjestöjen kanssa lähipalveluna huomioiden lastenhoidon järjestäminen	Kunnan sosiaali- ja opetus/sivistystoimi	Maahanmuuttajanaisten suomen kielen opetus ja kotouttaminen ostetaan lähimmästä kunnasta, mistä opetusta on mahdollista saada
Muun aikuisikäisten suomen kielen opetuksen järjestäminen opetustoimen ja kansalaisopiston/työväenopiston yhteistyönä esim. verkko-opetuksena. Työhön tulleiden maahanmuuttajien suomen kielen opetuksen järjestäminen kansalais- ja työväenopistoissa.	Kunnan opetus/sivistystoimi	Kuntien opetus/sivistisyhdyshenkilöiden verkostotapaamiset
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT		
Kunnat nimeävät sosiaali- ja terveyspalveluihin maahanmuuttajayhdyshenkilöt	Kunnan sosiaali- ja terveystoimi	
Maahanmuuttajayhdyshenkilöitä perehdytetään tarvittaessa maahanmuuttaja-asioihin		ELY-keskus
Seudullisissa verkostotapaamisissa käsitellään maahanmuuttaja- ja kotouttamisasiat sosiaali- ja terveystoimen yhdyshenkilöiden kesken	Kunnan sosiaali- ja terveystoimi	Sosiaali- ja terveyssektorien osalta terveydenhoitajat, pakolaisia vastaanottavien kuntien osalta ELY-keskus järjestää verkostotapaamiset
Selkokielisten oppaiden laatiminen sosiaali- ja terveyspalveluista maahanmuuttajille ja työntekijöille	Kunnan sosiaali- ja terveystoimi	Hyödynnetään olemassa olevia valtakunnallisia materiaaleja

TYÖLLISTÄMINEN		
Sosiaalitoimi ja TE-toimisto kehittävät yhdessä kotoutumissuunnitelmien laatimiseen liittyvät työkäytännöt	Kunnan sosiaalitoimi	Kuntien sosiaalitoimet ja TE-toimisto
Työllisyyden kuntakokeilun piiriin kuuluvien kotoutujien osalta sovitaan kotoutumissuunnitelman laatimiseen liittyvät työkäytännöt Raision, Paimion, Naantali ja Turun kaupungin kesken	Turun, Raision, Kaarinan ja Paimion kaupungit	Raision, Paimion ja Naantalin sosiaalitoimet, Ehjä ry, Turun kaupunki
Maahanmuuttajanuorten huomioiminen osana nuorisotakuun toteuttamista	Kunnan opetustoimi	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta.
Nuorten ohjauksessa ja etsivässä nuorisotyössä huomioidaan maahanmuuttajanuoret	Kunnan nuorisotoimi	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta.
Kielikoulutuksen järjestäminen ei-työvoiman piirissä oleville (työväenopistot/kansalaisopistot)	Työväenopistot/kansalaisopistot	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta.
Yhteistyö yrityssektorin, työnantajien ja oppilaitosten kanssa	Kunnan työllisyysvastaava	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta
Kuntouttavassa työtoiminnassa (työpajat) huomioidaan maahanmuuttajat	Kunnan sosiaali- ja nuorisotoimi, kunnan työllisyysvastaava	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta
Yrittäjyysneuvonta		Turku Science Park Oy, yrityspalvelupiste Potkuri
Työkokeilupaikkojen ja työssäoppimispaikkojen osoittaminen maahanmuuttajille	Kunnan eri sektorit	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta
Maahanmuuttajien rekrytoinnin kehittäminen kunnassa	Kunnan johto	Kunta neuvottelee ko. palveluiden seudullisesta toteuttamisesta
ASUMINEN		
Asuntopoliittisessa ohjelmassa huomioidaan riittävä vuokra-asuntojen tarjonta	Kunnan tekninen sektori	Seudullinen yhteistyö
Maahanmuuttajat saavat tietoa ja ohjausta asunnon hankkimisessa ja asumisessa	Isännöitsijät, kunnan tekninen sektori	
Hankitaan asumiseen liittyvää erikielistä materiaalia		Käytetään olemassa olevia erikielisiä materiaaleja, joita mm. ELY-keskuksen Oskuhanke on tuottanut
KULTTUURI-, LIIKUNTA-, NUORISO- JA VAPAA-AIKAPALVELUT		
Maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutuksen lisääminen erilaisten tilaisuuksien ja	Kuntien kulttuuri-, liikunta- nuoriso- ja vapaa-aikatoimi	Kuntien kulttuuri-, liikunta- nuoriso- ja vapaa-aikatoimen

tapahtumien kautta kunnissa, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyönä		yhdyshekilöiden verkostotapaamiset
Erikielistä materiaalia hankitaan kirjastoihin hyödyntämällä kirjastojen VASKI –yhteistyötä (esim. kotiäideille, ym.)	Kulttuuritoimi	Kuntien kulttuuri-, liikunta- nuoriso- ja vapaa-aikatoimen yhdyshekilöiden verkostotapaamiset
Tilojen tarjoaminen eri väestöryhmien kohtaamisille	Kunnan eri sektorit	
Järjestetään kuntien henkilöstölle koulutusta kulttuuritietoisesta työskentelystä ja tiedotetaan muiden järjestämistä koulutuksista alueella	Kunnan johto	ELY-keskus, hankkeet
Pelissäntöjen luominen nuoriso-, liikunta-, opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa puuttumalla loukkaavaan ja rasistiseen kielenkäyttöön	Kunnan eri sektorit	
PAKOLAISTEN VASTAANOTTO KUNTAAN		
Kuntien sosiaali- ja terveyspalveluihin nimetään maahanmuuttajayhdyshekilöt, jotka koulutetaan maahanmuuttaja-asioihin. Työntekijä voi olla myös kiertävä.	Kunnan sosiaali- ja terveystoimi	Kuntien sosiaali- ja terveysyhdyshekilöiden verkostotapaamiset
Hyödynnetään pakolaisia vastaanottaneiden kuntien työkäytäntöjä	Kunnan eri sektorit	Kuntien sosiaali- ja terveysyhdyshekilöiden verkostotapaamiset
Valtion korvausten (pakolaiset, inkeriläiset) hakemiseen liittyvän järjestelmän luominen kuntaan ja vastuutahon nimeäminen	Kunnan johto ja sosiaali- ja terveystoimi	
ETNISEN TASA-ARVON JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTÄMINEN JA SYRJINNÄN EHKÄISY		
Suunnitelman laatiminen hyvien etnisten suhteiden edistämisestä ja rasismien ehkäisemisestä ja sen sisällyttäminen kuntien yhdenvertaisuussuunnitelmiin	Kunnan johto yhteistyössä maahanmuuttaja-yhdyshekilöiden kanssa	Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen yhdyshekilöverkosto
Monikulttuurisuutta ja vuorovaikutusta edistävien tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen yhteistyössä järjestöjen kanssa	Kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi	Kuntien yhteistyönä

Monikulttuurisuuteen liittyvän koulutuksen järjestäminen kuntien henkilöstölle	Maahanmuuttaja-yhdyshenkilö	ELY-keskus, hankkeet
Maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvän tiedon jakaminen kuntalaisille	Kunnan tiedotusvastaava yhteistyössä maahanmuuttajayhdyshenkilön kanssa	ELY-keskus, valtakunnallisen materiaalin hyödyntäminen
Asennetyön tekeminen ja loukkaavaan ja rasistiseen kielenkäyttöön puuttuminen	Kunnan eri sektorit	Valtakunnallisen materiaalin ja koulutusten hyödyntäminen
Maahanmuuttajien omien järjestöjen toiminnan tukeminen (esim. avustukset)	Kunnan johto	

KOTOUTTAMISEN OHJAUSPROSESSI VARSINAIS-SUOMEN TE-TOIMISTOSSA

Asiakkaan Kotouttamispalveluihin lähettävä taho

